

Kárpátaljai Hírmondó

XIV. évfolyam 3. (53.) szám, 2018. Ősz

Kányádi Sándor
(1929–2018)

Két nyárfa közt, a dombtetőn...

Két nyárfa közt, a dombtetőn,
most búcsúzik a nap.
Nyár volna még, de reszketeg
levelek hullanak,
s az árnyékban már didereg
a sovány hegyi fű:
vadvacakor ízű alkonyat
s hóharmat permetű
éjszaka jön – és nincs tovább!
Ragyoghat még a nap,
bennem már holtomig ez a
nyárölő alkonyat.

Kopjafák a viski református
templom előtt

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XIV. évfolyam, 3. (53.) szám
2018. Ősz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770
E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

Szervezeti élet. Tisztújító közgyűlést tartott a Kárpátaljai Szövetség	3
A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozásán	4
Balatonföldvári tábor – 2018	6
Közös dolgaink. Folytatódik az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Program	9
Hitélet. Hálaadás a gyülekezet példás hitéért. Szemere Judit prédikációja	10
Lélektől lélekig. Lendület – református ifjúsági találkozó Makkosjánosiban	11
Hírek, események. Együtt vagyunk erősek. Katolikus családi nap Beregszászon	12
Kopjafaállítás Salánkon. Szoboravatás az I. világháború emlékére	13
Határok nélkül. Értéktéremtés a szülőföldön.	14
Össznmzeti búzaösszeöntő ünnepség Mezőgecsében	15
Egy vérből vagyunk! Jótékonyági futás a ráti gyermekotthon támogatásáért	16
Emléktáblát állítottak Baross Gábor tiszteletére	17
Ez történt. Az egységes Máramaros	18
Hírünk a világban. Beregszászi siker a Savaria Filmszemlén	19
KVIT-kollázs. Fiatal alkotók írásai.	20
Beszélgetés Kertész Dávid irodalmárral	21
Fiatalokról fiataloknak. „Örülök, hogy maradhatok, mert folytathatom az elkezdett munkát”. Bemutatjuk Fekete Krisztián Petőfi-ösztöndíjast	23
Emlékezzünk régiekről. Dr. Pallagi Gyula jeles természettudós, tanár és	
Móricz Zsigmond író kapcsolata. Dr. Fodor István írása	24
Emlékpád S. Benedek András tiszteletére	25
Arasznyi történelem. Kárpátalját szolgálták. Botlik József tanulmánya	26
Örökségünk. „Szület után lesz az esküvőnk”. Kovács Elemér dolgozata	28
Kultúrtáj. Író-olvasó találkozók Beregszászon	30
Könyvespolc. Falumonográfia Eszenyről. Kovács Sándor könyvbemutatója	31
Megér egy mosolyt. Szöllősy Tibor könyvbemutatója	32
In memoriam. Csanádi György emlékére	34
Szerkesztőségünk postájából	35
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Művészet. Matl Péter kiállítása Debrecenben	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka kiállítása	40

Címlapfotók: Szemere Judit

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a Kárpátaljai Hírmondó megjelenítésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük

Kuhárné dr. Voloscuk Katalin Edit (Jászberény), **Nemeséri Lászlóné dr. Filemon Mária** (Budapest), **Zimányi Alajosné** (Budapest) és **Almási Judit** (Budapest) tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. 2018-ban lapzártánkig az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Ács Bálint (Budapest), **Arnóczky István József** (Gyöngyös), **dr. Badik Adrianna** (Budapest), **Balogh Eszter és József** (Budapest), **Bárany Elza** (Csömör), **Behun Lajos** (Békéscsaba), **dr. Bencze Gyula** (Budapest), **Bilák Jánosné** (Bátaszék), **Birgány Géza** (Csömör), **Borbély Edit** (Eger), **dr. Borkó László** (Gyömrő), **Csatay Olga** (Nyíregyháza), **Dalmay Árpád** (Nyíregyháza-Sóstóhegy), **dr. Duliskovics István** (Dunakeszi), **dr. Duzsej Miklós** (Miskolc), **Engi Gábor** (Fehérgyarmat), **Fábián Edit Klára** (Mátészalka), **dr. Fábián István** (Nyíregyháza), **Fekete Amália** (Budapest), **File Lajos** (Budapest), **Dr. Fodor István** (Gödöllő), **Fülöp Lászlóné** (Budapest), **Gyüre Józsefné** (Fényeslitke), **dr. Harajda András** (Budapest), **Hegedűs Zsuzsanna** (Mogyoród), **Hudák Rudolf** (Napkor), **dr. Husznai Katalin** (Budapest), **dr. Károly Lajos** (Kisvárd), **dr. Kiss Márta** (Budapest), **Kiszely Katalin** (Budapest), **Kónya Lászlóné** (Budapest), **Kovács Zsolt** (Budapest), **dr. Kristofori György** (Sirok), **Lakatos Gézané** (Salgótarján), **dr. Lendvai Margit** (Szolnok), **Locker István** (Baktalórántháza), **Lódár Györgyné** (Mezőtúr), **Lusztig Gábor** (Szentendre), **Magasházy Valéria** (Fedémes), **dr. Medgyessy István** (Debrecen), **Méhes László Mátyás** (Budapest), **Méhészné Kiss Alice** (Mezőtúr), **Molnár Béla** (Budapest), **Molnár Lajos** (Budapest), **dr. Nyulászi András** (Budapest), **Papp Jenő** (Budapest), **Papp Lászlóné Nagy Magda** (Budapest), **Pongor Istvánné** (Budakeszi), **Rokiczky Magdolna** (Budapest), **Skrabák István** (Márokpapi), **dr. Székely Károly** (Dunaharaszti), **dr. Szepesi Erzsébet** (Székesfehérvár), **Szilágyi Sándorné** (Budapest), **Szimjon Magdolna** (Nyíregyháza), **dr. Szótér Erzsébet** (Budapest), **dr. Sztankaninecz Klára** (Budapest), **Tatárné Csonka Márta** (Budapest), **Tuba Magdolna** (Karcag), **Tyentyés László** (Budapest), **dr. Ujj Emília** (Gödöllő), **Újfalussy István** (Orosháza), **dr. Valálik István** (Budapest), **dr. Zétény Dalma** (Budapest), **Zúró Márta** (Budapest).

Új főtitkár és elnökség október 4-től a Kárpátaljai Szövetségben

– Dinamizálni kell a szervezetet! – mondta a Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén Benza György, a Szövetség elnöke. – Az idők szava a megújulás, ami már csak azért is szükségszerű, mert a kárpátaljai magyarságra manapság napról napra nagyobb nyomás nehezedik, és bár szervezetünk „civil”, de ha professzionalizálódunk, a korábbiaknál szélesebb körű segítséggel közreműködhetünk a szülőföldjükön kitartó kárpátaljai barátaink támogatásában.

Benza György

A közgyűlés összehívása azért vált szükségessé, mert a négy évvel ezelőtt választott tisztségviselők mandátuma – az elnök személyét kivéve – az alapszabály értelmében lejárt. A szövetség elnöke a korábbi elnökség és felügyelő bizottság jelen lévő tagjait név szerint is köszöntötte, így Benedekné Kövér Katalin alelnök asszonyt, Rajcsinecz Kornélia, Szabóné Badik Doloresz, Gortvay Gábor, Tóth Antal József elnökségi tagokat. Munkájukat megköszönve jelezte, a jövőben is számít tapasztalatukra. Az elnök kiemelten említette a távol lévő Dr. Báthory Katalin alapító tagot, a szövetség egykori főtitkárát, illetve Schober Ottó alelnököt, akiknek több évtizedes áldozatos munkája nélkül a közösség talán nem is létezne, és a jelen lévő tagtársakkal együtt kívánt jó egészséget mindkettőjüknek.

A közgyűlés az elnök javaslatára dr. Fülöp László jogász előterjesztésében néhány ponton az alapszabály technikai jellegű módosításáról határo-

zott. Ezt követően az öt tagú elnökségbe az alábbi személyeket választották: a szövetség főtitkárának Csete György Örsöt, az elnökség tagjának Prof. Dr. Borbély Katalint, dr. Seremet Sándort és Zsók Enikőt. A jelen lévő tagtársak döntése értelmében a Felügyelő Bizottságban dr. Kapuvári Béla, Farkas Sándor és Zólyomi Mátyás tevékenykedik majd.

– Büszkéek lehetünk valamennyien, mert egy olyan szövetség tagjai lehetünk, amelyet a rendszerváltás idején, amint civil hátterű szerveződések alapítására lehetőség nyílt, az elsők között alapítottak meg a Vérke-parti öregdiákok – mondta Csete György Örs megválasztott főtitkár. – A 30 éves kor emberi mértékkel mérve talán a legszebb életszakasz kezdete. Arra fogunk törekedni, hogy a 2019-es, évfordulós esztendő a szövetség életében is kiemelkedő legyen.

Csete György Örs

A továbbiakban az elnök és a főtitkár meghatározták a Kárpátaljai Szövetség előtt álló időszak legfontosabb feladatait. Legsürgetőbb a Kárpátaljai Szövetségnek kezdeményező szerepben kiállnia a Kárpátalján élőkért, elsősorban a magyarságért, de mindenki másért is, akit nemzetisége, nyelve, kultúrája, meggyőződése miatt hátrány ér. Ezért a Kárpátaljai Szövetség kezdeményezi, hogy még 2018-ban templomi istentiszteleten a történelmi egyházak közösségében emlékezzünk meg a Kárpátalján élő, ott kitartó emberekről, sorsukat Isten kegyelmébe ajánlva. A szövetség feladata azoknak

a segítő cselekvéseknek is a reflektorfénybe állítása és elismerése, amelyek csendesen vagy látványosan támogatják a kárpátaljai embereket. E célból díjat fogunk alapítani.

2020-ban évfordulója lesz annak a gyászos békediktátumnak, amely 100 éve szétszakította az akkori Magyarországot, és máig kibeszéletlen és feltáratlan sebeket ejtett a nemzeten. Egy olyan civil szervezetnek, amely Kárpátalja nevét viseli, és megnevezésében a „szövetség” szót használja, szerepet kell vállalnia az emlékezés és emlékeztetés folyamatában: több terv, elképzelés formálódik ennek kapcsán. Függetlenül attól, hogy hol született, ki kell nyitni a kaput mindenki számára, akinek fontos Kárpátalja sőt, a külföldi magyar sors. A szövetség törekvése, hogy olyan értékes programo-

ról. Ragyogó kezdeményezésnek bizonyul az a programunk is, amely kárpátaljai gyermekeket, gyakran a magyar nyelvet önhibájukon kívül elvesztett családokból érkező fiatalokat

üdültet, és közben igyekszik a nemzettudatot visszacsépegtetni ezeknek a fiatal embereknek a lelkébe.

Értékmentő projekt indul még 2018-ban, hogy a 30. évfordulóra a még élő alapítóról, a szövetség életében kiemelkedően tevékeny szereplőkről, életükről, vállalásairól videós életút-interjú, arcukról igényes fénykép készüljön. A főtitkár jelezte, hogy ebben a programban – több oral history tematikájú könyv szerzőjeként, fotósaként – örömmel ajánlja fel személyes közreműködését. Csete György Örs megköszönve az elnök és a tagság bizalmát rögtön meghívta a jelenlévőket

kat, kárpátaljai esteket, sőt, bált szervezzen Budapesten, amelyek nemcsak bevonzzák, hanem visszatérő tagtársainkká is teszik vendégeinket. Bővítendőek azok a rendezvények is, amelyek keretében a zene, az irodalom, a képzőművészet, vagy akár fiatal írók, kutatók mutatkozhatnak be Kárpátalja-

az első őszi programra: október 25-én 18 órától *1956 és külföldi barátaink* címmel a magyar forradalom tiszteletére ő maga tart vetített képes előadást Budapesten, a Városligeti fasor 44. szám alatt.

Tudósítónk
(A fotókat Balogh József készítette.)

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

A Kárpátaljai Szövetség szeptember 7–9. között (péntektől vasárnapig) tartotta hagyományos balatonföldvári találkozóját, amelynek idén is a Riviéra Park Hotel adott otthont. A szervezők ez alkalommal is gazdag programmal várták az anyaország különböző településeiről, illetve a Kárpátaljáról érkezett vendégeket.

Péntek délután Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke köszöntötte a találkozó résztvevőit. Már hagyomány, hogy a tagság emlékpadok avatásával, illetve emlékfák ültetésével örökíti meg azoknak a kiemelkedő személyeknek az emlékét, akik sokat tettek a Kárpátaljai Szövetségért. A szálloda parkjában lévő Balaton parti sétányon idén Stumpf Benedek András kapott emlékhelyet. A Kárpátaljai Szövetség megalapításának egyik kezdeményezőjére, költőre, művelődéstörténészre egykori barátja, Kutlán András képzőművész emlékezett. (A rövid életrajzot lapunkban olvashatják.)

Ezután a találkozó résztvevői a moziterembe vonultak, ahol sor került Szöllősy Tibor *Mégér egy mosolyt* című könyvének bemutatására (bővebben lapunk *Könyvespolc* rovatában olvashatnak erről). Rövid szünet után az érdeklődők megtekinthették a dr. Linner Bertalanról szóló dokumentumfilmet. Az *Egy nem mindennapi orvos története* című alkotás a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi csoportjának támogatásával készült. A szervezet tevékenységéről Jakab Eleonóra elnök beszélt. Meglepetésvendég is érkezett: Lovas Andrást, a Linner család egyik tagját, a doktor unokaöccsét köszönthették az egybegyűlték.

A vacsorát követően ismét üdvözölhettük köreinkben Dobos Tibort és Varga Zoltánt, azaz a Noszti fiúkat, akik régi slágerekkel, örökzöld dallamokkal szórakoztatták a közönséget. Ez alkalommal is társult hozzájuk Bokor Zsuzsa énekesnő.

Szombat reggel nagy érdeklődés övezte Bertók László – Szarka Sándor *Legázolt egyház* című dokumentumfilmjének, illetve *A hit parazsa* című könyvének bemutatóját. A szerzőkkel, valamint Ortutay Mária társszerzővel Benza György beszélgetett.

Ezután a Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén a szervezet tevékenységét érintő fontosabb kérdéseket vitatta meg a tagság. Benza

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

■ György elnök röviden beszámolt a májusi közgyűlés óta elért eredményekről, a lebonyolított programokról, külön kitért a kárpátaljai gyerekek balatonföldvári táboroztatására (bővebben lapunk következő oldalain), majd felvázolta a jövőbeni terveket. Szó esett a Kárpátaljai Hírmondó terjesztéséről is. Kutlán András felajánlotta, hogy megfest tíz képet, amit a Szövetség árverés útján értékesít, a befolyt összeget pedig jótékonyági célra használja fel.

Benza György bejelentette, hogy lejárt az elnökség mandátuma, így a Kárpátaljai Szövetség tisztújító közgyűlését október 4-én tartják (eredményeiről röviden lapunkban is beszámolunk). Az elnök személy szerint megköszönte az elnökségi és felügyelő bizottsági tagok eddigi munkáját. A pénzügyi beszámolót ugyancsak Benza Györgytől hallhattuk.

Folytatva a kárpátaljai ifjúsági szervezetek bemutatkozását, ezúttal a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) tevékenységét ismerhettük meg közelebbről Martin Vivien elnökségi tag jóvoltából.

Ebéd után kötetlen program volt, így a résztvevők beszélgethettek rég nem látott barátaikkal, ismerkedhettek a város nevezetességeivel, csobbanhattak a Balaton még mindig kellemes vizében.

Délután Nyehoroseva Szvetlana, a Kárpát-medencei Értékmentő Alapítvány munkatársa tartott előadást *A magyar tárgyi és szellemi értékek megőrzéséért* címmel, majd Csete Örs *Az utolsó magyar* című előadása és könyvbemutatója következett. Vacsora előtt pedig Hajduk Márta *Kárpátaljai tragédia* című dokumentumfilmjét láthatták az érdeklődők.

Este ifj. Pókos István gitáron előadott latin dallamokkal teremtett jó hangulatot, majd az ünnepi vacsora után a szórakozni vágyó vendégek hajnalig rophatták a táncot a retro diszkóban.

Vasárnap délelőtt az időjárás is kegyeibe fogadta a Balaton partján sétáló, a tótól és kedves barátaiktól búcsúzkodó vendégeket, akik még készítettek néhány fényképet emlékre. Az istentiszteleten Ficsor Gábor Andor balatonföldvári református lelkész hirdette Isten igéjét, és kért áldást a Kárpátaljai Szövetség vezetőire, tagságára.

Szemere Judit

A fotók a rendezvényeket készültek

Balatonföldvári tábor – 2018

A Kárpátaljai Szövetség az idén immár 12. alkalommal szervezte meg a kárpátaljai magyar származású gyerekek ifjúsági alkotótáborát, 2016 óta pedig a tábor az orosz-ukrán katonai konfliktus szomorú következményei miatt a kárpátaljai hadiárva gyermekeket és az őket kísérő özvegyeket is fogadja, hogy az alkotótáborral párhuzamosan egy rehabilitációs programban vehessenek részt.

2018. május 25-én öt autóbussz érkezett 249 kárpátaljai gyermekkel a tiszabecsi határátkelőhelyről a Balatonföldvári Riviéra Park Hotelbe, ahol kárpátaljai származású önkéntesek, pedagógus táborvezetők (Benedekné Kövér Katalin és Fegyő Lorisza) várták a táborozókat. A gyermekek 15 kárpátaljai település iskoláiból (Gánya, Csepe, Tiszaágtelek, Técső, Taracköz, Bustyaháza, Dombó, Aknaszlatina, Nyéresháza, Ungvár, Nagydobrony, Uhlja, Visk, Péterfalva, Kricsfalu) érkeztek kísérő tanáraikkal együtt.

Az érkezés napján ismerkedési estet tartottak a gyerekeknek és tanároknak.

A napi program tartalmas, testedző és léleképítő volt. Az egészséges életmódra nevelésről Hanych Olga és Benedek Viktor gondoskodott. Elméleti és gyakorlati tudnivalókkal gazdagította a táborozókat Kádár László és Kohutics László képzőművész. Pásztor Bazil atya vallástörténeti foglalkozásokat tartott, amelyeken a hitről, erkölcsről, barátságról, a nemzetiségek együttélési kultúrájáról beszélgettek a résztvevők. Rajcsinac Kornélia minden délután magyar nyelvi órát tartott a ruszin gyermekeknek és tanároknak. Verbőczy Erika, Simány Judit, Borbényi M. Éva délelőtt és délután kézműves foglalkozásokra tartottak. A gyermekek nagy élvezettel és szorgalommal dolgoztak a fák árnyékában. Kiváló alkalom volt a nyelvi nehézségek leküzdésére, egymást tanították a munkafolyamatok kifejezéseire. Nemezelés, fonás, gyöngyfűzés, rongybaba-készítés, kosárfonás, ajtódíszek készítése és egyéb kézműves tevékenységben nyerhettek jártasságot.

Fegyő Lorisza és Farkas Sándor zenetanárok vezetésével néptáncot és népzenei tanulhattak. Naponta voltak foglalkozások, Farkas Sándor zeneművész nagy szaktudással irányította a gyermekeket, és szívesen adott választ szakmai kérdésekre. A néptáncot kedvelő gyermekek részére Hromova Natalija néptáncot segített a magyar kulturális hagyományok megismerésében, különböző táncos motívumok, népdalok elsajátításában. A zene és a tánc szeretetét közvetítette, kitartásra, elkötelezettségre nevelte a gyerekeket.

Asztalitenisz-, biliárd-, csocsóversenyeket is rendeztek Hudák László irányításával. A gyermekek nagy lelkesedéssel vettek részt a versenyeken, társaik rendszeresen buzdították őket. Strandolás, focimérkőzések, sport és ügyességi versenyek színesítették a táborozás napjait. Benedek Viktor tanárral gyalogtúrákon vettek részt, ismerkedtek Balatonföldvállal.

Az ungvári, viski, técsői, uhljai iskolás koncertek színvonalas és változatos koncerteket adtak délutánként a szálloda színháztermében. Különböző hangszereket szólaltattak

meg (hegedű, harmonika, zongora) és kápráztatták el a táborlakókat, népdalokat énekeltek, és kárpátaljai népviseletbe öltözve táncokkal fokozták a hangulatot. Mindennap más-más csoportnak hajókirándulást szerveztek Tihanyba, és felkeresték a Balatonföldvári Hajózástörténeti Látogatóközpontot.

A táborozás ideje alatt a kárpátaljai magyarság számára fontos esemény történt Balatonföldváron. A Kárpátaljai Szövetség 2018. június 1-jén a Riviéra Park Hotel színháztermében ankétot szervezett, amelynek keretében levetítették Hajduk Márta *Kárpátaljai tragédia* című dokumentumfilmjét. Ezt követően *Mi lesz veled, Kárpátalja?* címmel konferenciát tartottak. Az előadók között volt Dupka György történész, Botlik József történészprofesszor, illetve Grezsa István kormánybiztos.

Ezután a Duna Aszfalt Kft. 19 millió forintot jellemező csekket adott át a Kárpátaljai Szövetségnek a kárpátaljai hadiárva és a művészeti iskolások táboroztatásának támogatására. Az adomány ünnepélyes átadása után köszönő beszédek hangzottak el, majd sajtótájékoztatót tartottak, illetve bemutatták a táborot a meghívott vendégeknek és a támogatóknak. A kárpátaljai gyerekek a Duna Aszfalt Kft. tiszteletére ünnepi műsort mutattak be Farkas Sándor művészeti vezető irányításával.

A tábor életében kétségtelenül a legnagyobb élmény Mága Zoltán június 1-jei szabadtéri koncertje volt. A híres művész kísérő zenekarával fergeteges hangulatot teremtett a balatoni naplementében. A gyermekek nagy áhítattal és csodálattal hallgatták. A zeneiskolákban tanuló diákok legnagyobb öröme Mága Zoltán hegedűjén és a zenekar többi tagjának hangszerein is játszhattak. Az est minden résztvevőnek felejthetetlen élményt adott, a gyerekek pedig Mága Zoltán dedikált CD-jével térhettek haza.

A tábor idejére festmény- és fotóversenyt hirdettek, majd a legjobb munkákat díjjal jutalmazták, amelyeket az Ungvári Művészeti Iskola növendékeinek gálakoncertjén adtak át. Díjazták a legjobb kézműves alkotásokat is, amelyeket a gyermekek természetesen hazavihettek magukkal.

Június 4-én a hazautazás előtt búcsúestet tartottak a színháztermében.

Június 5-én reggel nehéz szívvel búcsúztak el a gyerekek a Kárpátaljai Szövetség önkénteseitől, újonnan szerzett barátaiktól, a Balatontól, de boldogok is voltak, hiszen csodálatos élményeket gyűjtöttek. Bártfai-Mager Andrea, a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter jóvoltából a Volánbusz Zrt-től négy autóbusz, Tarlós Istvánnak, Budapest főpolgármesterének köszönhetően pedig egy BKV Zrt. busz állt rendelkezésre díjmentesen, amellyel a gyermekek Balatonföldvállal a tiszabecsi határátkelőig jutottak el, majd onnan ukránai különbuszokkal tértek haza.

A tábor sikerének ékes bizonyítéka, hogy több diák újságcikkben, a Balaton partján készült rajzokkal, illetve levélben köszönte meg a Kárpátaljai Szövetségnek a balatonföldvári pihenés lehetőségét. Alább ezekből válogattunk.

KH-összeállítás

Köszönet a sok-sok élményért! Pillanatképek levelekből rajzokkal

Tábori élményeim

Az idei nyár hamar elkezdődött számomra. Be sem fejeztük a tanévet, és máris meghívást kaptunk Balatonföldvára, a Kárpátaljai Szövetség táborába.

Csodálatos napokat töltöttünk Balatonföldváron. Csoportunkat egy harmadikos kislányon kívül felsősök alkották. Közöttük volt Dani, a testvérem is. Velünk utazott anyukám is mint kísérőtanár.

Korán reggel indultunk el Tiszaágtelekről. A határon gyalogosan mentünk át. Ez egy kis nehézséget okozott a lányoknak. Nem bírták a csomagjaikat. Mi, fiúk segítettünk nekik. Mire átértünk Magyarországra, már vártak ránk a hatalmas és kényelmes autóbuszok. Fél tizenegykor elindult a mi buszunk is. Elkezdődött a várva várt utazás.

Az utazás közben többször pihenőt tartottunk. Eközben mindenki elfogyasztotta az otthon becsomagolt szendvicseit. Az úton senki sem aludt el. Mindenki nagyon izgatott volt. Mikor elértük a Balaton környékét, és már látszott a Balaton, a srácok a busz ablakára tapadtak. Anyukámtól csak azt kérdezték:

– Ha leszállunk, rögtön bemegyünk a vízbe?

Anyukám próbálta megnyugtani őket. Azt mondta:

– Csak érkezünk meg, lepakolunk, és lehet, hogy megfürdünk.

És végre megérkeztünk. A szobák elfoglalása után végre megfürdöttünk a Balaton vizében. Lubickolás közben egyszer arra lettünk figyelmesek, hogy odaúszott hozzánk két hattyú. Egész közel került a gyerekekhez. Ilyen közletről még nem láttam ilyen nagy madarat.

Másnap megismerkedtünk a szálloda rendjével, és felderítettük a szálloda környékét. Már ekkor szemünkbe tűnt az ápoltság, a sokszínű rózsák. Felülmúlhatatlan érzés volt számunkra, hogy mindent megértettünk, amit mondanak nekünk vagy kérdeznek tőlünk. Sétálva a városban, egymásnak mutogattuk a feliratokat. Mind magyarul volt. Sajnos a táborban nyaraló gyerekek közül csak néhányan beszéltek magyarul.

Az igazi táborozás mégis csak hétfőn kezdődött, amikor el-

indultak a különféle foglalkozások is. A mi csapatunk számára a legérdekesebbnek a kézműves foglalkozások bizonyultak. Minden csapattárs megtanult barátságkarkötőt készíteni. De megismerkedtünk a vesszőfonás és a gyöngyszövés tudományával is. A lányok ezenkívül rongybabát is készítettek. A tábor alatt elkészített dolgokat el is vihattuk magunkkal haza. Így rengeteg ajándékunk lett.

A mindennapi foglalkozások mellett lehetőségünk volt részt venni különféle kirándulásokon is, amelyek során megismerkedtünk a várossal, valamint elhajózhattunk Tihanyba is. Itt a Tihanyi Apátságot lehetett megtekinteni.

Mindennapi elfoglaltságunkhoz tartozott a játszótérek felkeresése. Mi, a fiúk itt sokat fociztunk, míg a lányok inkább libikáztak, hintáztak.

Nagy meglepetésünkre egyik este ellátogatott hozzánk és koncertet adott Mága Zoltán a fiával és zenekarával. Megengedte, hogy kipróbáljuk a hangszereit. Mindenkinek egy dedikált hanglemezzel kedveskedett.

De azért legtöbbször a fürdés és a fagyizás jut eszembe, ha a nyaralásra gondolok. Ez volt a legjobb dolog. Mindennap lementünk a strandra egy kis lubickolásra: fogócskáztunk és vízilabdáztunk is. Olyan gyorsan telt az idő, hogy csak az anya hangjára lettünk figyelmesek, hogy itt a vacsoraaidő.

A balatonföldvári táborban eltöltött idő számomra nemcsak pihenést és kikapcsolódást jelentett, hanem ismerkedést is. Rengeteg új dolgot láttam és próbáltam ki. Sok új barátot tettem szert, akikkel Facebookon tartom a kapcsolatot továbbra is. Felejthetetlen és kedves emlék marad.

Itt szeretném megköszönni mindazoknak, akik megszervezték számunkra ezt a csodálatos nyaralást: Benza György úrnak, a Kárpátaljai Szövetség elnökének, Benedekné Kövér Katalinnak, a tábor vezetőjének, akivel naponta találkoztunk és irányított minket, valamint Zsóka Enikőnek, a szálloda vezetőjének. Remélem, még egyszer részem lehet benne!

Jávorszky Máté,
a Tiszaágteteleki Általános Iskola tanulója

Balatonföldvári tábor – 2018

Tisztelt Kárpátaljai Szövetség!

Az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Magyar Tannyelvű Középiskola tizenkét tanulója nevében ezúton szeretnénk köszönetet mondani Önöknek a Balatonföldváron töltött csodálatos napokért.

Kicsit félve indultunk neki a hosszú útnak, valamint a rövidnek nem nevezhető nyaralásnak. Az elején nagyon hosszúnak tűnt az az idő, amit családjainktól távol kellett tölteni. A napokat számoltuk, hogy mennyi idő múlva megyünk már haza. Két-három nap elteltével viszont, amikor már jobban megismertkedtünk a környezetiünkkel, azt vettük észre, hogy túl gyorsan telnek a napok, szeretnénk lelassítani az óra járását, hogy tovább maradhassunk.

Szeretnénk köszönetet mondani a Kárpátaljai Szövetség minden tagjának, akik megszervezték ezt a táborot, akik azon igyekeztek, hogy mi jól érezhessük magunkat: közös programokat és foglalkozásokat szerveztek, ahol új embereket ismerhettünk meg, és barátokat szerezhattunk magunknak.

Hálásak vagyunk a Riviéra Park Hotel dolgozóinak, akikhez bármely apró kérdésünkkel, kérésünkkel fordulhattunk, lehetőségeikhez mértén próbálták megoldani azokat, és segíteni nekünk. Szébbé tették számunkra az ott töltött időt!

Bár hosszúnak tűnt, mégis szellők szárnyán telt el ez a fantasztikus táborozás, amit egyhamar biztos nem feledünk. Fáradtan bár, de élményekben gazdagon térünk haza reménykedve abban, hogy jövőre ismét visszatérhetünk!

Köszönjük!

Djuhovanec Erika, Nakopjuk Laura, Pozsó Román, Ungvár

Szabó Jevgenyija, Bustyaháza

Tulipán Viktória, Técső

Tisztelt Benza György Úr!

A Técsői járás tanárai, nevelői, gyermekei és szülői nevében fordulok Önhöz. Önnek és a szervezőknek köszönhetően Balatonföldváron, a Balatonnál üdülhettünk a gyerekekkel együtt az idén. Feledhetetlen volt számunkra ez a tíz nap – volt, aki első alkalommal utazott külföldre!

Magyarország földjére lépve gondoskodást, jóindulatot, felelősségtudatot tapasztaltunk. A határon kényelmes autóbuszok vártak, amelyek biztonságban eljuttattak bennünket Balatonföldvára. A szervezők figyeltek ránk, segítettek, hogy elfoglaljuk szobáinkat a Riviéra Park Hotelben. Az étterem szakácsainak, pincéireinek köszönhetően finom ételeket ehettünk napi négy alkalommal ottani tartózkodásunk alatt, aminek köszönhetően megismertedtünk a magyar konyha remekeivel.

Annyira gazdag volt a program, hogy a tanulók észre sem vették, milyen gyorsan telik az idő. Külön köszönet illeti Benedekné Kövér Katalin asszonyt, aki mindennap foglalkozott a gyerekekkel és a tanárokkal, érdekes kirándulásokat szervezett Tihanyba.

Tanulóink bizonyíthatták, hogy mennyire jól rajzolnak, énekelnek, milyen ügyesek a kézművességben, a gyöngyfüzésben. Érdekes volt a reggeli futás, illetve torna, amelyre Benedek Viktor úr vezetésével került sor mindennap.

Kellemes meglepetés volt számunkra, hogy olyan világhírű zenészekkel ismerkedhettünk meg, mint Farkas Sándor és Mága Zoltán, aki a Balaton partján adott számunkra felejthetetlen koncertet zenekarával, illetve dedikált CD-jével ajándékozta meg csoportunk minden tagját.

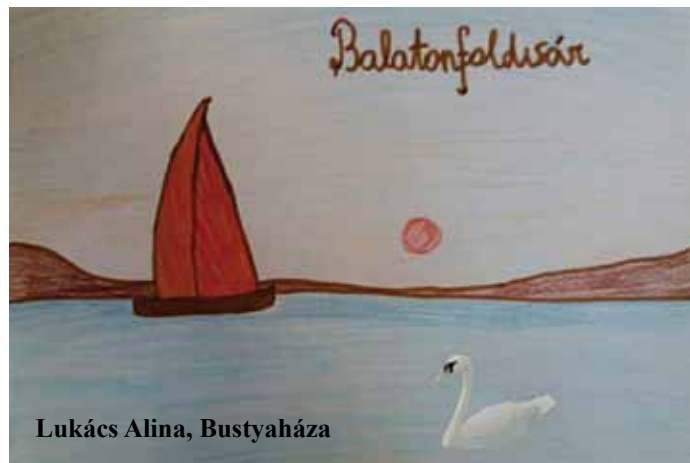
Diákjaink nívós előadást tartottak a zárókoncerten. A gyerekek zongorán játszottak, énekeltek, a Dudarik együttes tagjai pedig népdalokat adtak elő. Igazi örömenéléssé változott e hangverseny, olyan pillanattá, amiért érdemes élni. A tíz nap elteltével vidáman, boldogan, lebarnulva, rengeteg pozitív élménnyel gazdagodva térünk haza.

Szívből kívánunk Önnek erőt és egészséget, további sikereket, illetve azt, hogy Isten áldása kísérje egész életén át!

Tisztelettel: a técsői járási zeneiskolák – Técső, Aknaszlatina, Bustyaháza, Gánya, Nyéresháza, Dombó, Uglya, Taracköz, Kricsfalva – tanárai és diákjai

Demko Zsanna, Bustyaháza

Lukács Alina, Bustyaháza

Újabb üdülési lehetőség a nagycsaládosok számára

Dr. Grezsa Istvánt a közelmúltban nevezték ki Kárpátalja fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési programért felelős miniszteri biztossá. Ebben a minőségében első hivatalos kárpátaljai útja Beregszászra vezetett, ahol Török Dénessel, a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesületének (KMNE) elnökével közös sajtótájékoztatót tartott. Az eseményre augusztus elsején a nagycsaládos egyesület székházában került sor. Apropóját az szolgáltatta, hogy a KMNE a magyar kormány támogatásával

panziót vásárolt a nagybereznai járási Viska (Viharos) hegyvidéki településen a kárpátaljai és anyaországi nagycsaládosok kedvezményes üdültetése céljából.

A miniszteri biztos kiemelte, hogy a KMNE Kárpátalja egyik legdinamikusabban fejlődő civil szervezete, amely közel 600 magyar családot egyesít, tevékenysége mintegy 3500 embert érint, s csak az elmúlt évben több mint 60 programot bonyolított le. Érthető tehát, hogy a magyar kormány jelentős támogatást nyújt a működéséhez. Ennek részét képezi egy jól működő hegyi panzió megvásárlása az egyesület számára, amihez az anyagi forrásokat a Magyar Házak Kárpátalján kormányprogram keretében biztosították.

Dr. Grezsa István hangsúlyozta: a magyar kormány célja az, hogy Kárpátalja kapocs és hid legyen az Európai Unió felé, ahová Ukrajna egyébként is deklaráltnan törekszik. A panzióvásárlással is azt üzeni a Kárpátalján élő magyaroknak és nem magyaroknak, hogy legyen bármilyen rossz a viszony Kijev és Budapest között, Magyarország folytatni fogja azt a gesztuspolitikát, amellyel nemcsak a kárpátaljai magyar közösséget, hanem az ott élő többségi nemzetet is támogatni kívánja.

Török Dénés elmondta, hogy a Vadvolgy Panzió a Keleti-Kárpátok lábánál, az Uzsoki-hágó közelében található, Ungvártól 70 km-re északra, a magyar határtól 100, a szlovák határtól 20 kilométerre. A festői környezet, valamint számos történelmi emlékhely közelsége jó lehetőséget biztosít a kapcsolódásra, a gyalogos és kerékpáros túrákra.

Ismertette, hogy a KMNE minden évben kérdőíves felmérést végez a tagcsaládok körében, így derült ki, hogy 88 százalékuk nem jut el családi üdülésre. Innen jött a létesítmény megvásárlásának ötlete, hiszen a mintegy félszáz férőhelyes panzió egyfelől lehetővé teszi a kárpátaljai magyar nagycsaládosok szociális üdültetését az év 12 hónapjában, másfelől az üzletszerű működtetéséből származó bevétel hozzájárul majd a KMNE tevékenységének fejlesztéséhez. A KMNE elnöke hozzátette: távlati tervük, hogy a panziót bevonják az Erzsébet- és a Határtalanul! programokba, így az anyaországi családok is jobban megismerhetnék Kárpátalját.

Török Dénés köszönetet mondott a magyar kormánynak a támogatásért. Közölte, hogy az üdültetés első hulláma szeptemberben várható. Azok a családok, amelyek a nyár folyamán nem jutottak el családi vakációra, szeptember három hétvégéjén ingyenesen igénybe vehetik a Vadvolgy Panzió szolgáltatásait.

A tervek szerint októberben sor kerül majd a panzió felújítására, szintén a magyar kormány támogatásával.

Sz. J.

Folytatódik az Egán Ede Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Program

Zsúfolásig megtelt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriuma: az „Egán Ede Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Központ” Jótékonyági Alapítvány több mint 1200 kárpátaljai farmergazdával és mezőgazdasági vállalkozóval írt alá szerződést. Az idei nyertesek közül ez alkalommal azokkal kötötték szerződést, akik először pályáztak; azok, akiknek az elmúlt években már volt nyertes pályázatuk, később kapják a támogatást.

Az eseményen részt vett Magyar Levente, Magyarország külgazdasági és külügyminiszter-helyettese, valamint Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke, Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának képviselője. A megjelenteket Berki Marianna, az Egán Ede alapítvány igazgatója köszöntötte.

Brenzovics László köszönetet mondott a magyar kormánynak és a Külgazdasági és Külügyminisztériumnak a Kárpátaljának nyújtott gazdaságfejlesztési támogatásért, valamint a pályázóknak a részvételért, mert szerinte jelenleg Kárpátaljai vállalkozni nem könnyű, de rendkívül fontos a helyi magyar közösség jövőjének szempontjából. Az Egán Ede alapítvány elnökeként visszautasította a szervezet ellen az ukrán nemzetbiztonsági hatóság által megfogalmazott gyanúsításokat. „A kárpátaljai magyar vállalkozók támogatása nem csak a magyar közösség, hanem egész Kárpátalja és Ukrajna érdekeit is szolgálja, hiszen a támogatások eredményeképpen több ezer vállalkozás és több ezer munkahely jött létre, jelentős mértékben növelve a megye és az ország adóbevételeit” – hangsúlyozta a politikus.

Magyar Levente elmondta, hogy a Kárpátalját célzó támogatási program átlépte a 10 milliárd forintos nagyságrendet, és tapasztalatai szerint sikerült elérni a kitűzött célt. Bellen-

tette, hogy idén még lesz egy pályázati kiírás, remélhetőleg ezerkét-száz nyertes pályázóval, ami által év végéig elérik majd a 12–13 milliárd forintos támogatási összeghatárt és a hétézres támogatotti létszámot. Biztosította a jelenlévőket arról, hogy a gazdaságfejlesztési program jövőre is folytatódik. „A kárpátaljai magyarságnak nyújtott gazdaságfejlesztési támogatás folytatódni fog mindaddig, amíg Magyarországnak nem-

zeti kormánya van, s ameddig a kárpátaljai magyarok életszínvonalára el nem ér egy méltányos szintet. Ebből fakadóan még nagyon sok teendőnk van, a munka dandárja még előttünk áll” – hangsúlyozta a miniszterhelyettes.

Utalva arra, hogy Ukrajna Biztonsági Szolgálat (SZBU) szeparatizmus gyanújával vizsgálatot indított az Egán Ede alapítvány ellen, hangsúlyozta, hogy az alapítvány működése teljes egészében megfelel az ukrán törvényeknek, fel sem merülhet vele szemben semmilyen törvénsértés gyanúja. Arra kért mindenkit, hogy ne higgyenek a hamis vádaknak.

Végül Berki Marianna rövid eligazítást tartott, majd a gazdálkodók az épület különböző termeiben aláírták támogatási szerződésüket.

Szemere Judit

Hálaadás a gyülekezet példás hitéért

Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, amikor megemlékezünk rólatok imádságainkban; mert szüntelenül emlegetjük a mi Istenünk és Atyánk színe előtt hitből eredő munkátokat, szeretetből jövő fáradozásokat, és a mi Urunk Jézus Krisztus felől táplált reménysegetek állhatatosságát; mivel tudjuk, Istentől szeretett testvéreink, hogy választottak vagytok. Mert a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is. Ti is tudjátok, hogyan éltünk közöttetek, a ti érdekekben, ti pedig a mi követőinkké lettetek, és az Úrúi, amikor sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel fogadtátok be az ígét. Példává is lettetek minden hívő számára Macedóniában és Akhájában, mert töletek terjedt tovább az Úr beszéde, de nemcsak Macedóniába és Akhájába, hanem mindenhová eljutott a ti Istenbe vetett hitetek híre. Szükségtelen is erről bármit mondanunk, mert ők maguk beszélnek rólunk, milyen fogadtatásban volt részünk nálatok, és hogy miként tértetek meg a bálványoktól az Istenhez, hogy az élő és igaz Istennek szolgáljatok, és várjátok a mennyből Jézust, az ő Fiát, akit feltámasztott a halottak közül, aki megszabadít minket az eljövendő haragtól.

(1Thessz 1,2-10)

Az ember életében nagyon fontos szerepe van a hitnek. A hit azonban nem egy statikus dolog, változik. Gyakran a körülményeink elgyengítik, megrendítik azt, egy-egy pozitív tapasztalat megerősítheti, építheti is.

Sok minden múlik azon, hogyan viselkedünk egy-egy helyzetben. Mit kell tehát cselekednünk? Ezt adja elénk pozitív példájával mai igeszakaszunk. Elsőként beszélünk kell a hálaadásról, majd a thesszalónikai gyülekezet látható hitéről, végül pedig a példaadásról.

1. Hálaadás

Pál apostol hálaadással kezdi a levelét (nagyon fontos helyre kerül). Ez nem más, mint a jó ajándékok felismerése, melyek egyedül Istentől származhatnak. A hálaadás tehát Istennek szól az ő áldásaiért. Fontos ez egy olyan világban, ahol a görög kultúra isteneinek gyakran adtak hálát. Pál apostol azonban az Isten színe előtti hálaadásról beszél, s már a levél elején az igaz Istenre irányítja a gyülekezet figyelmét.

Az itt szereplő szó használatos a hálaadásra, imádságra, különösen pedig az étkezés előtti imádságra is. Ebből ered a később az úrvacsorára használt kifejezés is, eucharisztia. Hálaadásunk tehát nem lehet valódi, ha nem látjuk meg az Isten legnagyobb ajándékát, mely kiábrázolódik az úrvacsorában, Krisztus váltásághalálát. Ezt megértve és elfogadva élhetünk hálaadó életet, észrevéve Isten kegyelméből az ő további áldásait és ajándékait is.

Miért is ad hálát Pál apostol? A thesszalónikai gyülekezet hitéért, fáradozó szeretetéért, azért, mert életük példakép mások számára. Ezt pedig épp a thesszalónikaiaknak írja. Olyan ez, mintha megdicsérné őket helyes életvitelükért. Keresztýén emberként gyakran tartózkodunk a dicsérettől. Valamiért azt érezzük, hogy az nem helyénvaló, mi nem akarunk embereket felmagasztalni. Ha valamit jól tesznek, az úgy rendjén van, ne várjon senki ezért dicséretet. S ha valami módon mégis minket ér dicséret, azt

is nehezen kezeljük, félszegen elmosolyodunk, elmormogunk valamit. Pál itt példát ad a helyes dicséretre. Úgy dicséri meg a gyülekezetet, hogy az imádság és Isten dicsőítése. Mindaz, ami jó és dicsérendő a gyülekezet életében, az Isten ajándéka és kegyelme. Neki ad ezért hálát, őt dicsőíti. Mindazonáltal felhívja a thesszalónikaiak figyelmét is arra, hogy milyen gazdagon megáldotta őket Isten, hogyan munkálkodik közöttük. Ez pedig megerősítés a számukra. Arra pedig igazán szükségük volt, hiszen nehézségek között éltek. Pál apostolnak menekülnie kellett Thesszalónikából, mikor missziói útja során arra járt, mert lázadást szítottak ellene, de még a szomszédos városba is követték üldözői. Hasonló üldözésekben volt része a gyülekezetnek is. Nagy szükség volt a bátorításra.

Láthatjuk tehát, hogy a keresztýén ember életében helye van a dicséretnek, mely meglátja és meglátatja a másik emberrel Isten ajándékait, munkálkodását. Ez pedig a hit megerősítésére szolgál a nehézségek között.

Azok a jó hírek, amelyeket Pál apostol kapott a gyülekezetéről, amelyekért most hálaadással dicséri a gyülekezetet, őt is megörvendeztették. Így ez a dicséret és hálaadás őt magát is erősítette, s még buzgóbbá tette a szolgálatban, teljesen az ige hirdetésére szánta oda magát. Erre a megerősítésre pedig neki magának is szüksége volt, hiszen Korinthusban – ahol épp a szolgálatot végezte – sem volt egyszerű vagy könnyű feladata.

Láthatjuk tehát, hogy az a dicséret, mely hálaadás az Isten kegyelméért, amely az ő ajándékainak észrevétele a másik ember életében, kétszeresen is épít. Gyakoroljuk azt bátran testvéri közösségünkben, hogy ezáltal is erősítsük egymást!

2. A hálaadás tárgya, a thesszalónikai gyülekezet

Milyen is volt a thesszalónikai gyülekezet, mely az apostolt így megörvendeztette és hálaadásra sarkallta? Ebből a rövid ígerészből is több dolgot megismerhetünk.

Elsőként beszél az apostol a thesszalónikaiak hitből eredő munkájáról. Tudjuk, hogy a hit egyrészt ismeret, másrészt Isten iránti bizalom, hogy Krisztus jótéteménye ránk is vonatkozik, a mi bűneinket is eltörölje, nekünk is örök életet ad. Ez azonban meg kell nyilvánuljon a cselekedetekben is. A hit leginkább egy életforma, melyben a gondolataink, szavaink és cselekedeteink átfomálódnak, Isten felé fordulnak. Lehetetlen, hogy valaki igaz hit által Krisztushoz tartozik, de ebből a hitből nem fakadnak cselekedetek. A thesszalónikai gyülekezet meg tudta mutatni cselekedetei alapján a hitét. Jó elgondolkodnunk azon, hogy vajon miről beszélnek a mi cselekedeteink?

Másodszor beszél az apostol a szeretet fáradozásáról. Hasonló ez az előzőhöz, hiszen a hit szeretet által munkálkodik. A szeretet nem valamilyen romantikus érzés, amelynek sokszor a mai kor mutatja, a szeretet gyakran döntés, fáradozás. Krisztus a legnagyobb parancsolatként a szeretet parancsát tanította: szeresd az Urat, szeresd felebarátodat. Megvan-e bennünk ez a szeretet? Szeretem-e annyira a felebarátomat, hogy igazán fáradozzam érte, felvállaljak valamilyen nehézséget vagy szenvedést? A

thesszalónikaiak életében ez nagyon égető kérdés volt, hiszen sokan szenvedtek közülük. Jó ezt is megvizsgálnunk, hiszen János apostol azt írja a levelében, hogy nem szeretjük az Istent, akit nem látunk, ha nem szeretjük a felebarátunkat, akit látunk.

Harmadszor beszél az apostol a reménységről, mégpedig az állhatatos reménységről. Mindezekhez, amelyekről szoltunk, a hit munkájához, a szeretet fáradozásához sok erő kell, melyet ez az állhatatos reménység táplál, a Krisztust visszaváró reménység. Keresztýénként hisszük, hogy Krisztus eljön másodszor ítélni élőket és holtakat. Minket azonban elsősorban nem félelemmel tölt ez el, mert ő rólunk minden bűnt, minden kárhozatást elvett, megszabadít minket az eljövendő haragtól, bevezet az ő mennyi országába. Mi valóban várhatjuk Krisztusnak, a mi Megváltónknak ezt a visszatérését, ez pedig örömmel, erővel és buzgósággal töltse el minket! Máté evangéliuma azt írja, hogy boldog az a szolga, akit munkában talál az ura, amikor eljön. Legyünk hát, ilyen boldog szolgák!

Negyedszer pedig beszél az apostol a thesszalónikai gyülekezet elköteleződéséről. Bár ez a szó nem szerepel az igeszakaszban, mégis erről is beszél. A gyülekezet tagjai megtértek a bálványoktól az igaz Istenhez, hogy őt szolgálják. Nem volt ez egy egyszerű lépés, hiszen gyermekkoruktól kezdve a bálványok imádata volt meghatározó az életükben. Mégis félre tudták ezt tenni, és valóban az Istenhez fordulni, elkötelezni magukat az ő szolgálatára. Szükséges ez az elköteleződés, különben a bűnös ember visszatér a régihez, a bálványokhoz. S bár ma, a mi környezetünkben nem ugyanazok a bálványok, mint akkor Thesszalónikában, de a mai kornak is megvannak a bálványai; legyen az siker, pénz, hatalom. Vajon félre tudjuk-e ezeket tenni, hogy Isten szolgálata legyen az első az életünkben? Kálvin pedig hozzátesszi mindezekhez a babonákat is. Hány babona, megszokás él ma közöttünk, melyek talán már gyermekkorunk óta ott vannak az életünkben? Hányszor kerül elő egy piros madzag, melyet a gyermekek kezére kötünk, mert az megvédi a rontástól, attól hogy megnézze? S a gonosz erőitől való védelmet már nem csak Istentől várjuk. Segítünk kicsit. Hányszor köpködjük meg a gyermeket, hogy milyen szép, hányszor kopogtunk már le valamit? Hétfőn még az egyházfenntartói járulékot sem fizetjük ki, mert hétfőn nem szabad pénz kiadni... Sorolhatnánk még, s ezek a szokások, babonák közöttünk élnek. Hadd indítson ma önvizsgálatra az ige, hogy megállassuk, mik a mi bálványaink, babonáink, melyek meggátolnak minket abban, hogy az igaz Isten imádatára és szolgálatára szenteljük oda magunkat!

3. Példaképek

Végezetül pedig ejtsünk szót az igeszakaszunkban szereplő példákrol. Pál azt írja a gyülekezetnek: követőinkké lettetek, és az Úrúi. Ne értsük félre, itt nem arról van szó, hogy Pál önmagát és munkatársait magasabbra, vagy ugyanolyan rangra emelné, mint az Úr. Egyszerűen ők maguk is az Úr követői, s életük példaként szolgált a thesszalónikaiaknak, hogy ők is ugyanazt az Urat kövessék.

Pál csak visszaautal rá, hogy a gyülekezet tagjai tudják, hogyan éltek közöttük, mégpedig az ő javukra. Elsőként tudnunk kell, hogy anyagilag nem terheltek meg a gyülekezetet. Maguk dolgoztak, valamint Filippiből

Lendület – református ifjúsági találkozó Makkosjánosiban

A Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ) immár tizennegyedik alkalommal rendezte meg a Lendület Református Ifjúsági Találkozót. A rendezvényre – amelyen közel ezer fiatal vett részt a megye magyarlakta településeiről – június 30-án a makkosjánosi Barna György stadionban került sor. Az idei téma a közösség ereje volt.

A találkozó közös énekléssel kezdődött a Laudis band vezetésével. Az egybegyűlteket Sipos József, a KRISZ elnöke, az esemény házigazdája üdvözölte.

Az alkalmon részt vett és köszöntötte a fiatalokat dr. Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, aki Pál apostol szavait idézve hívta fel a figyelmet a közösség hatalmas erejére: „Egymás terhet hordozzátok...” (Gal 6,2).

Nagy Béla, a Kárpátaljai Református Egyházkerület (KRE) főgondnoka, a Diakóniai Központ igazgatója szavait Baráté Erika irodavezető tolmácsolta. Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja nevében Békésiné dr. Lukács Angéla konzul köszöntötte a fiatalokat.

A köszöntéseket követően Zán Fábian Sándor, a KRE püspöke tartott áhitatot. Az igei üzenetet a *Bírák könyve* hetedik részéből hozta. Gedeon története által az Istenbe vetett bizalom fontosságáról beszélt. Kiemelte, hogy Isten okkal engedte a győzelmet a háromszáz harcosnak a húszezres sereg felett. Meg akarta népezni tagjait védeni attól, hogy téves

érezhetjük, hogy itt, a Kárpát-medencében csak vesztesek lehetünk. Isten ígéje mégis azt mondja, hogy van lehetőség a sikerre, ha küzdünk is érte. Mint ahogy Gedeon már a harc előtt tudta, hogy Isten győzelemre viszi, Jézus által mi is győztes csatába indulunk. Ez a hit és tudat adja a maroknyi kárpátaljai fiatal céljai eléréséhez a legnagyobb esélyt.

Az építő gondolatokat követően a KRISZ 26 új tagja tett bizonyosságot Istenbe vetett hitéről.

Menyhárt Nikolett, a KRE munkatársa beszámolt a *Reformáció gyermekei* és a *Testvért szeretnék* programokról. Elmondta, hogy a két program kapcsán a KRE pályázatot nyújtott be, amelyben kisfilmben foglalta le a bemutatni a

család, a testvér, a közösség fontosságát. A legsikeresebb pályázó Fülöp László lett, különdíjban részesült Imre Ádám és Baksa Lóránt.

A találkozó idei főelőadója Dani Eszter, a Magyarországi Református Egyház (MRE) Zsinati Misszióirodájának vezetője volt. Előadásában a jól ismert rút kiskacsa történetén keresztül mutatta be az ember legmélyebb vágyát, a közösséghez való tartozást. Kiemelte, hogy az embert arra teremtette az Isten, hogy kapcsolatban legyen övele és a teremtett világgal. Azonban mégis számos sérülés van a kapcsolatainkban, aminek oka a bűn. A lelkész egy járható útra világított rá, amely által rendeződhetnek kapcsolataink, és erősödhetnek

közösségeink: a krisztusi út követése, amely korántsem egyszerű és kényelmes, de győzedelmes.

A szabadidős tevékenység alatt kézműves foglalkozások, dicsőítő koncertek, tematikus előadások, vetélkedő, sportjátékok várták a fiatalokat.

A rendezvény Szanyi György borzsovai lelkipásztor evangelizációs szolgálatával folytatódott. Ezt követően a Munkácsi Roma Dicsőítő Csapat lépett színpadra, majd Sipos József, a KRISZ elnöke zárta az alkalmat.

A találkozón összegyűlt perselyadományokat a szervezők a TeSó Blog számára ajánlották fel.

Az ifjúsági találkozó támogatói a Kárpátaljai Református Egyházkerület, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a MRE Zsinati Ifjúsági Iroda, a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség, az Eurhythemics, a Beatrice számítógépes szaküzlet, a Pulzus Rádió, a helyi és környékbeli református gyülekezetek voltak.

Tudósítónk

küldtek segítséget nekik, hogy minden szükséges dolguk meglegyen, de ne terheljék meg a gyülekezetet. Ezt is tartalmazza az, hogy az ő javukra, nem pedig kárukra éltek. De sokkal inkább lelki javukra kell gondoljunk. Úgy éltek Thesszalonikában, hogy az evangélium nem csak szavakban szólt közöttük; a Szentlélek erejével és teljes bizonyossággal jutott el hozzájuk. Az evangélium befogadásánál a Szentlélek hathatós munkáját nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Mindazonáltal fontos, hogy életünkkel is hirdették az evangéliumot, nem csak szavaikkal. Ahogy az ígehirdetés elején szóltunk róla, hiteles életet éltek. Ez pedig követendő példa lett a gyülekezetnek. Ők maguk is kíváncsiak így élni, s ugyanazt az Urat követni.

A gyülekezet pedig később másoknak lett példa, a macedóniai és akhájai hívőknek, de mindenhova eljutott az ő hitük híre. Macedónia és Akhája területe majdnem a teljes mai Görögországot lefedi. Nem kis területen terjedt el ennek a hitnek a híre, s az apostol még tovább azt mondja, hogy mindenhova. S láthatjuk, közel kétezer évvel később, több mint ezer kilométer távolságban, ma is példa előttünk az ő hitük. Ahogyan sok más embert, minket is közelebb akar vinni Istenhez, arra ösztönöz, hogy mi is az ő és az Úr követői legyünk; látsszon meg hitünk életünkön, végezzük a szeretet cselekedeteit, térjünk meg a magunk bálványaitól.

Testvérek! Vizsgáljuk meg az életünket, hogy vajon mi milyen példát adunk másoknak? Miről tesz tanúbizonyságot a mi életünk? Vajon zúgolódunk, bizalmatlanok vagyunk Isten iránt? Vajon erre sarkalljuk a körülöttünk levőket is? Vajon örömmel hirdet a szánk, de mégis a panasztól hangos az életünk? Vagy meg tudjuk mutatni a hitünket a cselekedeteink által? Ott van-e bennünk az a bizonyos hit, remény, szeretet, amely megmarad? Elköteleztünk-e az Isten szolgálatára? Vajon Krisztus jó illatát terjesztjük a világban?

Adja az Úr, hogy növekedjen a mi hitünk naponként, igyekezzünk mind közelebb és közelebb kerülni hozzá. Vegyünk példát ma a thesszalonikai gyülekezetéről, mely nem volt tökéletes, hiszen a levél intéseket is tartalmaz a későbbiekben, mégis elindultak, és elkötelezték magukat a hit útján. Hiteles életük pedig másokat is erre az útra hívott. Isten adjon erőt nekünk, hogy mi is olyan életet éljünk, mely példaként szolgálhat másoknak. Amen

Szemere Judit
református beosztott lelkész,
Beregszász

önismerettel rendelkezzenek, s maguknak tulajdonítsák a dicsőséget. A püspök szerint a magyarság történelmében számtalan olyan helyzetet láthattunk, melyben veszedelmes túlerővel kellett szembenéznünk, s talán okkal

Együtt vagyunk erősek

Azt szokták mondani, hogy a család a társadalom alapja. Minden felnőtt, de minden gyerek különösen a családban érzi biztonságban magát, tud értelmes célokat maga elé kitűzni, s nem csupán saját karrierjének megvalósítása céljából, hanem a szűkebb-tágabb közösség épülése érdekében is. A családok egymást megismerve, egymás által tudnak leginkább erősödni, ha kell, összefogni. Ennek jegyében szervezték meg az V. Kárpátaljai Magyar Katolikus Családi Napot.

Beregszászon a Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokházban, annak udvarán, illetve a templomban tartott

tális bevándorlókról és bennszülöttekről. A szakma nagyon érzéketlenül digitális bevándorlóknak nevezi a 35–40 fölötti korosztályt, amelyik a fiatalabb nemzedékek tagjaival ellentétben még nem az anyatejjel szívta magába a számítógépes ismereteket, tehát nem zsigerből érzékeli a digitális valóságot. Mindez, ha nem figyelünk oda, komoly feszültségekkel járhat a családon belül. Ugyanakkor, ha kellő empátiával kezeljük a dolgot, mi, felnőttek, könnyen beláthatjuk, hogy a fiatalok információ-szerzése mennyire sokszínű, rugalmasabb és gyorsabb, mint a miénk.

A nap során számos hitméllyítő

alkalomra is sor került, a szentmisét Magyar Gergely OFM (Nagyszőlős) Molnár János esperessel és Mankovics Sándornagybégányi plébánossal együtt mutatták be. Közben a Munkácsi Szent Márton Kórus szolgált.

A szervezők finom ebéddel kí-

alkalmakon idén is több százan vettek részt. A gyerekek körében igen népszerűek voltak a különböző kézműves foglalkozások – gyöngyfüzés, papírhajtogatás stb. –, valamint a gyógyhomokozó kínálta lehetőség. Itt a homok és a különböző figurák segítségével mindenki játszhatta a maga épp aktuális történetét. A programot hajfonás, arcfestés és arcképfestés színesítette. Igen sokakat vonzott a toronytúra, mint ahogy rengetegen voltak kíváncsiak a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Ficseri Gyermekstúdiójának előadására is. A hittanteremben a kamaszprogram keretében a tinédzserek olyan játékokban, beszélgetésekben vehettek részt, amelyek segítettek jobban megismerni önmagukat és egymást.

A sportpályán a foci és más labdajátékok szerelmesei hódolhattak szenvedélyüknek. A felnőttek eközben Bárdos Orsolya gyógypedagógus előadását hallgathatták meg többek között a digi-

náltak valamennyi résztvevőt. Délután a Kárpát-medence-szerte ismert Kokas Banda adott nagyszerű koncertet. Közben fellépett a Napsugár néptáncegyüttes, amely a produkció végén táncba hívta a nézősereget, akik közül egyesek nem sokáig kérezték magukat.

– A mostani alkalomnak különös jelentőséget ad, hogy a magyar kormány a 2018-as esztendő a külföldi családok évének nyilvánította – mondta el munkatársunknak Bunda Fehér Rita, az egyik szervező. – Hisszük és valljuk, hogy magunkat megmutatva így, együtt vagyunk igazán erősek. Az is fontos szempont volt, hogy a Kárpátalja különböző településein élő hívek megismerjék egymást, hogy a majdani közösségi programokon már jó ismerősként vegyenek részt.

A jó hangulatú együttlétet a Felvidékről érkezett For You acapella énekegyüttes fellépése zárta.

i-g

Tanévzáró ünnepség a Rákóczi-főiskolán

Június 22-én tartották a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) tanévzáró és diplomaátadó ünnepségét. Az eseményen – amelynek a hagyományokhoz híven a beregszászi református templom adott otthont – részt vett Sziijártó Péter, Magyarország külügyi minisztere, Kásler Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője, Pavlo Klimkin, Ukrajna külügyi minisztere és Lilija Hrinevics ukrán oktatási miniszter is.

A vendégek köszöntése után Orosz Ildikó, a főiskola rektora tartotta meg értékelő beszédét. Többek között szólt a 2017/2018-as tanévben szervezett konferenciákról és más rendezvényekről, tudományos publikációk megjelenéséről. Megtudhattuk, hogy a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. közreműködésének köszönhetően tovább folytatódik a főiskola infrastrukturális fejlesztése. Az intézményben különböző képzési szinteken több mint ezer diák kezdheti el szeptembertől a tanévet kiváló körülmények között.

2018-ban 102 hallgató kapta meg a különböző szintű végzettségét igazoló oklevélét. Hozzájuk fordulva a rektor asszony Szent István király szavait idézte: „Hallgass, fiam, atyád intelmére, s ne vedd semmibe anyád tanítását!”.

Pavlo Klimkin azzal a kéréssel fordult a hallgatók felé, hogy tiszteljék tanáraikat, és ne restelljenek tanácsért fordulni hozzájuk, legyenek mindig nyitottak az újításokra, és őrizzék meg önazonosságukat.

Lilija Hrinevics kiemelte, hogy a legtöbb, amit adhatunk a gyermekeinknek: gyökerek és szárnyak. A fiatalok előtt kinyílt a világ, így Ukrajna állampolgáráként bárhol megvalósíthatják magukat, hogy visszatérve Ukrainát gazdagíthassák megszerzett tudásukkal.

Sziijártó Péter köszönetet mondott az ukrán kormány két tagjának, hogy jelenlétükkel megtisztelték a II. RF KMF diplomaátadó ünnepségét, a diákoknak pedig azért, hogy magyar nyelvű oktatási intézményt választottak továbbtanulásuk helyszínéül, hiszen ezáltal erősítik a kárpátaljai magyar közösséget és az egész magyar nemzetet.

A diplomázók nevében Pliszka Tímea magyar szakos hallgató mondott köszönetet a tanároknak és a szülőknek, s búcsúzott az alma matertől és a diáktársaktól. Ezután a végzős hallgatók fogadalomtétellel következett, majd átvehették a végzettséget igazoló oklevelüket.

Rác Bóla rektorhelyettes az Öregdiák Szövetség elnökeként köszöntötte a frissdiplomásokat. Kiemelte, hogy a főiskola képzési kínálata folyamatosan bővül, s immár diplomásan felvételizhetnek egy magasabb képzési szintre vagy az alapképzés valamely más szakára is.

A rendezvény végén a történelmi egyházak képviselői kérték Isten áldását a főiskola hallgatóira és tanáira.

Sz. J.

Kopjafaállítás Salánkon

Egy közösséget jellemez a temploma, a temetője, az, hogyan őrzi azt az örökséget, amit az őseink hagytak ránk. Nos, ebben a tekintetben Salánk igencsak előkelő helyet foglal el kárpátaljai viszonylatban, hisz itt ápolják leginkább honfoglaló őseink, illetve a kuruc kor hagyományait, és egyre gazdagodik a település központjában évekkel ezelőtt kialakított Rákóczi Emlékpark is, ahol a közelmúltban az első világháborúban elesett salánki honvédek emlékoszlopát avatták fel.

Az ünnepség résztvevőit Kalanics Éva, a KMKSZ helyi alapszervezetének elnöke köszöntötte.

– Ezekben a napokban írjuk az első világháború centenáriumát – mondta Szilágyi Máttyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja. – Ma le kell vonni a tanulságokat, amelyek a háborúhoz s népünk tragédiájához vezettek. A nemzeti széthúzás, az öncélú politizálás mindig is veszélyes volt, mondta, elemezve azokat a történeteket, amelyek közvetve vagy közvetlenül előidézték a Nagy Háborút, amely igen sok magyar férfi véréldozatát követelte.

– Kevés település rendelkezik annyi történelmi emlékekkel, mint Salánk – kezdte beszédét Kész Barnabás történész, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség támogatásával évente megrendezésre kerülő, a gyerekek körében igencsak népszerű Mikes Kelemen Hagyományörző Alkotótábor vezetője, aki felidézte a Rákóczi-szabadságharc itteni eseményeit. Mint elmondta, az Esze Tamás és Kis Albert

vezetése alatt gyülekező kurucok a hagyomány szerint a salánki nagyverdőből indultak el Verecke felé, hogy találkozzanak a lengyelországi emigrációjából hazatérő II. Rákóczi Ferencel. A szabadságharc első évében 26 salánki lakos állt be a nagyságos fejedelem zászlaja alá, s a későbbiekben is megannyi helybeli kuruc

harcolt becsülettel a nemzeti függetlenségért. 1711. február 11. és 18. között Salánkon tartották meg Rákóczi utolsó országgyűlését, innen indult el a vezérlő fejedelem Lengyelország, s egyúttal a második, immár élethosszig tartó száműzetés felé. Noha a szabadságharc véget ért, a kuruc szellem nem tűnt el a salánkiakból, 1848-ban 207 helybeli lakos állt be nemzetőrnek, akiknek jó része az Északkeleti-Kárpátok

hágóinál harcolt a Galíciából betörő császári és cári csapatok ellen. A XX. században két világháború is megtizedelte a lakosságot, valamint 1944 novemberében a málenkij robot, mely során 105 munkaképes korú férfit hurcoltak el a faluból, akik közül 59-en odahaltak.

Hogy az első világháború hány salánki férfi életét követelte, azt egyelőre kutatják. Józán Lajos református tiszteletes, helytörténész elmondta, hogy levéltári kutatásai nyomán 30 salánki férfi nevére bukkant, akik közül tizenhatalan a harcerekben, tizenketten pedig haditáborban vesztették életüket.

Legtöbbjük a harminc évet sem érte meg. Emléküket immáron kopjafa őrzi majd, amelyet – mint Kész Barnabástól megtudtuk – a Mikes Kelemen Hagyományörző Alkotótáborban Szabó Zoltán csikszeredai fafaragó készített el tavaly. A művész idén is részt vett a tábor munkájában – újabb emlékjellel gazdagítva Kárpátalját –, s a táborozókkal együtt eljött az avatóünnepségre is, ahol a kopjafák eredetéről és szimbólumrendszeréről tartott igencsak tartalmas kiselőadást.

Az emlékjelet Szilágyi Máttyás főkonzul és Barta József, a KMKSZ és a megyei tanács alelnöke, a falu szülőtte leplezte le, majd László Antónia és Nagy Ádám egy-egy alkalomhoz illő verset adott elő. Végezetül Csirpák József görögkatolikus áldozópap és Balogh Attila református lelkész mondott imát, figyelmeztetett arra, hogy szüleinktől kapott vallásunkat, nyelvünket meg kell őriznünk, felelősek vagyunk örökségünkért.

Marton Erzsébet

Búcsú a fegyverektől

Szoboravatás az első világháború emlékére

Az első világháború befejezésének centenáriumán Sárosoroszipban a római katolikus templom mellett, a sztálini légerekbe elhurcoltak emlékjelének szimbólumában felavatták Piotr Zbrozek lengyel szobrászművész fából faragott szobrát. Az avatóünnepségre érkezett vendégeket és a megjelenteket Hiába András, a KMKSZ helyi alapszervezetének elnöke köszöntötte. A Nagy Háború vérvesztéseire emlékezve sajnálattal jegyezte meg, hogy országunk keleti részén ma is háborúznak, s ez igencsak negatív hatással van a kárpátaljai családok életére is, hisz a fiatal férfiak elsősorban a behívók elől menekülve mentek el külföldre. Az is szomorú, mondta, hogy ha nem is fegyverekkel, de nekünk is harcolnunk kell: itt, Kárpát-

alján anyanyelvünk, Európában meg a hitünk megőrzéséért. Az elnök elmondta, hogy Hiába Krisztina levéltári kutá-

tásai alapján az áldozatok között négy sárosoroszi honvéd neve vált ismertté. A kutatásokat tovább folytatják, s annak befejezte után a most emelt szoborkom-

pozíció talapzatán márványtábla őrzi majd emléküket.

A szobrot a Pro Arte – Munkács civil szervezet ajándékozta a településnek. A szervezet elnöke, Matl Péter munkácsi szobrász elmondta, hogy idén immáron a negyedik táborukat szervezték meg, ezúttal Visk adott otthont a II. Kárpátaljai V4+ Nemzetközi Szobrásztábornak, amelynek munkájában a V4-es tagországokból vettek részt a művészek, illetve egy kínai alkotó is meghívást kapott. A művész elmondta, hogy a táborokban készült alkotásokat mindig elajándékozzák egy-egy településnek, így hozva létre a Kárpátaljai szobor-utat, ami immáron 350 kilométert ölel át, s mivel a hágón túlra és Magyarországra is ajándékoztak már szobrot, így ez az út összeköti a határral elválasztott nemzetrészeket, illetve a velünk együtt élő más népeket is. Idén, az első világháború befejezésének századik évfordulója tiszteletére az alkotótábornak, illetve a szoborútnak is a *Búcsú a fegyverektől* címet adták. A Sárosoroszipban felavatott alkotás – *Szabadság kapuja* – gyönyörű szimbólumként egy lelki kaput ábrázol, melyet a Szentlélek szárnya nyit meg.

A szobor leleplezését követően Rác István római katolikus plébános megszentelte azt, majd az ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

Kovács Erzsébet

Értéktéremtés a szülőföldön

Négy országból érkezett közel száz kiállító, szakmai fórum és üzlet-ember-találkozó, számos személyes kapcsolatfelvétel, több mint ezer látogató – ez a gyorsmérlege az immár ötödik alkalommal megrendezett Turul Expónak. A kárpátaljai magyarság legnagyobb szabású gazdasági rendezvényére ezúttal is Tiszapéterfalván, a stadionban került sor.

Igazi látványossággal, új, korszerű mezőgazdasági gépek felvonulásával kezdődött a szakmai találkozók. Kárpátalján a megújuló géppark önmagában is biztató jelenség, ám az ágazat jövője szempontjából legalább olyan fontos, hogy a vontatók nyergében mindenütt fiatal emberek ültek. Ők valahányan itthon, a szülőföldjükön tervezik boldogulásukat.

Kétségtelen tény, hogy a legtöbb kiállító az általa megtermelt illetve feldolgozott mezőgazdasági termékeket, húskészítményeket, sajtokat, lekvárokat, ivóleveket, borokat mutatta be, ám emellett találkozhattunk sok más egyébvel is. Mezőgazdasági gépek, műanyag úszómedencék, különböző szigetelőanyagok gyártói, illetve forgalmazói éltek a bemutatkozás lehetőségével, valamint díszműkovácsok, virágkertészek mutatták be termékeiket, biztosító társaságok, oktatási intézmények kínálták szolgáltatásaikat. Több üstben főtt a finom egytálétel, sült a saslik és a kolbász, a sörsátraknál, illetve a boros gazdák pavilonjainál pedig szomjukat olthatták a rendezvényre kilátogatók.

Dinamikusan fejlődik a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége (KMVSZ) – számolt be az utóbbi évek legfontosabb fejleményéről Virág László elnök. Az évekkel ezelőtt 106 fővel alakult szakmai szervezet ma több mint másfélezer tagot számlál. Hogy mi a népszerűség titka? A szövetség az érdekképviselet mellett számos fontos feladatot vállalt fel: a vállalkozók továbbképzését, a tanulmányutakon, szakmai találkozók, bemutatókon való részvételt, az információ áramoltatásának megszervezését, a Kárpát-medencében működő testvér-szervezetekkel való kapcsolattartást, azok elmélyítését. A Kárpátaljai Termelői és Értékesítő Szövetkezet megalakításával pedig helyzetbe kívánja hozni a vállalkozókat azzal, hogy segít a megtermelt áru piaci elhelyezésében, a termeléshez szükséges anyagok beszer-

zésében. A segítség megnyilvánulása a mindennapok során is tetten érhető. Az iroda munkatársai tanácsokkal látják el a hozzájuk fordulókat a pályázati űrlapok kitöltésében, a projekteken való sikeres részvételhez szükséges dokumentumok beszerzésében. Méltán népszerű a két évvel ezelőtt indított, s a magyar kormány

által felkarolt kukoricaprogram, melynek eredményeképpen idén ötezer zsák kiváló minőségű szaporítóanyaghoz jutottak a kárpátaljai gazdák. Ezzel legfontosabb takarmánynövényünk termesztése terén komoly áttörést sikerült elérni.

Az ünnepélyes megnyitó Radvánszky Ferenc református lelkész igei köszöntőjével kezdődött. Az ember küldetése végső soron a Teremtővel való kapcsolat kiépítése. A mi csekély emberi erőnk megsokszorozódik, ha tervünk találkozik az Isten szándékával.

A Kárpát-medence különböző tájegységeiben tevékenykedő gazdák kapcsolattartásának elősegítését tartja egyik fontos feladatának a Nemzeti Agrárkamara – hangsúlyozta Kocsy Béla, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara külkapcsolati

igazgatója, aki beszámolt róla, hogy Kárpátaljáról immár 77 gazda pártoló tagként vesz részt a szervezet munkájában.

A föld nem vándorol el – emlékeztetett Torda Márta, a földművelésügyi minisztérium főosztályvezető helyettese. Nemzedékek sorsa függ attól, hogy tudnak-e fiataljaink a szülőföldjükön boldogulni. Ebben kell nekik minden segítséget megadni.

Aki eljött erre a kiállításra, az meggyőződhetett róla, hogy a magyarországi támogatások jól hasznosulnak – állapította meg köszöntőjében Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő. Sajnálatosnak nevezte, hogy az ukrán állam nemhogy segítené a Kárpátalján zajló gazdaságélénkítő munkát, hanem büntetőeljárás indításával akadályozza annak kibontakozását.

A Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége képviseletében felszólaló Czomba Csaba a szakmai szervezetek között kialakult együttműködésben rejlő lehetőségek fontosságát emelte ki.

Sok ezer kis erő nagy dolgokra képes. A Széchenyi által először megfogalmazott gondolattal kezdte ünnepi beszédét Szi-lágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul. A kárpátaljai magyarság közösségként való megmaradása csak úgy lehetséges, ha egy olyan sikeres vállalkozói réteg jön létre, amelynek tagjai egyéni boldogulásuk biztosítása mellett tudnak és akarnak tenni az itteni magyarokért, mondta.

Az élet maga is egy nagy vállalkozás – állapította meg beszédében Orosz Ildikó, a Rákóczi főiskola rektora. Az

egyén szempontjából nem mindegy, hogy olyan foglalkozást űz, ami mindennapi nyűg és teher számára, vagy olyan hivatást választ, amelyben képességei kibontakozhatnak, egyénisége kiteljesedik. A pedagógusoknak, a szülőknek, de a közösség valamennyi tagjának ezért is nagy a felelőssége.

Idén ismét hét kategóriában nyújtották át *Az év vállalkozója* kitüntető címet.

Az üzlet-ember-találkozón számos téma – többek között árképzés, minőség és megbízhatóság – került terítékre. Elhangzott: a kárpátaljai vállalkozóknak fel kell vállalni a híd szerepét a határon átnyúló együttműködésben. A jelenlevők felhívták a figyelmet arra is, hogy a KMVSZ közel 1600 fős létszáma arra is kiváló lehetőséget teremt, hogy a tagok egymás között is üzleti kapcsolatokat alakítsanak ki.

A nagyszínpadon egész nap színvonalas kulturális műsor zajlott.

-ardai-

Össznemzeti búzaösszeöntő ünnepség Mezőgecsében

Nagy megtiszteltetés érte Kárpátalját azzal, hogy idén a beregszászi járási Mezőgecsében tartották a *Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem elnevezésű program központi ünnepségét*, amelynek keretében összeöntötték a Kárpát-medence minden magyarlakta szegletéből érkezett búzát. A 2011 óta zajló *Magyarok kenyere* program egyrészt a magyar nemzet egységét, egyútté tartozását szimbolizálja, másrészt valós segítségnyújtást jelent a rászorulóknak. A felajánlott búza egy részét ugyanis liszt, más részét kenyér formájában gyermek- és oktatási intézmények lakói kapják.

A rendezvényt Mester András, Mezőgece polgármestere nyitotta meg, aki elmondta, hogy eddig csak Kárpátalján több mint száz tonna termény gyűlt össze. Ez igen jelentős segítség lesz azoknak az intézményeknek, akik kapnak belőle. Az ünnepség azt is megmutatja, hogy összefogással sok mindent véghez tudunk vinni: ha mindenki csak egy marék búzát tesz a közőshöz, az végül hatalmas hegygé tud nőni.

– A Kárpát-medence minden tájáról érkezett, összekeveredő búzaszemek mint kis lélekmagvak, egyesülnek, s egy oszthatatlan egységet képeznek. Ugy, ahogy a magyar nép: egységes volt, s egységes ma is. Ha azt akarjuk, hogy nemzetünk tovább éljen, akkor egységesnek is kell maradnunk – hangsúlyozta köszöntő beszédében Gulácsy Géza, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) alelnöke.

A *Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem* programról Hidi László, a „Pro Agricultura Carpatika” Kárpátaljai Megyei Jótékonyági Alapítvány elnöke ismertette a tudnivalókat. Elmondta, hogy Kárpátalja 2014-ben csatlakozott a programhoz, akkor 6,7 tonna búzát sikerült összegyűjteniük. A következő évben ez megtízszereződött, vagyis mintegy 67 tonnát adtak össze

a gazdák. Ezt a szintet azóta is sikerül tartani, sőt, meg is „fejelték”, ugyanis tavaly az összegyűjtött búzamennyiség – 1034 gazdának köszönhetően – meghaladta a 83 tonnát. Most 1400-an döntöttek úgy, hogy „beszállnak”, tőlük több mint 100 tonna gabona gyűlt össze. Ez azt bizonyítja, hogy a gazdák együtt éreznek az elesettekkel.

– Ma lélekben 15 millió magyar találkozik. Felemelő érzéssel tölt el az a tudat,

hogy a nemzet kenyéréhez mi is hozzájárulunk. Nincs az az erő, ami a megsült kenyérből ki tudná szakítani bármelyik búzaszemet a 15 millió közül. S ugyanúgy nincs az az erő, amely a nemzet bármely

tagját ki tudná szakítani a nemzetből – hangsúlyozta Virág László, a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetségének (KMVSZ) elnöke.

Györfly Balázs, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke hangsúlyozta: a program az elmúlt esztendőknben intenzíven fejlődött, beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Fontos, hogy a híre eljusson azokhoz is, akik eddig még nem vettek részt benne, s megértsék azt, hogy milyen jó érzés adni, jót cselekedni. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara jelentős szerepet vállalt a program elindításában, s azóta is azon

fáradozik, hogy az évről évre fejlődjön. Az idén eddig jóval több mint 600 tonna búza gyűlt össze. Ebből látszik, milyen sokan érzik annak szükségét, hogy adjanak a magukéból. Büszkéek vagyunk magyar gaz-

datársainkra, a Kárpát-medence bármelyik pontján is éljenek – mondta.

Jakab István, az Országgyűlés alelnöke, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetsége (MAGOSZ) elnöke a Kárpát-medence valamennyi magyar gazdája nevében köszöntötte a megjelenteket. Hangsúlyozta: a kezdeményezés a magyarok összefogását

jelenti, akik most Kárpátaljára érkeztek a Felvidékről, Muraközéből, Vajdaságból, Partiumból, Erdélyből, Magyarország számos megyéjéből. A 15 millió búzaszem a világ bármely pontján élő 15 millió magyart jelképezi, s azt sugallja, hogy felelősek vagyunk egymásért, segítenünk kell egymást, és ki kell állunk egymás ügyeiért. Mindig ott kell lennünk, ahol legnagyobb a szükség. Úgy véljük, most a kárpátaljai gazdák számára fontos, hogy igazán érezzék az összetartozás erejét, ezért döntöttünk úgy, hogy itt szervezzük meg a búzaösszeöntést. A búza mennyiségében lényegesen túlszárnyaljuk az előző évet, de nem csupán a tonnák határoznak, hanem az is, mennyien adakoznak, hogyan tudjuk az emberek lelkét megindítani, hogy felelősséget érezzenek azok iránt, akik szükségét szenvednek, akiknek a boldogulását ezáltal tudjuk segíteni – mondta. Hozzátette: a MAGOSZ szerény százezer forinttal járult hozzá a Nagydobronyban tűz martalékvá vált óvoda és gyülekezeti terem átépítéséhez.

A beszédek elhangzása után következtek a legünnepélyesebb pillanatok: a Kárpát-medencéből érkezett gazdák a színpad előtt lévő 300 literes dézsákba öntötték a magukkal hozott szimbolikus mennyiségű terményt. Ezután a színpadot a mezőgecsei hagyományörzők, majd a Sodró együttes tagjai foglalták el, akik a magyar népzene és néptánc gyöngyszemeivel szórakoztatták a jelenlévőket.

H. Cs.

Egy vérből vagyunk!

Budapestről az összetartozás napján rajtoltak annak a jótékonyági programnak a résztvevői, akik az Ungvári járásban található településig, Rátig futottak, hogy útjuk során véradásra buzdítsák honfitársaikat, és adományokat gyűjtsenek a Ráti Szent Mihály Gyermekotthon lakói számára. Az **Egy vérből vagyunk!** elnevezésű jótékonyági akció fővédnöke Herczegh Anita, Áder János köztársasági elnök felesége. Jelentős diplomáciai sikerként könyvelhető el, hogy a feszült ukrán–magyar viszony ellenére a gyermekotthonban mostanra felépített rehabilitációs központ átadásán részt vett Marina Porosenko, az ukrán elnök felesége.

Mint Gui Angéla főszervezőtől megtudtuk, az 500 kilométeres táv megtételét közel két tucat maratoni futó vállalta fel. Ők jelentős részben a budapesti Bethesda Gyermekkórház és a Szent Ferenc Kórház egészségügyi dolgozói, akikhez útjuk során rövidebb-hosszabb távon több százan csatlakoztak. Az orvosok és ápolók megérkezésük után segítettek a rehabilitációs központ berendezéseinek beüzemelésében, illetve szűrővizsgálatokat végeztek az otthon lakóinak, valamint a szüleik kezdeményezésére hozzájuk forduló más környékbeli gyerekek körében.

A korszerű rehabilitációs központot – amelyben többek között úszómedence is helyet kapott – bensőséges ünnepség keretében a két first lady adta át. Bíró Mária, az otthon vezetője arról szólt, a 12 évvel ezelőtti induláskor nem is remélték, hogy ilyen nagyszabású tervet tudnak megvalósítani: jelenleg az itt

Herczegh Anita hangsúlyozta, hogy a központ átadása a két szomszédos ország és a két sok mindenben egymásra utalt nép barátságát és együttműködését szimbolizálja. Ezen túl az európai szolidaritást is, hiszen az intézmény felépítésében és berendezésében magyar, osztrák, holland, német, szlovák stb. civil szervezetek és önkéntesek is részt vettek. Herczegh Anita arról is biztosított, hogy Magyarország továbbra is támogatja a kárpátaljai magyaroknak azt a törekvését, hogy szülőföldjükön találják meg boldogulásukat. Elhangzott az is, hogy Áder János hárommillió kétszázezer forinttal támogatja a rehabilitációs központ működését.

Ukrajna és Magyarország sok közös gyökérrel rendelkezik, hangsúlyozta Marina Porosenko, aki arra is emlékeztetett: a régi történelmi kapcsolatok mellett az is összeköti a két ország lakóit, hogy mindketten a közös európai értékek mentén kívánják felépíteni jövőjüket. Valamennyien a közös nagy európai család tagjai vagyunk, hangsúlyozta, s átadta ajándékát: egy olyan speciális emelőt, amely a rehabilitációs központban a mozgáskorlátozott gyerekek közlekedését segíti elő.

A rendezvényen Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár Hennagyij Moszkallal, Kárpátalja kormányzójával közösen leplezte le a rehabilitációs központ épületén elhelyezett emléktáblát. A központot Majnek Antal kárpátaljai római katolikus püspök szentelte fel.

Az építkezéshez a magyar kormány 2013 óta több mint 53 millió

lakó négy család összesen 35 gyereket nevel. Kezüket a felnőtt kor elérése után sem szeretnék elengedni, így az otthon területén hamarosan létrejövő szakmunkásképző intézet révén kívánják munkába állásukat, egzisztenciájuk megteremtését elősegíteni.

forinttal járult hozzá, míg annak működéséhez 15 millió forintot biztosít.

A gyermekotthon lakóinak kórusa és zenészei ünnepi műsorral mondtak köszönetet a fizikai-lelki fejlődésüket elősegítő új létesítményért.

Észenyi Gábor

Nyíregyházi rákócziak Dolhán

Három évvel ezelőtt a Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezete kezdeményezte, hogy újítsák fel a kárpátaljai Dolhán, a Rákóczi-szabadságharc első ütközetének helyszínén a korábban hagyományos, de az utóbbi időkben már-már feledésbe merült megemlékezéseket. A javaslatot Viktor Szimkanics, Dolha polgármestere és a helyi önkormányzat örömmel fogadta. A rendezvénybe bevonták a Rákóczi Szövetség éppen akkor újjáalakult beregszászi szervezetét is, amelynek tagjai közül többen csatlakoztak a nyíregyházi csoporthoz.

Június 7-én, a csata 315. évfordulóján immár harmadszor emlékeztek együtt az ütközetre, Esze Tamásra és II. Rákóczi Ferencre a dolhaiak, a nyíregyházi és a beregszászi rákócziak. A nyíregyháziak 40 fős küldöttségében helyet kaptak kisvárdai hagyományörzők is, akik korhű öltözetekkel és zászlaikkal emelték a rendezvény fényét.

A megemlékezés kezdetén hangfelvételtől meghallgatták az ukrán himnuszot, majd a beregszásziak kórusa Krajnik Irén és a nyíregyházi Martinovszky István kíséretében elénekelték nemzeti imádságunkat. Ezt követően Viktor Szimkanics polgármester ukránul, Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi főkonzulja magyarul, Dalmay Árpád, a nyíregyházi, illetve Goncz Tibor, a beregszászi szervezet elnöke mindkét nyelven emlékeztek a történelmi eseményre. Szilágyi Mátyás többek között az anyanyelv megőrzésének, az anyanyelvi oktatás biztosításának fontosságáról beszélt, utalva ezzel az ukrán parlament legutóbbi kisebbségellenes döntéseire, terveire. Dalmay Árpád beszédében hangsúlyozta, hogy Kárpátalja békés jövője csak a Nagyságos Fejedelemtől „gens fidelissimá”-nak, azaz a leghűségesebb nemzetnek nevezett ruszinok mai utódai és az őshonos kárpátaljai magyarság összefogásával képzelhető el, akiknek ellen kell állniuk a más vidékekről érkező szélsőséges nacionalista csoportok provokációinak, uszításainak.

Az ünnepi köszöntők és megemlékezések után a beregszászi kórus dalokat adott elő, majd Martinovszky István tárogatójátékával bűvölte el a helyieket és vendégeiket.

A lélekemelő megemlékezés végén elhangzott magyar nyelven a ruszin himnusz, majd a Szózat, ezután a résztvevők elhelyezték koszorúikat az 1903-ban, a szabadságharc 200. évfordulójára készült turulus emlékoszlopnál.

D. Á.

A „vasminiszter” üzen: a közjót szolgálni

A Beregszászáért Alapítvány jóvoltából a közelmúltban újabb emlékjellel gazdagodott a Vérke-parti város: ezúttal Baross Gábor államtitkár és közlekedési miniszter, a korszerű honi kereskedelem és közlekedés megalapítója emlékét jelzi a vasútállomás falán leleplezett domborműves emléktábla.

Az ünnepség résztvevőit a Beregszászról elszármazott, ma Nyíregyházán élő Dalmay Árpád, a Beregszászáért Alapítvány kuratóriumi elnöke köszöntötte, aki elmondta, hogy céljuk a beregszászi és járásbeli magyarság nemzeti azonosságtudatának szilárdítása, s ezzel együtt az ide költözött, itt élő más nemzetiségű állampolgárok öslakosság iránti megbecsülésének erősítése is. „Hisszük és valljuk, hogy tevékenységünkkel a nemzetek közötti békés egymás mellett élés, egymás múltjának, kultúrájának megismerése és elismerése ügyét szolgáljuk” – mondta. Ezt a célt többek között emlékművek állításával igyekeznek elérni. Fontosnak tartják, hogy az itt élők – magyarok, ukránok, oroszok és mások – ismerjék a város és a járás múltját, legyenek büszkéik rá, nemzeti hovatartozásuktól függetlenül. Dalmay Árpád arról is szólt, hogy az emléktáblát a Beregszászi Polgármesteri Hivatallal egyeztetve még az elmúlt évben szerették volna elhelyezni a vasútállomás várótermében a „vasminiszter” halálának 125., a Csap–Beregszász–Király-

háza vasútvonal és a beregszászi vasútállomás átadásának 145. évfordulója alkalmából, de a vasútkezelőség – Lemberg, Kijev és Ungvár – egymásra hárította az emléktábla

elhelyezésének „súlyos” felelősségét. Pedig Baross Gábornak a Galíciába, történetesen Lembergbe vezető vasútvonal kiépítéséhez is volt köze, nemcsak a kárpátaljai vasútvonalakéhoz, mondta, hozzátéve, hogy idén is van apropója az emlékjelállításnak: 170 éve született Baross Gábor, s a Magyar Államvasutak (MÁV) idén 150 éves.

A Beregszászáért Alapítvány elnöke arra kérte a Vérke-parti város lakosságát, hogy becsüljék meg, őrizzék ezt az emléktáblát, amelynek bronz domborműve annak a Szécsi Antal ismert művésznak a reliefje alapján

készült, aki Budapesten a Keleti pályaudvar előtti Baross-szobor alkotója. Az 1898-ban készült reliefnek ez természetesen a másolata.

Baross Gábor, a fájdalmasan korán elhunyt egykori közmunka- és közlekedésügyi, kereskedelmi, sőt ideiglenes vallás- és közoktatásügyi, illetve belügyminiszter életútját példaként állította megemlékezésében Gáspár János, a Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány kuratóriumának elnöke, aki kiemelte, hogy Baross Gábor egész életét országa és nemzete szolgálatába állította, életművét már kortársai is Széchenyi munkásságához hasonlították. A „vasminiszter” kitartó, a közjót szolgálni kívánó ember munkásságát méltatta Hajgató Tamás beregszászi magyar konzul is, aki arra buzdított, hogy továbbra is őrizzük meg történelmünk nagyjainak emlékét.

Rusznák András a MÁV Zrt. képviselőjében köszöntötte a megjelenőket. Nem csupán a Magyar Vasutak elmúlt másfél évszázados történetét, eredményeit elevenítette fel, de bejelentette azt is, hogy megszűletett a megállapodás: a közeljövőben beindul a Budapest–Munkács vasúti járat is.

A köszöntéseket követően a megjelent szervezetek képviselői megkoszorúzták az emléktáblát, majd Szóka Júlia énekművész előadásában felcsendült a Bartók Béla által feldolgozott *Elindultam szép hazámból...* kezdetű népdal.

Kovács Erzsébet

Bánk bán a Beregszászi Arénában

A régebben oly sok előadásnak helyszínt adó beregszászi Amfiteátrum hosszú ideig elhagyatott volt. Nemcsak a beregszásziakat szomorította el ez a tény, hanem vidékünk egész lakosságát, hiszen egy-egy fesztiválra, városnapra vagy járási ünnepségre a régió minden szegletéből érkeztek szórakozni vágyók a Beregvidék központjába. A nyár elején Babják Zoltán „kézbe vette az ügyet”, és hozzáálltak a szabadtéri színpad felújításához. A felújítást Magyarország kormánya és a Magyar Állami Operaház finanszírozta. A munkálatokat a közelmúltban fejezték be, és nem akármilyen előadással nyitották meg a megújult szabadtéri színpadot, ami a Beregszászi Aréna nevet kapta. A nagyszerű a Magyar Állami Operaház társulatának nagyszerű előadásában Erkel Ferenc *Bánk bán* című operáját láthatta, hallhatta.

Az előadás előtt Babják Zoltán köszöntötte a megjelenteket. Beregszász polgármestere örömmel jegyezte meg, hogy az amfiteátrum újjáéledt. Mint mondta, remélhetőleg sok programnak ad majd otthont, de legfontosabb az, hogy ezzel a

nagyszerű produkcióval nyitják a sort a szabadtéri színpadon, amit rekordidő, egy hónap alatt sikerült felújítani.

Szilágyi Mátyás, a beregszászi magyar külképviselet főkonzulja kiemelte: az alkalomért hála és köszönet illeti a Magyar Állami Operaházat, annak tehetséges művészeit, munkatársait. A helyieknek pedig azért jár köszönet, hogy alig néhány hét alatt hatalmas rekonstrukciót végeztek a területen. Ez is azt mutatja, mekkora ereje van az itteni dolgos emberek összefogásának.

– Erkel Ferencnek a legtöbbet adta a hazájának, hiszen azt soha el nem hagyta, és mind a tíz operáját a magyar történelemnek szentelte. Az is megadatott neki, ami senki másnak: egyik darabját nemcsak minden magyar ismeri, hanem a szívében is őrzi, s ez nem más, mint a *Himnusz*. A mai napon ezt az ünnepséget is Erkel-operával nyitjuk meg – mondta Okovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója. Hozzátette: minden szeptemberben visszatérnek majd ide hasonló ingyenes operaelőadással.

– A szabadtéri esti előadás miatt nem a teljes darabot mutatjuk be, de a legismertebb, legfontosabb részek minden-

képpen fel fognak csendülni – avatott be a részletekbe Kocsár Balázs karmester, az operaház főzenei igazgatója.

– *Miért éppen a Bánk bánt hozták el nekünk?* – érdeklődtünk a szakembertől.

– Mert talán a legemblemikusabb magyar darabunk, azzal együtt, hogy egy igen régi műről van szó. Természetesen azóta is születtek csodálatos művek, de Katona József *Bánk bánját* s Erkel Ferenc ebből készült operáját mégis jelképesnek nevezhetjük. Hiszen a reformkorhoz köthetően mindannyiunk számára komoly, példamutató történetet hordoz.

– *Nyilván az anyaország számos településén felléptek már a Bánk bánnal, Véleményük szerint, hogyan fogadja a darabot a kárpátaljai közönség?*

– A tavaly elkezdett Kárpát-Haza OperaTúrán *Hunyadi Lászlót* játszottuk, ezt a napokban Zágrábban zárjuk. A turné megmutatta, mennyire fontos volt bemutatnunk azokat az értékeket, amelyeket hordozunk, és Magyar Állami Operaházként folyamatosan életben tartunk. Hiszen az a feladatunk, hogy megtartsuk, megmutassuk a magyar operakultúra értékeit, újakat hozunk létre és megerősítsük azokat. Feladatunk továbbá, hogy mindezt elvigyük azokhoz, akiknek fontos, hogy ezeket az értékeket magukénak érezzék, mint ahogy mi tesszük ezt otthon.

Hegedűs Csilla

Az egységes Máramaros

Június 22–24-én Visk immár tizedik alkalommal adott otthont a máramarosi koronavárosok találkozójának. A történet egészen a XIV. századig nyúlik vissza, amikor is 1329-ben Károly Róbert magyar király jelentős kiváltságokkal ruházott fel öt máramarosi települést, Husztot, Técsőt, Visket, Máramarosszigetet és Hosszúmezőt. Tette ezt az akkor igencsak stratégiai-nak számító só zavartalan kitermelése és az Alföldre juttatása céljából. Az itt élők tehát a közeli sóbányákban végzett munka mellett védelmi és közbiztonsági feladatokat is elláttak. Az intézkedés eredményeképpen a régió gyors fejlődésnek indult, és az öt település között idővel egyfajta munkamegosztás jött létre. Máramarossziget például komoly oktatási centrummá nőtte ki magát, Técsőn és Viskén rohamos léptékben fejlődött az ipar, virágzott a kereskedelem, Hosszúmező az állattenyésztés terén ért el kiváló eredményeket, és ezeket a tapasztalatokat a többiek is átvették. Összességében elmondható, hogy a régióban az agrárium terén is jelentős fejlődést értek el. A viski olajárusok lenmagból sajtolt termékükkel rendre feltűntek az ország jelentősebb vásárain. Bár a koronavárosok jelentősége az évszázadok során egyre csökkent, a térség lakói nem felejték el az aranykort.

A koronavárosok küldötteinek immár tizedik alkalommal létrejött együttléte

pedig azt jelzi, hogy valamennyien szükségét érzik az egymásra figyelésnek és az együttműködésnek.

Még akkor is így van ez, ha határ választja el a településeket, hisz jelenleg mind Máramarossziget, mind Hosszúmező Romániához tartozik.

A tapasztalatok átadásának szükségességéről, egymás életének jobb megismeréséről beszélt Jaroszlav Hajovics, Visk első embere a találkozón nyitórendezvényén, az itt megtartott hagyományos népzenei

és néptánc-tábor zárókoncertjén, ahol a 120 résztvevő számot adott arról, hogy mit sikerült elsajátítani a Magyarországról

érkezett neves vendégtanárok irányításával zajló foglalkozásokon. Nem titok, hogy a szovjet érában színpadra állított népi ihletésű táncok köszönőviszonyban sem álltak az autentikus magyar néptáncsal. Hosszú és rögzös út vezetett odáig, míg végre fiataljainkat olyan tánctanárok, ko-

reográfusok irányíthatják, akik valóban az igazi népi forrásból merítkeznek. Örömmel jelenthetjük, hogy az itt fellépő együttesek magas színvonalon előadott produkciója már az új, hiteles irányvonalat képviseli.

Másnap a hagyományokhoz híven ökumenikus istentiszteletet tartottak a viski református templomban. Ennek keretében a koronavárosok jelen levő küldöttei méltatták az esemény jelentőségét, azt hangsúlyozva, hogy jó úton halad a határok feletti nemzetegyesítés folyamata, s ebből mindnyájunknak ki kell venni a részünket.

A templomból kijöve a küldöttségek tagjai megkoszorúzták a koronavárosok emlékjelét, és hitet tettek arról, hogy mind szorosabbra fűzik kapcsolataikat, és készülnek a jövőre ismét megrendezésre kerülő találkozóra.

Kovács Elemér

A beregszászi színház sikere ukrainai országos versenyen

Nem is olyan régen újabb darabbal lepte meg közönségét a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház. A *Remete és Hatujú (RH+)* című álomjáték Richard Bach, Viktor Pelevin és George Orwell művei alapján került színpadi feldolgozásra Oleg Melnyicsuk rendezésében, Orosz Ibolya látványtervezésével. Mi sem bizonyítja jobban a darab nagyszerűségét, mint az, hogy kategóriájában az öt legjobb közé került az ukrán országos GRA színházi versenyfesztiválon. A GRA versenyprogramjába profi színházak nevezhettek be előadásaikkal, függetlenül az intézmény tulajdonformájától, azaz állami, kommunális és magántársulatok egyaránt indulhattak a megmérettetésen. A válogatók között elismert színikritikusok és zenetudósok voltak. A teátrumok hat kategóriában indulhattak.

A beregszászi színház sikere ukrainai országos versenyen

Ebben az esztendőben több mint hetven darab nevezett a versenyre. A válogató első fordulóját után összesen huszonhatot juttatott tovább a zsűri, köztük a legjobb drámai előadasként a beregszászi *Remete és Hatujjút*. A tragikomikus hangvételű, orwelli szemléletet és gondolatokat előtérbe helyező alkotás főszerepeiben Orosz Ibolya és Ferenci Attila látható, továbbá színpadra lép Vass Magdolna, Tarpai Viktória, Orosz Melinda, Szabó Imre, Sötér István és Kopinec György.

– Mit kell még tudni a versenyről? – kérdeztük Oleg Melnyicsukot.

– Az idén először megszervezett GRA fesztivált azzal a céllal hívták életre, hogy országos szinten évente felmérjék a színházművészet szintjét, és teret adjanak a legkiemelkedőbb előadások bemutatásának, ezzel ösztönözve a színházi alkotói környezet és a verseny-szellem fejlődését az országban. A program alapítója és szervezője az Ukrán Nemzeti Színházi Szövetség, amely körlevélben hívta fel a társulatok figyelmét a versenyre. Korábban a Pécsi Országos Színjátszó Találkozóan már megmérettünk a darabot, Krakóban a legjobb színházi előadásnak minősítették, így sikereinket felbuzdulva úgy döntöttünk, ide is a *Remete és Hatujjút* nevezzük be. Óriási megtiszteltetés számunkra, hogy a hetven nagyszínpadi előadásból a legjobb öt között mi is ott lehetünk.

Orosz Ibolya, a beregszászi színház színművésze, a rendező felesége nemcsak látványtervezésével segítette a darab létrejöttét, az egyik címszerepet is ő kapta, ő alakította a hatujjú tyúkot.

– Hogyan élte meg az előadást, milyen érzés egy tyúk szerepében tetszelegni?

– A darabban egy újabb közös „gyermekünk született” Oleggel. Ez egy olyan koprodukció, ahol végre én is elmondhattam a véleményemet, és „belerakhattam” a nekem szimpatikus dolgokat. Például Richard Bach sirályidézetei általam kerültek be, mert számomra egy kicsit istentelen és reménytelen volt a Pelevin-anyag. A szerepet is nagyon élveztem. Mivel nem egy konkrét embert játszottam, hanem egy tyúkot, sokkal több mindent ki tudtam fejezni, mert egy baromfi az ember szemszögéből bármilyen lehet. Sokat ötleteltünk azon, hogy a legjobbat hozzuk ki a darabból. Úgy látom, hogy ez sikerült is.

Régióink még egy előadással képviselteti magát a rangsorban, hiszen a Munkácsi Drámai Színház *Deus ex machina* című koreografikus produkciója is bekerült a legjobbak közé. A darabot Rudolf Lanyo, Jana Desko és Tetyana Suhovirszkaja jegyzi alkotóként.

Szeptember 10-ig az utazó zsűri színházról színházra járva megtekintette az első fordulóban továbbjutott előadásokat (Beregszászban július 4-én jártak), ez alapján megnevezik az idei seregszemle során legkiemelkedőbbeknek ítélt tizenkettőt. Eredményhirdetés a GRA fesztiválverseny kiejvi díjátadó gáláján várható november második felében. A nyertes társulatok a szakmai elismerés mellett új előadás megvalósítására szóló pénztalamban részesülnek.

Kíváncsian várjuk a zsűri döntését, de annyi bizonyos, hogy az eddigi eredményekhez is csak gratulálni tudunk a beregszászi színészeknek és alkotóknak, akik amellet, hogy szakmai jó hírüket öregbítették, a kárpátaljai magyar nyelvű színjátszás – s ezzel nemzeti közösségünk – számára is újabb elismerést szereztek.

Tudósítónk

Beregszászi siker a Savaria Filmszemlén

Ez év elején Beregszászon, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban bemutatták a *Linner doktor, egy nem mindennapi orvos története* című dokumentumfilmet, amely hűen tükrözi az egykori beregszászi sebész életútját. A filmet Bunda Rita rendezte, operatőre pedig Bunda Szabolcs volt. Az alkotók a dokumentumfilmet

takhoz hozzáfűzte: találkoztak a zsűritagokkal: Koltay Gábor Balázs Béla-díjas filmrendezővel, Rófusz Ferenc Oscar-díjas filmrendezővel, Halmy György filmrendezővel, András Ferenc Kossuth-díjas filmrendezővel. A szakemberek értékelésükben elmondták, hogy a beérkezett filmek színvonalát egyre magasabb.

– Örültünk volna, ha beszélget-

egy-egy jelenettel színesítették a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművészei közreműködésével. A bemutató után Bunda Rita elmondta: a későbbiekben filmfesztiválokra is szívesen elvinnék a produkciót. Ez meg is történt, és nem akármilyen elismeréssel tértek haza.

– Az interneten szereztünk tudomást arról, hogy a Szombathelyen megrendezett filmszemlén lehetőség van dokumentumfilmet is bemutatni. Úgy döntöttünk, benevezzük alkotásunkat. Ez az év elején történt, s már nagyon vártuk, hogy kapunk-e értesítést. A *hűség ára* című, Gulágról szóló filmünkkel már a tavaly is részt vettünk egy filmfesztiválon. Akkor nem lettünk dobogósak. Most pedig el lehet képzelni, milyen kellemes meglepetés és mekkora öröm ért bennünket, amikor megtudtuk, hogy az V. Savaria Filmszemle határon túli magyar nyelvű film kategória harmadik helyezette lett a filmünk – mondta büszkén Bunda Rita.

Férje, Szabolcs az elhangzott-

hettünk volna velük, tanácsokkal láttak volna el bennünket. Sajnos erre nem volt lehetőségünk. A későbbiekben fel szeretnénk venni velük a kapcsolatot, hogy érdeklődjünk, mi lenne az az irány a filmalkotás területén, amelyre nagy lenne az érdeklődés.

– Lehet mondani, hogy a mostani harmadik helyezés egyfajta „löketet”, bátorítást adott a folytatáshoz?

– Igen, ez is, de elképzeléseink korábban is voltak, egy nagyobb játékfilm forgatókönyvét már el is készítettem – válaszolta Rita. – Már „csak” támogatókat kell találni, de e téren is vannak ötleteink; a filmszemlén kiderült, hogy pályázni is lehet. Mindig is érdekelt, hogy az emberek mennyire értékelik a munkánkat, jó volt tapasztalni, hogy a beregszásziaknak tetszett a film, hiszen olyan témát dolgoztunk fel, amely sokakat érdekel. De a szakma véleménye egészen más. A szakmai elismerés önbizalmat ad, arra sarkall, hogy folytassuk.

-csillag-

KVIT-hírek

JÚNIUS

2018. június 7–11. között immár 89. alkalommal rendezték meg az Ünnepi Könyvhetet, a kortárs magyar irodalom legnagyobb szabadtéri ünnepét. A Kárpátaljai Magyar Könyvkiadók sátránál tagjaink közül Csornyij Dávid, Shrek Timea és Marcsák Gergely dedikált.

2018. június 8. A budapesti Háló Egyesület közösségi és kulturális központjában került sor az Irodalmi Jelen éves díjátadó műsoros estjére, amely óriási érdeklődés mellett zajlott. Idén tagunk, Shrek Timea próza debütdíjat vehetett át.

2018. június 10. A Székelyudvarhelyi napok keretein belül előadásra került *A római disznó monológia* című pódiumműsor, amelynek egyik szereplője tagunk, Marcsák Gergely.

2018. június 14. Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet Irodalmi kilátó címmel indított író-olvasó találkozót a kárpátaljai, magyarországi és más határon túli magyar írók, költők és szerkesztőségek bemutatása céljából. Elsőként a Magyar Napló szerkesztősége mutatkozott be az Ünnepi Könyvhét apropóján. A beszélgetést Csordás László, a KVIT elnöke vezette.

2018. június 10–14. között rendezték meg a VII. Hajdúböszörményi Írótábort. Társaságunkat Kovács Eleonóra képviselte.

JÚLIUS

2018. július 7–8. között zajlott a II. Héthatár irodalmi fesztivál Terényben. A rendezvényen a kortárs írók közül az érdeklődők találkozhattak több határon túli és anyaországi alkotóval is, így Marcsák Gergely és Shrek Timea is színpadra lépett.

2018. július 16–22. között a pomázi

Magyar Vár táborban Kárpátalja volt a téma. Az irodalmat és társaságunkat Marcsák Gergely és Shrek Timea mutatta be az érdeklődők számára.

2018. július 18–22. között a Fiatal Írók Szövetsége hetedik alkalommal rendezte meg nyári táborát, ezúttal új helyszínen, a Szokolya melletti Királyréten. A KVIT-et Kovács Eleonóra képviselte.

2018. július 25–26. között Marcsák Gergely, Csornyij Dávid, Kertész Dávid és Shrek Timea részt vettek a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor programjain, ahol Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség elnöke, az Előretolt Helyőrség Kárpát-medencei irodalmi-kulturális melléklet új főszerkesztője a Kárpátalján megjelenő lap felelős szerkesztőjeként Shrek Timeát nevezte meg. A versrovat vezetője Marcsák Gergely, a prózarovatért felelős Kertész Dávid lett. Ugyanezen a rendezvényen mutatták be *A római disznó monológiát*, amely hatalmas sikernek örvendett.

2018. július 28. Kapolcs. Művészetek völgye. A Magyar Írószövetség szervezésében felolvasóestet tartottak, ahol Shrek Timea és Marcsák Gergely is részt vett.

AUGUSZTUS

2018. augusztus 16–19. A Tokaji Írótábor elnöksége megrendezte

a 46. írótabori tanácskozást „*HALOTTAK ÉLÉN*” – *Az első világháború a magyar irodalomban és művészetekben* címmel – tekintettel az első világháború befejezésének évfordulójára. Mások mellett Marcsák Gergely és Shrek Timea is bemutatkozott a nagyközönség előtt, Kertész Dávid pedig részt vett a tábori programokon.

2018. augusztus 20–25. között a Gutenberg Pál Népfőiskola és az Orpheusz Kiadó irodalmi pályázatán résztvevők számára Balassagyarmaton írótábort szerveztek, amelyben tagjaink, Kertész Dávid, Csornyij Dávid, Shrek Timea és Marcsák Gergely mentori feladatokat láttak el.

Kertész Dávid

A verecekről

Hogy kik is azok a verecek? Hogy nem ismertek?

No akko' elmondom. A verecek magyarok. Ezt javasolom megjegyzésre kedves olvasómnak, hiszen nem egyszer előfordult, hogy egyes emberek könnyelműen leukránoztak békésen iszogató vereceket. Ez általában kétszer fordulhat elő, a harmadik tájékan indul a pofozkodás. S a verec az nagyon pofozkodós nép. Főképpen saját maga körében, de azé' előfordul, hogy másoknak is osztanak a jóból.

Geopolitikai szempontból verec az a magyar, aki a Kárpátok keleti csücskének az aljába született, s nem székely, nem palóc, de az alföldi magyarral sem tud létazonosságot vállalni, többek közt azé' se, mert Petőfi híresen imádott „tengersík vidékin” meglehetősen tengeribetegség fogja el. Verec az, aki Csaptól Rahóig, vagy Beregszásztól Vereckéig belakja ama dimbes-dombos katlant, amit az avatatlan szemlélő Kárpátaljának, a verec viszont otthonnak – néha „istenverteszemétdombnak” – nevez.

Nem vagyunk agresszív népek. Azon ritka esetekben is, mikor egy verekedésre utaló helyzetben mi bíránk a számbeli fölényt, inkább megvárjuk az első ütést, nem kezdjük a bajt, majd pedig a kötözködő megveretésével honoráljuk a testmozgásra való invitálást. Persze, az más kérdés, megesik, hogy a másik fél az Istennek nem hajlandó elsőt ütni, így pedig nekünk kell ezen gesztusra invitálnunk őket. De vannak módszerek. Alapjáraton azonban nyugodt népek vagyunk, hiszen folyamatosan békés szomszédok között élünk, kikkel kölcsönösen utáltuk egymást.

Honnan ismersem meg egy verecet? Eccerű¹. Első sorban meg kellesz² figyelned a beszédét. Az, aki a pesti pékségben előttd bulocskát³ rendel, majd panaszkodik, hogy megint későn indul haza a marsutkaja⁴, na az verec. Ne lepődj meg, teszi mindezt tökéletes magyarsággal.

Vannak-e saját mondásaink, s legendáriumunk? Hát hogy a viharba ne volnának? Hiszen a nagybátyám is mindig azt mondta mielőtt rákaparták a földet, hogy hülyeséget csak szépen mondjak és magabiztosan, mer' más-képp még komolyan veszik. Ami a mesebeli lényeket illeti, a beregszászi meddőtojó vagy a chupacabra⁵ ugyanúgy őshonos minálunk, amint a záhonyi tyúkfiú is át-át kandikál a határon. Elvégre bezviz⁶ van.

Verec vagyok. A tehetség az alap

Beszélgetés Kertész Dávid fiatal irodalmárral

■ Miben különbözik a verec a magyar nép többi ágától? Eccerű! Sajátos beszédünkön kívül sajátos a mindennünk is. A verec ember ugyanis mindenhez is ért. Legyen az petymeg szaggatás, vagy filmforgatás, esetleg esetlen próza próbálkozás. Mi otthon vagyunk benne. Ez utóbbi kapcsán rendkívüli azonosító jegyünk az is, hogy minden elszakadt föld magyarjai közt nálunk a legmagasabb az egy főre jutó irodalmárok száma, s a legkisebb az olvasóké. De értünk mi még a gyári munkához és a kőművességhez is. Majd minden cseh város tanúsíthatja. A verec ugyanis vándor nép. Nem hiába ered nálunk a Tisza és a Latorca, amerre azok folynak, megyünk mi is. Sőt, még tovább is. Megegett már, hogy egyikünket, amikor az a messzi Minnesotába indult, a szomszédja megkérte, hogy adja már át az Argentínában lakó rokonának az üdvözlétét, hiszen Amerika az is. Nem lehet olyan messze ugye, ha egyszer Beregszászból is bárki eljuthat vonattal két és fél óra alatt Ungvárra, pedig az megvan nyolcvan kilométer is.

Node, kedves olvasóm talán felmerült benned, hogy ha ezek ilyen érdekes népek, akkor mégis hogyan találkozhatnánk velük, anélkül, hogy három-négy órát kéne várakoznod a határon? Eccerű! Ott vagyunk mi mindenütt. Mint mondtam, olyanok vagyunk, mint a Tisza. A Kárpátokban eredünk, de eljutunk akárhova is. No, nem azért, mert nem lenne jó otthon, és ne is higgye senki, hogy nem ott maradunk, ahonnan az Isten elszalajtott minket. A végén mind hazajárunk, de ettől függetlenül nincs olyan pontja a világnak, ahol éppen ne volna egy belőlünk.

Hát arra invitállak, lép ki bátran az utcára, kiáltad el magad, hogy bárki a vendéged egy piszaty grammra⁸, és biztos állíthatom, találsz egy verecet!

KERTÉSZ DÁVID Tiszaásványban született, majd Csapra, később Beregszászra költözött, jelenleg Budapesten él.

Alapító tagja a Kovács Vilmos Irodalmi Társaságnak (KVIT), ahol rövid ideig a kommunikációs biztonsági szerepet is betöltötte. 2017-től az Előretolt Helyőrség Íróakadémia pályakezdő hallgatója. Első publikációi a Partiumban és a Napútban jelentek meg, azóta több irodalmi folyóiratban is találkozhattunk nevével (Irodalmi jelen, Galaktika), rendszeresen publikál az Előretolt Helyőrség irodalmi kulturális mellékletben, aminek induló kárpátaljai kiadásában a prózarovat szerkesztője. Tavaly őstől több projektben is dolgozott Farkas Wellmann Endre József Attila-díjas költő asszisztenseként, többek között az idei évben megjelent *Gyalu, a spíler* című kötet elkészítésében is részt vett.

2018-ban novella kategóriában jelölték a Zsoldos Péter-díjra.

– *Hogyan határoznád meg önmagadat, az identitásodat? Kicsoda Kertész Dávid?*

– Kárpátalján élő magyar ember vagyok, számomra ez az alappont. Lokálpatriótának vallom magam. Olyannyira, hogy Ópusztaszeren tengeribeteg leszek, mert nem látom a hegyeim, Hollókő várában Munkácsot keresem, ha egy folyót látok, a Tisza és a Latorca neve ugrik be azonnal. Mint mondtam, magyar vagyok, kárpátaljai magyar. Mindig zavart, hogy nekünk, akik itt születünk magyarnak, a Kárpátok lábainál, nincs külön nevünk, ami jellemezne minket. Amiről mindenkinek mi jutunk az eszébe.

– *Ezt, hogy érted?*

– Ott vannak például a székelyek, a palócok, a kunok, a jászok. Ezért elhatároztam, hogy verecnek fogom hívni és hívatni magam.

– *Nem gondolod, hogy ez kicsit szláv hangzású?*

– Nem, ugyanis, mint bizonyára kitáldad, a Verecke névről eredeztettem, innét vettem kölcsön. Legyen végre nekünk is népvünk. Minden létező fórumon népszerűsíteni fogom, hátha egyszer csak átmege a köztudatba.

– *Ez igencsak eredeti ötlet, de, ha jobban belegondolsz, van már népelnevezésünk, mégpedig a magyar.*

– Igen, az általános, én valami egyedire gondoltam. Én, az összmagyar nemzetén belül vagyok verec.

– *Tulajdonképpen még mindig szerencsésebb, ha mi nevezzük el saját magunkat, mintsem mások, jó vagy rossz akaróink.*

Élelkszem, évekkel ezelőtt, Magyarországon hívtak már kárpátaljasnak is. Egyik barátom azt kérdezte, hogy miért Kárpátalja, miért nem Kárpátfölje?

– Na és mit válaszoltál erre?

– *Péntek. Hülye kérdésre, hülye válasz.*

De térjünk vissza hozzád! Hogyan kerültél kapcsolatba a magyar irodalommal? Mikor kezdted el írni?

– Méltán mondhatom, hogy nagyon korán elkezdtem az írást, úgy 9–10 éves koromban. Verseket írtam, természetesen még gyengécske zsenéket. Persze akkor még ezt nem így gondoltam. Ha belegondolok, jó, hogy ezeket nem mutattam meg senkinek. De hát minden kezdett nehéz, és valahol el kell kezdeni. Irodalmi kapcsolat, szeretek és már gyermekkoromban is szerettem olvasni. Főként az úgynevezett ponyvát, de abból is a vereteset, Rejtő Jenőt. Meglátásom szerint erre kell építenem, a könnyed, szórakoztató művekre. Nekem biztosan. A Rejtő-regényekhez hasonló elbeszéléseket kezdtem írni. Megörökítettem, kiragadtam egy-egy mozzanatot, történetet a köröttem zajló világból, s erre fűztem fel a történeteimet. Amikor írni kezdtem, arra törekedtem, hogy a műveim hitelesek legyenek, élet-szerűek, ugyanakkor egyediek, tükrözzék az én látásmódomat. A kezdeti másolásoknál átlépve elkezdtem kialakítani a saját stílusomat. Elkezdtem keresni az egyéni irodalmi hangomat.

– *A KVIT-füzetben megjelent novelláid azt mutatják, hogy szereted az abszurdot, a mehökkentő meséket.*

¹ Bökényben úgy mondják.

² Csapon úgy mondják

³ Szosziszki mellé az elektricskán kiváló csemege.

⁴ Amolyan utazáskedvelő emberek által vezetett kisbuszok, kik napjában kétszer járnak meg a Beregszász–Budapest távot, természetesen egyedül az utazás örömeért, és szívesen vesznek fel stopposokat, általában megbeszélte időben és helyen, persze teljesen ingyen és nem pénzszerzési szándékkal.

⁵ Eredetileg mexikói hiedelem, de minálunk is vannak erősen pigmentált, zeneszerető és munkakerülő népek.

⁶ A vízummentesség megnevezése verecül.

⁷ Salamonban is úgy mondják.

⁸ Alkoholmérési egység, de ha csak egyet fizetsz, akkor mondj inkább szto grammat, az udvariasabb.

Verec vagyok. A tehetség az alap

Beszélgetés Kertész Dávid fiatal irodalmárral

– Ez így van, de emellett még számos más műfajban alkotok, mint mondtam, próbálgatom magam, keresem a számomra legmegfelelőbb műfajt, a legjobb kifejezési formát.

– Szerinted kit takar az író, az irodalmár kifejezés?

– Számomra az irodalmár olyan művész, aki nem előállít valamit, hanem inkább fogyaszt, miközben foganatosít.

– Akkor az író nem alkotó?

– Dehogynem. Én arra célzok, hogy az író olyan témákban alkot, legalábbis a többség, amely foglalkoztatja az embereket, a közvetlen közösséget, ahol, és ami-ben él. Az író függ a közösségtől, hogy az mennyire befogadó, mennyire fogadja be őt és a műveit. Az író közönség, olvasók nélkül, csak egy öncélú történet-gyáros, olyan mesterember, aki eladhatatlan termékeket gyárt. Íróvá akkor válik valaki, mondjuk egy blog-íróból akkor lesz irodalmár, mi-helyt hatást, figyelmet vált ki.

– Napjainkban, mi az író, főként egy kisebbségben élő irodalmár feladata, szerepe?

– Az író általánosságban életképeket, történeteket, pillanatokat, gondolatokat, érzéseket, ha úgy tetszik, izmusokat örökít meg, konzervál. Igen, tulajdonképpen minden műve egy kor-konzerv. A kisebbségi alkotók minden művükben az életterület, a közösségüket kell, hogy bemutassák, hogy kirakatba tegyék. Bizonyos tekintetben kivételes helyzetben vagyunk, hiszen olyan dolgokat látunk tisztán, olyan dolgokat élünk át és mutathatunk be, amit mondjuk az anyaországban élő alkotók ebben a formában nem képesek. A kisebbségi lét egyfajta pluszt ad, hogy hitelesen ábrázolhassuk a részt, hogy ezáltal az egész fontos részévé válhassunk. Ez egyaránt igaz a szerzőre és művére is.

– Számodra mit jelent az írás?

– Írótevékenységem során életmózanatokat, létszilánkokat ragadok meg és változtatok olvasható emlékekké. Az írásaimban érzéseket, élményeket fotózok le az elmémrel, azaz olvasható termékké változtatom át. Remélem, hogy az olvasók ismerősként üdvözlik ezeket, de az sem baj, ha nem, ha újat, mást tudok nekik mutatni, talán még jobb is.

– A *Somogyban*, majd az *Együttben* mutatkoztl be néhány éve, azóta már számos papíralapú és internetes kiadványban publikálsz rendszeresen. Mikorra várható az első kötet?

– Pontosan még nem tudom, tehát fix dátumot nem tudok neked mondani. Nagyon sok műfajban és stílusban alkotok. Nehéz lenne ezeket a különböző műfajú műveket egy kötetbe összehozni. Furcsa lenne, ha egy könyvben szerepelne horror,

groteszk, abszurd és gyerekmese, mert azt is írok. Olyan meséket, amik kifejezetten gyerekeknek szólnak. De úgy érzem, egy-két éven belül összeállhat a kötet. Mostanában egy regénytöleten gondolkodom. Idén, ha minden jól alakul, talán bele is vágok.

– Hogyan kerültél a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) holdudvarába, hogyan kerültél kapcsolatba a KVIT tagjaival?

– A KVIT alapító tagja vagyok, az első kezdeményezésre reagáltam. Már ott voltam a kezdeteknél, igaz a *Szárnypróba* című antológiában még nem szerepelek. A KMMI és a KVIT két baráti szervezet, egy a székházunk, jól tudunk összedolgozni, de természetesen különálló intézmények vagyunk. Gördülékenyen és eredményesen folyik a munka. Én nem indultam a KMMI által kiírt irodalmi pályázatokon, mert akkor már KVIT-es voltam, és ez kizárta. Nem bántam meg, hogy anno jelentkeztem, hiszen sokat tanulhattam, sok új barátot és mentort szereztem. Büszke vagyok rá, hogy a KVIT tagja lehetek.

– Beszélne nekem a KVIT-ben való tevékenységről?

– A kommunikáció felelőse voltam korábban, de ma már nem. Sokat utazom, keveset vagyok egyhelyben, ezért már nem tudtam ellátni a feladataimat. Bár nehezen tudom összeegyeztetni, de erőmhöz mérten továbbra is részt veszek a társaság munkájában. Leginkább a rendezvények lebonyolításában tudok besegíteni, fellépőként, szervezőként. Így találkozhattunk mi is tavaly a Dupka György által szervezett Irodalmi Karaván második napján.

– Hallgatója vagy az *Előretolt Helyőrség Íróakadémiájának*. Voltaképpen milyen iskola ez? Milyen tevékenységet folytat?

– Az akadémián rengeteg hasznos dolgot tanulunk. Előadói és írói módunkat fejlesztik az oktatók. Írástechnikai fogásokra, műfajismeretre oktatnak, elősegítik, hogy tapasztalatot szerezzünk, közel kerüljünk az olvasókhöz. A pályakezdő szerzőket olyan folyamatokban segítik, amiken keresztül komoly, ismert íróvá válhatnak. Tavaly szeptember óta járom a Kárpát-medencét, ahol író-olvasó találkozók, fesztiválok, irodalmi esteken veszek részt. Ezáltal hatalmas előadói rutint és értékes kapcsolati tőkét szerezhetek.

De, hogy konkrét szakmai dolgot említsek, megtanultam hosszan írni. Az első novelláim inkább karcok voltak, ma már hosszabb lélegzetű műveket írok. Megszerettem. Komolyan foglalkoztat az első regényem megírása. Rengeteg ötletem van.

– Úgy tudom, Kárpátaljáról nem te vagy az egyetlen hallgató, kikkel tanulsz együtt?

– Így van, velem együtt kezdett Csornyij Dávid, de itt tanul Shrek Tímea, Kopriva Nikolett, Tóth Dominika és Marcsák Gergely is. Lőrincz P. Gabriella személyében van kárpátaljai oktatónk is.

– Lehet-e író, költőt képezni?

– Van az a közhely, hogy a sikerhez 10% tehetség és 90% munka szükséges. Szerintem a tehetség az alap, e nélkül nem ér semmit az egész, de ha nem képzik, csiszolják, akkor ez a tehetség el fog veszni. Mint amikor fát ültetünk, ha nem locsoljuk, nem gondozzuk, metsszük, akkor nem ad termést, sőt egy idő után elvadul, vagy elpusztul. A semmiből természetesen nem lehet író képezni, de szükség van az akadémiához hasonló képzésekre, mert a nyers gyémántból ezáltal lehet értékes drágakövet csiszolni.

– Te hogy ítéled meg a Kárpátaljai művelt magyar irodalom helyzetét, mi-benlétét, jövőjét?

– Én úgy látom, a kortárs kárpátaljai magyar irodalom nagyon erős alapokon áll. Legalább három nemzedék irodalmárai olyan közösséget alkotnak, amely kisebb ugyan, mint az erdélyi vagy a felvidéki, de semmivel sem alábbvaló. Olyan neves szerzőink vannak, mint Nagy Zoltán Mihály vagy Vári Fábián László, de ma már az összmagyar irodalomban Lőrincz P. Gabriella, Bakos Kiss Károly vagy Marcsák Gergely neve sem ismeretlen. Szerintem a kárpátaljai magyar irodalom a maga nemében, a maga helyén mindig is erős volt. Napjainkban jó irányba haladunk. Nagyon változatos a paletta, amíg korábban a kárpátaljai szerzők főként verseket írtak, napjainkban széles a műfaji skála. A legerősebb a próza és a szociográfia. Szerintem nem kell féltetni kis hazánk irodalmát, egymás után jelentkeznek az új tehetségek. Igaz, hogy sokan idő-közben lemorzsolódnak, de jó arányban vagyunk, akik a pályán maradunk.

– Mik a távlati terveid, hogyan tovább, Kárpátalja vagy Magyarország?

– A hosszú távú jövőt mindenképpen otthon képzelem el, ez úgy 10–20 éves távlat. Addig viszont szeretném megismerni, kitapasztalni a világot. Úgy érzem, hogy még szükségem van több évi utazgatásra, töltökezésre. De később mindenképpen haza akarok menni. Nem költözök, de egyhelyben sem vagyok.

– Van mottód? Mit üzensz az olvasóidnak?

– Neil Gaimantól kölcsönöztem a mottómat, ami így hangzik: „Könnyű ez, van egy trükk, kibírod vagy meghalsz!” Tulajdonképpen a mottó az üzenetem is. Ez az élet bármelyik pontján és pillanatában felhasználható, ez maga az élet.

– Köszönöm szépen a beszélgetést. Erőt és egészséget kívánok a további munkához!

Lengyel János

„Örülök, hogy maradhatok, mert folytathatom az elkezdett munkát”

A Petőfi Sándor-program a szórványban élő magyarok identitásának megőrzését, megerősítését szolgálja. A program ösztöndíjasai elsősorban azon munkálkodnak tehát, hogy megmentse a magyar nemzet számára azokat az idegen nyelvtengereket „szigetein” élő gyermekeket, akik közül sokaknak csak az egyik szülője vagy akár csak nagyszülei egyike magyar. Emellett azért is hasznos a program, mert a különböző elcsatolt területekről más elcsatolt területekre érkező Petőfi-programosok révén is baráti kapcsolatok születhetnek a magyar közösségek között.

Fekete Krisztián egyike a Petőfi-ösztöndíjasoknak. Közel egy éve segíti a szolvai magyarokat kultúrájuk, hagyományaik megőrzésében.

– Nagyváradon születtem. A Nyíregyházi Főiskolán (amely mára egyetemi rangot kapott), valamint a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen szereztem ének- és zenetanári végzettséget. Ezt követően tanárként dolgoztam több Nyíregyháza környéki művészeti iskolában. Három évvel ezelőtt aztán a „Szól a fülemüle” néptánc- és népzenei vetélkedőn megismerkedtem a kárpátaljai Sodró népzenei együttesével, együtt zenéltünk az edzőtáborban, majd a folkfesztiválokban is, és egy alkalommal a primás azt mondta, nagyon jó lenne, ha állandó tagja lennék a zenekarnak mint cimbalmos. Rábólintottam, bő fél évet muzsikáltunk együtt, amikor az együttes vezetője, Várad Enikő felvetette, hogy lenne-e kedvem bekapcsolódni a Petőfi-programba. Előbb kicsit tétoztam, ugyanis tudtam, hogy az ideköltözéssel és itt tartózkodással jár, de másfelől csábított is a dolog, és kíváncsi is voltam az itteni életre, az itteni emberekre, mert akiket addig megismertem, az alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a kárpátaljaiak jó emberek, vendégszerető, segítőkészek. Így ígéretet mondtam, benyújtottam a pályázatomat a Nemzeti Politikai Allamtitkárság Petőfi Sándor-programjának ösztöndíjára, amelyet 2017 áprilisában meg is nyertem. A három felajánlott kárpátaljai helyszín – Szolyva, Terebesfejpatak és Rahó – közül pedig Szolyvát választottam. Ennek a zenekar tagjai is örültek, hiszen ez a város van a legközelebb Beregszászhoz, ahol sokszor fellépünk. Múlt év szeptember 1-jén munkába is álltam a Szolvai 10. Sz. Oktatási-Nevelési Intézmény magyar tagozatában, valamint a Szolvai Református Egyházi Óvoda vegyes csoportjában, miközben hetente egyszer órát adok a Nyíregyházi Zeneművészeti Szakgimnáziumban, és a Sodró együttesben is játszom. A Sodró egyébként nekem már a harmadik zenekarom, azelőtt hat évig

muzsikáltam egy felnőtt bandában, aztán egy hozzám közelebb álló korosztályú zenekarba kerültem, majd párhuzamosan elkezdtem a Sodróban is játszani. Most már gyakorlatilag csak velük zenélek.

– **Hogy sikerült a beilleszkedés?**

– Ez minden tekintetben egy új élet kezdete volt, hiszen más országba, más környezetbe kerültem. Amióta itt vagyok, sokat formálódott a személyiségem. Sikertől feltérképeztem Szolyvát, megismertem és megbarátkoztam az ott élő magyarokkal. Ám az én feladatom nem az, hogy „csupán” megbarátkozzam velük, azért jöttem, hogy rendezvényeket szervezzek számukra, „felrázzam” az életet a közösségben, tegyek azért, hogy a magyarság fennmaradjon ott is. Nem egyszerű ez a feladat, ugyanis még az a kevés magyar

is két csoportra oszlik, reformátusokra és katolikusokra. Igyekszem aktivizálni az idősebb generációt, arra ösztönözöm őket, hogy foglalkozzanak többet az unokákkal, meséljenek nekik hagyományainkról. Mindez szükséges a rendezvények megszervezéséhez, hiszen azokon össze lehet hozni a különböző generációk képviselőit. Jó érzés tölteni el, amikor azt látom, hogy az unoka és a nagyszülő együtt nótázik, esetleg táncra perdülnek

– **Milyen foglalkozásokat vezet?**

– A gyerekek nagy része vegyes hátszázsból származik, sőt vannak, akiknek csak egy-két nagyszülője magyar. Ők nem beszélnek igazán jól a nyelvünket, de meglepően fogékonyak a magyar versek, népdalok iránt. Persze, inkább csak rövidebb verseket tanítok nekik, amelyek egyrészt

rímese, ritmikusak, könnyen megjegyezhetők, másrészt pedig könnyen megérthetőek is, a metaforákat ugyanis nem igazán értik. A népdalokat pedig könnyebben megtanulják, mint a verseket, mivel ezek a zenei ritmusuknak köszönhetően jobban megragadnak az elméjükben. Emellett dramatikus gyermekjátékokat is tanítok, zeneoktatással viszont nem foglalkozom, mert bár cimbalom- és citerazenészi képzettséggel rendelkezem, ám az iskolában nincs zenetanár, így nem lenne, aki átvinné tőlem a stafétát, miután visszatérek Magyarországra.

Krisztián mindent megtesz annak érdekében, hogy ittléte ne legyen hiábavaló. Például rendhagyó énekórát tart a helyi iskolában. Elmondása szerint az elején erről még álmodni sem mert.

– Azóta énekegyüttes is alakult, bár nevük még nincs, de majd szeptemberben igyeksznünk kitalálni valami frappáns nevet. Ugy gondolom, hogy a nyelv és a kultúra sajátosságait a népzene, a népdalokon keresztül könnyebben át lehet adni a gyerekeknek.

– **Ez azt jelenti, hogy szeptembertől folytatás következik?**

– Igen. Ezúton is köszönöm a lehetőséget elsősorban az ajánlóimnak és a közösségnek. Az első ösztöndíjam kilenc hónapra szól, de a következő program már tíz-

hónapos lesz. Örülök, hogy maradhatok, mert folytathatom az elkezdett munkát, és további tapasztalatokat gyűjthetek. Most különböző táborokban tanítok, Szolván is szervezünk tábort a református óvoda udvarán. A tánctanítás mellett magyar nyelvű foglalkozások is lesznek. Szeptembertől pedig nemcsak az elemi iskolában szeretnék éneket oktatni, hanem a felső osztályokban is, mert hosszú távon ennek hozadéka lehet. A korábban szervezett rendezvényeket is folytatni szeretném a helyiek bevonásával.

H. Cs.

Dr. Pallagi Gyula jeles természettudós, tanár és Móricz Zsigmond író kapcsolata

Számos sikeres értelmiségi – tudós, tanár, művész – született Kárpátalján, akik jelentős szerepet játszottak Magyarországon, sőt a világ művelődésében, viszont sokuk emléke sajnos a szülőföldön lassan feledésbe merül. Példának okáért vegyük dr. Pallagi Gyula életét, aki Beregújfaluban jött a világra 1867. március 6-án (1903. február 8-án hunyt el Kisújszálláson).

Édesapja Pallagi József református lelkész, édesanyja Nyilas Katalin. A családban hat gyermek nevelkedett, Gyula volt az ötödik. A többi gyermek közül csak három adatait ismerem: Erzsébet (1859. január 21., Csetfalva – 1924. július, Leányfalu), férje Móricz Bálint (1851. június 23., Tiszacsécse – 1919. január, Budapest); Pallagi László (1860. május 13., Csetfalva – 1917. június 4., Budapest), felesége Kis Emília (1867. szeptember 24., Dengeleg – 1940. december 26., Sárissáp); Pallagi József (1861., Csetfalva – 1938., Szerencs), felesége Kiséry Júlia.

Gyula két évesen csak, amikor édesapja meghal. Az elemi iskolát még Csécsén végzi. Édesapja korai halála miatt a tehetséges gyermek további taníttatása komoly akadályokba ütközik. Ki tudja, mi lesz Gyulából, ha nővérenek a férje, Móricz Bálint nem intézkedik sorsáról.

A középiskolát hat év alatt végzi el, 1888-ban érettségizik. Sógorának és a debreceni kollégium tanárainak köszönheti, hogy képességeit kibontakoztatva később a budapesti egyetemen fizika-matematika szakon diplomát és 1895-ben doktori címet szerez.

Móricz Bálint és Pallagi Erzsébet családjában született a híres magyar író, Móricz Zsigmond (1879., Tiszacsécse – 1942., Budapest) és még hat testvére: István (1881., Tiszacsécse – 1915.), Bálint Dezső (1883., Tiszacsécse – 1923. USA), Miklós (1886., Prügy – 1966., Budapest), Sándor (1889., Prügy – 1933., Budapest), Károly (1889., Prügy – 1978., Budapest), Ida Katalin (1894., Sárospatak – 1987., Bécs).

Az egyetem elvégzése után professzora, Eötvös Loránd egyetemi tanársegédi állást ajánlott Pallagi Gyulának, amit anyagi okokból nem fogadhatott el. Családja iránti kötelességtudattól vezérelve helyette a vidéki tanárságot választotta. Így került 1893-ban a kisújszállási gimnáziumba, ahol 1896-ban igazgatóvá választották. Ebben a választásban kifejeződik az a

megbecsülés és tisztelet, amelyet a fiatal tanár széles körű műveltségével, nagy tudományos felkészültségével rövid idő alatt kivívott magának. Tökéletesen megtanult németül, franciául, angolul, de tudott oroszul, spanyolul is, verseket írt. A klasszikus nyelveket, a latint és a görögöt már a kollégiumi évek alatt elsajátította. Oroszul is tanulni kezdett, mert „meggyőződése, hogy a századfordulón már nem lehet művelt magyar egy szláv nyelv ismerete nélkül”.

Pallagi Gyula Eötvös Loránd professzor tanítványa és munkatársa volt, és részt vett az Eötvös-féle világhírű inga-

kísérletekben. Természettudományos jellegű cikkeit közlik a szak- és kulturális

folyóiratok (Mathematikai és Fizikai Lapok, Budapesti Szemle, Uránia). Nagy tekintélynek örvendett mind a tanárok, mind a diákok körében. A tanulók szüleivel is szívesen érintkezett.

Az iskolavezetés és a szinte kötelező társadalmi élet mellett csak nehezen tudott időt fordítani a tudományos tevékenységre. A túlfeszített munka rohamosan aláásta egészségét, s az alattomos betegség hirtelen, még fiatalon szakította ki családjából. Az őt igen nagyra becsülő kollégák köréből. Munkásságát így méltatta az Uránia folyóirat az 1903. évi 3. számában: „Mint igazgató olyan színvonalra emelte a kisújszállási gimnáziumot, hogy az ma bármely középiskolánkkal kiállja a versenyt. Hazai oktatásügyünk nagyot vesztett az ő halálával, de vesztes a magyar tudományosság is”.

Egykori iskolájában utódai kiemelkedő tanárnak és igazgatónak tartják. Emlékére minden évben megrendezik a Pallagi Gyula matematikai tanulmányversenyt. Kisújszálláson a gimnázium melletti teret nevezték el róla. Sírja a város déli temetőjében van, gránit emlékművet helyeztek el rajta. 2001-ben az Öregdiákok Köre emléktáblát avatott annak a szobának az ablakánál, ahol lakott. Az iskolában egy szertár-múzeumot

rendeztek be, ahol megtalálható Pallagi Gyula díszes íróasztala is. ■

■ Pallagi Gyula Kisújszálláson gimnáziumi igazgató lett és Móricz Zsigmondot magával vitte, ahol ő le is érettségizett (1899). Az itt töltött évek az író számára igen fontosak voltak, nagy aktivitásban és önállóságban teltek el. Ahogy húga, Móricz Ida később a könyvében írja: „Zavartalanul tudott minden irányban dolgozni, tanulni, olvasni, írni, filozofálni – és szociális munkát végezni. Ő tartotta az ünnepi beszédet a szabadságharc 50-ik évfordulója alkalmából. És az igazgató úr, és egyben 12 évvel idősebb nagybátyja, mindenben lelkesen támogatta a szármáyait bontogató író. Az iskolában még őrzik Móricz Zsigmond felvételi kérelmét, a bál eredeti meghívóját és műsorát, az Ifjúsági Segélyegylet pénztárkönyvét Móricz Zsigmond aláírásával. Az a tudós és nagy pedagógus egyéniség, aki a diák Móricz Zsigmond számára példakép volt, éppen híres íróvá lett unokaöccse által is ismert lett, a magyar irodalomban a *Légy jó mindhalálig* és a *Forr a bor* Isaák Gézajaként.”

Közreadta:

Dr. Fodor István, Gödöllő

A képeken:

– Dr. Pallagi Gyula.
– Dr. Pallagi Gyula és a Móricz család.

Ülő sor, balról jobbra: dr. Pallagi Gyula, mögötte áll bátyja, József, mellette ül nővére, Móricz Bálintné Erzsébet, továbbá anyjuk, Pallagi Józsefné Nyilas Katalin (akinek az ölében ül Móricz Ida), valamint Móricz Bálint, a családfő; álló sor, balról jobbra a Móricz-fiúk: István, Zsigmond, (egy ismeretlen), Dezső; a padlón ülő sor: balról Károly, Miklós, Sándor.

– Móricz Zsigmond és Surányi Miklós tiszteletére a Magyar Írók Egyesülete által rendezett vacsorán az Otthon Kör, Budapest, Dohány utca 76. alatt.

A képen: ismeretlen nő, József Attila költő, Schöpflin Aladár kritikus (ül), Magyar Elek újságíró, Kárpáti Aurél kritikus, Magyar Elekné, Móricz Zsigmond író (ül), Vidor Marcell ungvári születésű író (arca félig eltakarva), tőle jobbra Móricz Gyöngyi, Móriczné Simonyi Mária, az író második felesége (ül), mögötte áll Kállay Miklós író, ismeretlen férfi, Móricz Virág világos ruhában áll, ismeretlen nő, mellette jobbra Surányi Miklós író áll, ismeretlen nő, Somogyi Gyula író az asztalnál ül, tőle jobbra ül felesége, Somogyi Gyuláné.

Fotó: FORTEPAN / Magyar Bálint, 1930

Emlékpád S. Benedek András tiszteletére

Szeptember 7-én a hagyományos balatonföldvári találkozók keretében a Kárpátaljai Szövetség tagsága emlékpádot avatott S. Benedek András tiszteletére.

S. Benedek András 1947. február 1-jén született Munkácsen baptista lelkészcsaládban. 1949 májusában a helyi szovjet katonai hatóságok 36 órási határidővel a családot kiutasították az

ún. kiemelt városból, Munkácsról, s lakásukat elkobozták. Beregszászba költöztek.

A beregszászi Kossuth Lajos középiskola elvégzése után 1965-ben felvételt nyert az Ungvári Állami Egyetemre, ahol magyar szakos tanári diplomát szerzett. 1966 őszén az egyetemen barátaival létrehozta az *Együtt* című, írógéppel sokszorosított irodalmi diáklapot, majd

tanulmányt írt Kovács Vilmossal (*Magyar irodalom Kárpát-Ukrajnában*, Tiszatáj, 1970. 10. évf., 12. sz.), amely a helyi kommunista vezetést érzékenyen érintette, így a Forrás Stúdió tagjainak helyzete fokozatosan ellehetetlenült. Később katoná (Dnyeprodzerzsinszben börtönör), kertész és utazó fényképész is volt.

1976-ban települt át Budapestre. Előbb az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtartudományi és Módszertani Központjában dolgozott, majd 1979-től az Állami Gorkij Könyvtár (későbbi nevén Országos Idegennyelvű Könyvtár) nemzetiségi osztályának vezetője volt.

Számos önálló kötetben és tanulmányban foglalkozott Kárpátalja magyar irodalmával, történetével, kultúrtörténetével és néprajzával. Az ungvári Forrás Irodalmi Stúdió szétverését követően Kovács Vilmos és Fodó Sándor mellett egyik szervezője lett a kárpátaljai magyar polgárjogi mozgalomnak, társszerzője az I. számú, 1971 őszén fogalmazott beadványnak. Verseskötetei és kultúrtörténeti munkái mellett a ruszinság múltjának szakavatott kutatójaként külön kötetet szentelt a gens fidelissimának.

annak betiltása után, 1967 novemberében diáktársaival megalakította a Forrás Irodalmi Stúdiót.

Tanulmányaival párhuzamosan 1966–67-ben a *Kárpáti Igaz Szó* című napilap művelődési rovatának munkatársa volt. 1969-től a Kárpáti Könyvkiadóban dolgozott vezető szerkesztőként. 1970-ben javaslatára megjelentették a *Kárpáti Kalendarium Irodalmi Mellékletét*. Közös

S. Benedek András, valamint Lator László, Balla Gyula, Benda István és Kutlán András 1989 nyarán a budapesti Gorkij Könyvtárban (a költő munkahelyén) megalakították a Kárpátaljai Kört, a Kárpátaljai Szövetség elődjét.

A Magyar Művészetért és Arany János-díjas író, költő, irodalomtörténész 2009. szeptember 8-án, 62 éves korában hunyt el Budapesten.

Botlik József

Kárpátalját szolgálták

Az 1920. június 4-én Magyarországgal aláíratott trianoni békediktátummal elszakított és két évtizedig tartó idegen, csehszlovák uralom után az 1938. november 2-i első bécsi döntéssel a Felvidék déli magyarlakta sávja (12 109 km², 869 ezer lakos), valamint a Magyar Királyi Honvédség 1939. március 15. és 17. között lezajlott hadműveletével Kárpátalja hegyvidéki része (12 146 km², 671 ezer lakos) újraegyesült Magyarországgal, amelyhez egy ezredévig tartozott. Ezt követően az 1940. augusztus 30-i második bécsi döntéssel a román megszállás alatt állt Észak-Erdély és a Székelyföld (43 591 km², 2,185 millió lakos), végül az 1941. április 11. és 13. között ugyancsak a Magyar Királyi Honvédség hadműveletét követően a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz (1929-től Jugoszlávia) rendelt Délvidék jelentős része (11 475 km², 1,025 millió lakos) is visszatért Magyarország fennhatósága alá. A területi visszacsatolásokkal a trianoni ország területe 171 640 km²-re, a lakossága 14 millió 669 főre nőtt.

A visszacsatolt területeken nem tartottak országgyűlési választásokat, mert az az anyaországban időközben, 1939. május 28-án és 29-én már megtörtént. Ezért – s erre a fél évvel korábban a Felvidék hazatérésekor alkalmazott gyakorlat adta a példát – az idegen megszállás idején a magyarság jogaiért küzdő legkiválóbb személyiségek közül hívtak be felsőházi tagokat és képviselőket a Magyar Országgyűlésbe. Azokat, akik az 1920-as évek elejétől a csehszlovák, a román és a délszláv (jugoszláv) törvényhozásban képviselőkként, szenátorokként vagy tartománygyűlések tagjaiként, vagy a kisebbségi magyar pártok megyei vezetőiként védelmezték a magyarság érdekeit, és emiatt szenvedtek üldöztetést.

A Magyar Országgyűlés Felsőházába 1938 és 1942 között, majd 1943-ban összesen 101 új tagot (Felvidék 24, Kárpátalja 9, Észak-Erdély és a Székelyföld 54, Délvidék 15 fő) hívtak be, majd nevezte ki őket az államfő, Horthy Miklós (1868–1957) kormányzó. A Képviselőházba összesen 125 új tag kapott meghívást (Felvidék 29, Kárpátalja 12, Észak-Erdély és Székelyföld 58, Délvidék 26 fő.) A honatyák létszámának a kiegészítésére gyakorlatilag folyamatosan szükség volt, mivel közülük néhányan időközben más tisztségbe kerültek (például valamelyik vármegye élére főispánnak iktatta be őket az államfő) vagy elhaláloztak, illetve lemondtak megbízatásukról.

Az 1938 és 1943 között a Magyar Országgyűlés Felsőházába és Képviselőházába behívott összesen 226 felvidéki, kárpátaljai, észak-erdélyi és székelyföldi, valamint délvidéki honatya 1944–1945 fordulójától üldöztetést szenvedett. Közülük sokan a Kárpát-medencét megszálló szovjet Vörös Hadsereg, a Gulág és a Gupvi, az újjáalakuló Csehszlovákia és Jugoszlávia berendezkedő hatóságainak, a Beneš-dekrétumok intézkedéseinek, Josip Broz Tito jugoszláv kommunista partizánosztágainak, a romániai általános magyarellenés üldözéseknek, etnikai tisztogatásoknak, majd bebörtönzéseknek áldozataivá váltak. Ugyanekkor a várható megtorlások elől számos honatya menekült Nyugatra, akik Németországtól Észak-Amerikáig, Ausztriától Dél-Amerikáig hunytak majd el örökös száműzetésben.

Az alábbiakban egy kárpátaljai felsőházi tag, Tomcsányi Vilmos Pál, valamint három képviselő, Budai István, Hápká (Kökényesy) Péter és Hokky Károly életrajzát közöljük. A forrásokat terjedelmi okok miatt elhagytuk.

Tomcsányi Vilmos Pál, dr. Tomcsányi; magyar királyi titkos tanácsos, nyugalmazott igazságügy-miniszter, földbirtokos. A kárpátaljai terület kormányzói biztosa, Kárpátaljai Kormányzói Biztosság Ungvár.

Jelentős közéleti szerepet vállaló nemzeti család sarja. Apja, Tomcsányi Mór, 1848-as honvéd huszárhadnagy, Turóc vármegye alispánja, később a Budapesti Magyar Királyi Itélőtábla tanácselnöke. Hat gyermeke született, közülük László (?–?) törvényszéki bíró, Kálmán (1881–?) belügyminisztériumi államtitkár volt.

Tomcsányi Vilmos Pál 1880. február 8-án, Budapesten született. Középszkolai

tanulmányai után, 1902-ben a budapesti tudományegyetemen ún. „királygyúrus” (sub auspiciis regis) jog- és államtudományi doktorrá avatták. Ezután Berlinben, Párizsban, Londonban és az USA-ban kiegészítő tanulmányokat folytatott. Hazatérve a kincstári jogügyi igazgatóságon 1902-ben kezdte közhivatalnoki pályáját, majd 1904-ben a budapesti büntetőtörvényszéken aljegyző. 1906-tól a Magyar Királyi Igazságügyminisztérium kötelekében miniszteri fogalmazó, ahol 1918-ig elsősorban a Törvényelőkészítő, illetve a Közjogi osztályon működött. Eközben 1914-ben politikatudományból egyetemi magántanári képesítést

szerezett, és a budapesti tudományegyetemen – amely 1921-ben felvette alapítója nevét, Pázmány Péter Tudományegyetem – is működött 1944-ig. Közben 1918-ban miniszteri tanácsosnak, ugyanezen évben helyettes államtitkárnak nevezték ki az Osztrák–Magyar Közös Külügyminisztériumban. Ezután 1918–1919-ben az önállóvá vált magyar Külügyminisztérium Nemzetközi Közjogi Osztályának vezetője. A tanácsköztársaság bukása után 1920-ig valamennyi jogi osztály főnöke.

A vásárosnaményi kerületben 1920 júniusától Tomcsányi Vilmos Pál a kormányzó Országos Kiszgazda- és Földműves Párt, majd az Egységes Párt, illetve a Nemzeti Egység Pártja célkitűzéseivel 1926-ig nemzetgyűlési képviselő. Közben 1920. július 19-étől 1922. június 16-ig igazságügy-miniszter gróf Teleki Pál első kormányában, illetve gróf Bethlen István kormányzásának kezdetén. Ez idő alatt ideiglenesen 1921. február 19. és április 14. között belügyminiszter is. Az igazságügyi tárca vezetése során a nevéhez fűződik az ellenforradalmi rendszer megszüldését célzó számos jogszabály megalkotása, közöttük az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. törvénycikk, amely lehetőséget nyújtott a szélsőséges pártok, a kommunisták és később a nyilasok elleni fellépéshez. A főrendiház reformjáról, visszaállításának kérdéséről 1921. június 20-án nyújtott be törvényjavaslatot, de a Nemzetgyűlés többségének ellenzése miatt a tervezetét levették a napirendről.

Tomcsányi Vilmos Pál később, 1927-től az újonnan létrehozott képviselőház tagja három törvényhozási időszakon keresztül, 1939-ig a mezőkászonnyi (sic!), valójában a Csonka-Bereg (Szatmár, Ugocsa és Bereg vm.) nagyobb részét alkotó választókerületben. (Az államhatár mentén fekvő Mezőkaszony községet a trianoni békediktátum Csehszlovákiához rendelte, de a szavazókerület korábbi elnevezése megmaradt.) Tomcsányi ekkor előbb az Egységes Párt, majd a Nemzeti Egység Pártja, végül a Magyar Élet Pártja színeiben politizált. Eközben fontos szerepe volt a házszabályok átdolgozásában, emellett – mint elismert jogász és közjogi író – az 1930-as évek elején a Hágai Nemzetközi Bíróságon képviselte Magyarországot. Éveken át tagja a magyar–olasz vegyes, illetve a magyar és osztrák javak felszámolását végző magyar–osztrák döntőbíróságnak.

Horthy Miklós kormányzó Tomcsányi Vilmos Pált élethossziglan felsőházi tagnak nevezte ki. Az Igazoló bizottság 1939. június 14-én kelt jelentésében javasolta a felsőháznak, hogy Tomcsányi „az igazolt felsőházi tagok névjegyzékébe” felvéttessék. Ez a másnap tartott 3. ülésen meg is történt. Később, 1940. április 29-étől az Igazságügyi, illetve Mentelmi bizottság munkájában

is részt vett, valamint 1942. január 5-ig a királyi és országos legfőbb fegyelmi bíróságba a felsőház részéről választott tagok egyike. A felsőház egyik ülésén sem szolgált fel.

A fenti tisztségei mellett Tomcsányi Vilmos Pál Szatmár-Bereg, illetve Ugocsa vármegye Törvényhatósági Bizottságának tagja. Ezenkívül több szerveződés, az Országos Halászati Egyesület, az Állandó Dohánytermelési Szaktanács, illetve a Védett Földbirtokos Adósságát Rendező Bizottság elnöke. A fővárosi Evangélikus Egyház és a Budapesti Evangélikus Egyházmegye felügyelője, az Evangélikus Egyetemes Törvényszék bírója, valamint a Nemzetközi Protestáns Világliga alelnöke. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére 1940. április 20-án Horthy Miklós kormányzó Tomcsányi Vilmos Pálnak, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem magántanárának „az egyetemi oktatás és a tudományos irodalom művelése terén szerzett érdemei elismeréséül az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet” adományozta.

Horthy Miklós kormányzó 1942. január 5-én Tomcsányi Vilmos Pált Kárpátalja kormányzói biztosává nevezte ki. Az erről szóló „legfelsőbb átiratot” a felsőház 1942. február 6-án tartott 58. ülésén az elnöklő gróf Széchenyi Bertalan mutatta be. Tomcsányi ezután több mint két évig volt hivatalban, és eközben a rutén (ruszin) nyelvet is megtanulta. Nyilatkozatban jelentette be 1942 karácsonyán, hogy Kárpátalján újraindítják a politikai pártéletet, valamint a kormányzói biztosság egészére kiterjedő egységes társadalmi és közművelődési egyesületet hoznak létre.

Magyarország 1944. március 19-én történt német katonai megszállása után, április 12-én a magyar kormány Tomcsányi Vilmos Pált a Kárpátaljai Kormányzói Biztosság Ungi, Beregi és Máramaros Közigazgatási Kirendeltsége, továbbá Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros vármegyék, valamint Ungvár város mint hadművelleti területek „kormánybiztosi tennivalóinak ellátásával bízta meg”. E tisztségét mindössze két hétig töltötte be, mert a saját kérelmére a kormány április 28-án felmentette.

Tomcsányi Vilmos Pál újabb két hét múltán, május 10-én ugyancsak önnön kezdeményezésére vált meg kárpátaljai kormányzói biztosi megbízatásától. Ez alkalommal Horthy Miklós az előbbi napon a következő kéziratot intézte hozzá: „Kedves dr. Tomcsányi! A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Önt a kárpátaljai terület kormányzói biztosi állásától – saját kérelmére – felmentem és ez alkalommal kormányzói biztosi minőségében több mint két esztendőn át teljesített kiváló szolgálataiért meleg köszönetem nyilvánítom.” Tomcsányi azért

mondott le, mert Kárpátalján megkezdtek a zsidóság összegyűjtését, amit mélyen elítélt. Mindezekről Mester Miklós államtitkár emlékiratában így számolt be. „Tomcsányi Vilmos Pál lelkiileg össze-törve megjelent Jaross Andor [belügyminiszter] előtt és személyes tapasztalatai alapján beszámolt a tragikus helyzetről. Ezt szintén Jaross Andor mondotta el és azt is, hogy így nyugtatta meg őt: »Te nagyon érzékeny ember vagy és túléltékeled a helyzetet. Ilyen körülmények közt jobb is, hogy lemondtal«.”

Kormányzói tisztségéből történt távozását Tomcsányi Vilmos Pál később, május 25-én hivatalos közleményben jelentette be, amelyben búcsút mondott „az Északkeleti-felföld népének”, és arra kérte, hogy tartsák meg „jó emlékezetükben”. Ezt követően segítette az üldözötteket, ezért 1945 után mint egyetemi tanárt igazolták és az 1950-es évek elejéig a miniszteri rangú nyugdíját is megkapta. Aztán megvonták tőle. Több hadiérem és külföldi kitüntetés tulajdonosa: Magyar Érdemkereszt nagykeresztje, Vaskoronarend III. osztálya, Polgári Hadiérem-kereszt.

Tomcsányi Vilmos Pál 1959. május 7-én, Budapesten hunyt el 79 éves korában.

Budai István dr. (egyik forrásokban Buday); ügyvéd, vármegyei tiszti főügyész. Huszt koronaváros, Máramaros Közigazgatási Kirendeltség székhelye.

Fogas községben (Ung vm., Szobránci járás) 1889. augusztus 21-én született, görögkatolikus családban. Középiskolai tanulmányait Ungváron végezte, majd a kolozsvári egyetemen jogi doktorátust szerzett, 1917-ben Budapesten ügyvédi és bírói vizsgát tett. Tanulmányainak befejezése után három évig mint ügyvéd-jelölt működött, majd Máramaroszigeten törvényszéki jegyzővé nevezték ki. Kárpátalja csehszlovák katonai megszállásától, 1919-től az 1940-es évek elejéig ügyvédi gyakorlatot folytatott Huszt koronavárosban, és nagy népszerűség övezte a lakosság körében. A Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke volt. Az 1919. március 4-én a Ruszka-Krajna autonóm területen tartott kormányzótanácsi választásokon képviselővé választották, és az április 8-án Munkácson megalakult Ruszin Kormányzótanács tagja lett.

Buday István az államfordulat után létrejött ruszin Földműves Szövetség egyik alapítója és elnökségi tagja. Ezenkívül számos közeleti tisztséget töltött be: a huszti görögkatolikus egyházközség világi elnöke, a huszti Sport Egyesület és több más egyet elnöke. Nyíltan hangzott magyar érzelmei miatt a csehszlovák szervek rendszeresen zaklatták, sőt a feleségével együtt mind a csehszlovák, majd a Volosin-féle kárpátukrán hatóságok rövid időre letartóztatták.

A hegyvidéki Kárpátalja 1939. március közepén Magyarországgal történt újraegyesülése után a Huszti járás katonai közigazgatásában működött. Jogászként 1939–1940-ben részt vett a már idézett, Kárpátalja önkormányzatáról szóló törvényjavaslat kidolgozásában. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter 1940 januárjában Buday István ügyvéde, huszti lakost a kárpátaljai terület Máramaros Közigazgatási Kirendeltségéhez jogügyi előadóvá nevezte ki. Még az előbbi évben, október közepén Varga József iparügyi miniszter a kárpátaljai kormányzói biztos véleményének meghallgatása után a miniszterelnökkel egyetértve a vonatkozó rendelet alapján Budayt a visszatért kárpátaljai területeken lakó és a mérnöki kamara tagjai sorába belépni vagy a mérnöki kamara tagjainak fenntartott munkát végezni kívánó személyek magatartását felülvizsgáló bizottság póttagjává nevezte ki. Horthy Miklós kormányzó 1941. október első napján dr. Buday István ügyvédet és háztartásbeli foglalkozású nejét, dr. Buday Istvánnét egyidejűleg Nemzetvédelmi Keresztrel tüntette ki.

A Magyar Országgyűlés Képviselőházában Tasnádi Nagy András házelnök 1942. február 9-én mint új képviselőt mutatta be Buday Istvánt, aki március 12-étől az Igazságügyi, 1943. április 13-ától a Közgazdasági és Közlekedésügyi bizottság tagja lett. Mindkét tisztségére 1944. november 6-án ismét megválasztották. A képviselőházban egyetlen alkalommal sem szolgált fel. Közben, 1944 nyarán a Kárpátaljai Ruszinok Autonóm Népi Egység Pártja egyik alapító tagja.

Buday István elhalálózását a Magyar Országgyűlés Képviselőháza Sopronban, 1945. március 6-án tartott ülésén Tasnádi Nagy András házelnök jelentette be, de annak helyét nem közzölte. Az elhunyt érdemeit így méltatta: „a magyarság és a magyarsággal együttérző ruszinság érdekeinek bátor szószólója és képviselője. (...) Nagy segítségére volt ebben kiváló szellemi tulajdonságai mellett hatalmas, nagy munkabírási fizikuma és erős szociális érzéke. Nemcsak mint közeleti ember, hanem mint ügyvéd is, sohasem fáradt el az elesettek, a szegények segítségével. Fájdalom, munkás élete delén, amikor Kárpátalja visszatérte után tagjaink sorába hivatott, erős szervezetét gyilkos kór támadta meg és az elmúlt napokban egy kis Balaton menti falucskában, ahová szűkebb pátriájából, a fenyvesekkel borított Kárpátokból menekült nagybeteg szívével a háború idegtépő viharai elől, visszaadta nemesei lelkét Teremtőjének.” A házelnök indítványozta Buday István emlékének jegyzőkönyvi megörökítését, amit a képviselők megszavaztak.

(Folytatjuk.)

„Szüret után lesz az esküvőnk”

Hat-nyolc esztendővel ezelőtt a falusi népek igencsak elcsodálkoztak, amikor először hívták esküvőre őket egy csütörtöki vagy ne adj’ Isten, egy keddi napon. Hisz ez a több mint négy évtizeden át tartó szovjet érában – amikor ugye minden felnőttnak, legalábbis papíron, volt munkahelye – egyáltalán nem volt szokás. Akkor, amikor mindenki dolgozott egész héten át, csak szombaton ért rá, hogy vendégségbe menjen. Természetesen jól tudjuk, hogy a hétköznapi lakodalom ma is kényszerszülte megoldás. A jó hírű éttermeket, rendezvényközpontokat egy évre előre lefoglalják a házasulandó párok, így hát, akik lemaradnak, azoknak más időpontot kell keresni.

Falusi eleink egészen más okból tartották csütörtökön az esküvőt, amelyre többnyire a tágabb rokonság valamennyi tagja hivatalos volt: a nagy eseményre legmegfelelőbbnek tartott októberi-novemberi időszakban nincs annyi hétvége, hogy valamennyi házasulandónál tiszteletét tudja tenni a vendégsereg. Jellemző az akkori állapotokra a következő ismert mondás: faluhelyen, amelyik házban csak füstölt a kémény, onnan általában mindenkit meghívtak a lagzira.

Hívhattak is, mert adatközlőim elmondása szerint a vendégsereg annyiféle élelmiszert összehordott, hogy a mulatság alkalmával senki sem szenvedett hiányt semmiből. A meghívottak már szerdán-csütörtökön vitték a lakodalmas házhhoz a levágni való tyúkot, komacsésében – nagy porcelán tálban – a lisztet, a 15–20 darab tojást, a kiló kását, a cukrot. Egyes helyeken szokásban volt még kész süteményt is ajándékozni, ami többnyire kemencében sült réteskalács volt. Nem maradhatott ki az ajándéksomagból a kenyér, illetve a cipő sem. Ez utóbbi csak fehér lisztből készíthetett.

A meghívott szakácsasszonyok ugyan-csak a hét közepétől kezdődően készítették a nagy eseményre a sok finomságot. A múlt század ötvenes éveinek második felétől kezdődően a csigatésztával készült húsleves és az elmaradhatatlan töltött káposzta egyre inkább általánossá válik vidékünkön. Mert addig bizony jóval szegényebb trakta várta a vendégeket. A Beregardóban élő, 87. évét taposó Demeter Ida arról számolt be, hogy édesanyja, aki 1910-ben esküdött örök hűséget férjének, Demeter Jánosnak, sokat emlegette, akkoriban oly nagy volt ezen a vidéken a szegénység, hogy a násznépnek bizony némi habart lével és kukoricadarából készült süteménnyel kellett beérnie.

Ma már elképzelhetetlen, hogy ne fényes, nagy gonddal elkészített teríték várja az asztalnál helyet foglalókat. Kanál, esetleg villa a múlt század elején ugyan már volt a javarészt napszámból élő beregvidéki községekben, illetve az ott megtartott lakodalmakon, ám a bort jó ideig csak félliteres üvegekben szolgálták fel. Négy-hat emberre jutott egy flaska, a mulatság közben néha abból kortyolt egyet valaki, majd körbe kínálta a többieket. De a

hangulat így is nagyszerű volt, emlékeznek vissza a régi idők tanúi. A talpalávalót a helyi zenészek húzták. Mint a visszaemlékezésből kiderült, tehetséges muzsikusból a legtöbb községben nem volt hiány. Ha mégis, akkor hívtak a szomszéd települések valamelyikéről. A tóháti falvak közül Hetenyben élt sok cigányzenész.

Esküvői fotó 1936-ból

Gyerek- és ifjúkoromban rendelkezésre állt a Kokó, az Ádu meg a Menyü bandája, lehetett közülük választani – meséli a 70. életéve felé járó Etelka, aki úgy tudja, hogy a muzsikusból némi fizetség és bőséges étel fejében húzták egészen reggelig.

Hajnaltájt történt a következő eset. Már csak egy-két fiatal pár ropta rendületlenül a táncot. A cigányzenészek is szedelőzködtek volna, ám a nagyvőfély, a mindig tréfára kész Béni, nagyon szerette volna elkerülni azt a csúfságot, hogy a csorda kihajtása előtt véget érjen az általa oly sikeresen levezényelt lagzi. Odafordult hát Áduhoz, a cigányprimáshoz ezekkel a szavakkal:

– Ha még két nótát eljátszol, kapsz tőlem egy ingre valót.

Tudniillik, akkoriban, 1953 táján nem lehetett venni egy normális kinézetű inget a boltban, azt az üzletben megvásárolt anyagból a helyi varrónők készítették. Bazse vált hát Ádu és bandája rendületlenül, míg végül a kapuból valaki jelezte: elindult a falusi csorda. Akkor Béni leszakított egy gombot a saját ingéről, és átnyújtotta azt Ádunak.

– Köszönöm! Nesze, itt a beígért ingre való.

Még egyszer visszatérve a felszolgált menüre, a múlt század hatvanas éveitől kezdődően ezen a tájon egyre inkább teret nyert a fasírozott, később pedig a rántott hús. A már említett egyik fő fogás, a töltött káposzta sem mindig rizzsel készült, ahogy azt manapság gondolnánk, hanem gyakran kukoricadarával, időnként gerslivel (árpagyönggyel), majd a hatvanas évek közepétől

törött szemű, másodosztályú rizzsel, mivel a boltokban sokáig csak ezt lehetett kapni. A hetvenes évek elején robbant be a franciasaláta, amely az akkor megszerzett előkelő pozícióját többé-kevésbé ma is tartja. Azóta számos változata vált ismertté. A Beregszász környékiek közül az idősebbek bizonyára még jól emlékeznek rá: legtöbb helyen a bor mellé nem bolti pálinka került az asztalra – az egy kicsit drága mulatság lett volna –, hanem a helyi konzervgyárból feketén vásárolt szeszből készült magyarországi eszenciák felhasználásával készült itóka.

Ma már elképzelhetetlen házasságkötés jegygyűrű nélkül. Ám ez nem volt mindig így. A sztálini érában – tudvalevő, hogy a népek bölcs vezére 1953 tavaszán halt meg – nagyon nehezen lehetett arany ékszerhez jutni.

Mint a későbbiekben édesanyám gyakran emlegette, az öreg Mároki Károly egy tehenet adott el, hogy leendő menyének az esküvőn „karikagyűrű ragyogjon a kezén” – emlékszik vissza Papp Katalin. – Bizony, 1952-ben ilyen idők jártak. Ahhoz pedig, hogy a vőlegénynek is legyen gyűrűje, nagyapámnak még egy tehenet – az utolsót – is el kellett volna adnia. Ám azt a népes családra való tekintettel mégsem tehettem meg.

Esküvői fotó az 1920-as évekből

Ma már persze nehéz elképzelni a gyűrű felhúzásának azt az ünnepélyes pillanatot, amikor csak a menyasszony ujjára kerül fel a frigy megpecsételő arany ékszer.

De bármennyire is inséges idők jártak, eleink megadták a módját annak, hogy az esküvő ünnepélyes keretek között menjen végbe. Különösen akkor ügyeltek nagyon minden apró részletre, amikor a menyasszony vagy a vőlegény más településről való volt. A múlt század ötvenes éveinek végéig a vendégek színes pokróccal letakart szekereken érkeztek, amelyeket gondosan leápolt, kendőkkel, sallangokkal feldíszített lovak húztak. A násznagyuramék derekát szintén kendők ékesítették. Amikor a szekerekről leszállt a násznép, az ifjú párral együtt a menet élén lépkedett a nagyvőfély színes szalagos, bokrátság botjával.

Nyoszolyólányok – múltó divat

Amikor 1958-ban Német Pali nősült, 12 koszorúslány kísérte a vőlegényt és a menyasszonyt – emlékszik vissza a már idézett Demeter Ida. Ahogy utána számoltunk, kiderült: a nyoszolyólányok, illetve a koszorúslányok divatja a mögöttünk hagyott század ötvenes éveinek a közepén kezdett divatba jönni, és vidékünkön a hetvenes évek végére már le is csengett. A menyasszony lámpajátásait ugyan még sokáig nevezték így, ám a koszorúslányok hosszú – többnyire kék, rózsaszín – ruhája már lassacskán kiment a divatból. Kalocsainé asszonyom legnagyobb bánatára. Beregszászon ugyanis a Baka-boltja melletti házban élő hölgnél lehetett bérbe venni ezt a ruhadarabot, amelyet ott helyben, méretre is igazítottak. Kalocsainé a bennfentesek szerint hat-nyolc garnitúrája is volt nyoszolyóruhából, s természetesen tudott kölcsönözni menyasszonyi ruhákat is.

Visszatérve a hosszú ruhás nyoszolyólányokhoz. Rögtönzött közvéleménykutatásunk alapján kiderült, hogy ez nem csupán múltó városi divat volt. Az említett időszakban a Beregszász környéki falvakban és például a Munkács vonzaskörzetéhez tartozó Rákoson a nyoszolyólányok és nyalka kísérorjuk – természetesen az ifjú pár mellett – a lakodalmas menet leglátványosabb részét képezték.

Nászajándék

Egy-egy jobb kinézetű, mivesebb edény, kancsó, netán egész étkészlet kapcsán sok háziasszony még ma is felemlegeti, hogy ezt a darabot ő még nászajándékba kapta. Mert az ajándékozásnál nagyon sokáig a praktikum állt az első helyen. A házasulandók nem sértődtek meg például azon, hogy a jeles alkalomból egy ébresztőórát kaptak, esetleg paplant, párnát, ágyneműhuzatot, vagy éppen mosóteknőt. De legtöbbször edényt, illetve poharat. Az egyik adatközlőm mesélte, hogy az esküvő után a nászajándékok összeszámlálásakor kiderült: összesen hetven tányért kapott. Nem esett kétségbe, gondosan becsomagolta a törekeny holmit, felvitte a padra, s az esküvők alkalmával az évek során azokat szépségesen tovább ajándékozta. S vajon mit tehetett az, akinek a kelengyéje 200 darab egydecis, úgynevezett recés pohárral gazdagodott? Mint hallottuk, egy részét használatba fogta, másik, nagyobb részét tartalékolta, jeles vagy éppen szomorú alkalmakkor jó szomszédait azzal kisegítette.

„Jó bort iszom”

Történelmileg úgy alakult, hogy a szőlőtermő vidékeken a lakodalmak alkalmával legfőképpen bort fogyasztottak. Ám ebből a szempontból az ősz nem igazán a megfelelő időpont, mert muttyos, zavaros nedűt mégsem lehetett e jeles alkalommal felszolgálni. Kevés olyan előrelátó gazda akadt, aki még az előző évben eltett egy csobolyót a már korábban betervezett esküvőre. Így aztán

könnyen előfordult, hogy a történelmi Beregszászi Borvidék falvaiban 50–60 évvel ezelőtt úgy zajlott le egy-egy esküvő, hogy azon alig fogyott el 8–10 liternél több bor. Nyáron a legnépszerűbb italnak természetesen a sör számított. Bár a munkácsi sörrel akkoriban – a múlt század 70–80-as éveiben – az a tréfás mondás járta, hogy a minősítő bizottság friss jelentése szerint „az utóbbi időben sokat javult, de még mindig nem iható”. Hogy honnan volt az ittenieknek erre vonatkozóan összehasonlítási alapjuk? Hát onnan, hogy az ukrán fővárosból nem csupán a híres kijevi tortát hozta haza az, akinek ott

A szakácsok a lakodalmak legfontosabb háttérszereplői

volt dolga, hanem jó néhány üveg ottani sört is. És nem kellett az ukrán fővárosig utazni: Lembergben a szovjet érában mindig is kapható volt iható sör.

Asszony lesz a lányból

Hagyományos esküvő ezen a vidéken nem képzelhető el menyasszonyi tánc nélkül. Ilyenkor aztán a rokonoknak, kiváltképp a keresztszülőknek, illet kiteni magukért. Sokan ezt látványos módon meg is tették, úgy, hogy több fordulóra kérve fel a menyasszonyt, ugyanannyiszor dobta pénzt a gyűjtőtálba. S így van ez ma is. Hogy zökkenőmentesen bonyolódjék le a menyasszonyi tánc, az legfőképpen az ifjú pár szempontjából nagyon fontos, mivel új, közös életük első hónapjait az akkor befolyt összeg nagyban befolyásolja. Például a menyasszony sikeres elablása sok mindent felülírhat. Tudunk olyan esetről – a menyegző egy puccos étteremben zajlott –, hogy miközben a vőlegény igyekezett megakadályozni jövőbelijének elablását, kizuhant az esküvői terem embernagyságú ablaka, aminek komoly következménye lett: január lévén a kívülről bezúduló jeges szél a közelben ülő vendégeket gyors távozásra készítette.

Szüleink, nagyszüleink ifjú korában a menyasszonyi táncra szánt összeg a legtöbb esetben nem haladta meg a mindenkori napszám nagyságát. Ebből nem volt sértődés, hisz mint már említettük, a korábban összehordott élelmiszeralapanyag – a liszt, a cukor, a tojás, a vaj stb. – annak a többszörösét is kitette.

A bőséges lakodalmi trakta

Ti közönséges barbárok vagytok! – kiáltott fel a Hollandiából missziós munkára hozánk érkezett nővér, amikor azzal szembesült,

hogy a lakodalom után mennyi különböző étel maradt meg. – Ebből a mennyiségből bőségesen jutott volna még két ilyen alkalomra – tette hozzá szemrehányóan.

Az eset óta legalább tíz év telt el, de mondhatna bármit, nálunk a legnagyobb szégyen továbbra is az, ha az ételből-italból nincs bőséges kínálat. Nagy a gyanúm, hogy éppen emiatt a hidegtálat akkor sem szedik le az asztalról, amikor, teszem azt, már a harmadik fogásként a borjúpörköltet találják fel. Mert hátha valamelyik kedves vendégnek éppen egy fasírozottra, rántott-vagy göngyöltűsra támad éppen gusztusa.

S bizony a múltban is még sokáig, akár éveken át is emlegették, ha valamelyik esküvőn hijjával találtatott a lakodalmi trakta.

Bözsi, aztán főztél-e a családnak egy nagy tál galuskát? Mert ahová most mulatni megytek, ott nem lesz elegendő étel! – figyelmeztette „jóakarátúan” Manci a kedves szomszédasszonyát. S végül igaza lett. Mert bizony a lakodalmas háznál egy idő után a fennlábasok – a rokonság tagjaiból összeverbuvált, a vendégsereget kiszolgáló alkalmi személyzet tagjai – még a süteményes tálcákat is leszedték az asztalról, mivel

megítélésük szerint túlságosan gyorsan fogyott az édesség. A többi fogásról pedig jobb, ha nem is beszélünk.

Mesélik, nem is olyan régen előfordult az is, hogy miközben a dúsgazdagnak mondott családból származó menyasszony az est folyamán a harmadik ruháját vette fel, a vendégek az üres tányérjukat bámulhatták csupán, s a gonoszok szerint éhükben legfeljebb a szirmokat eszegethették azokról a virágokról, amelyeket egyébként ők hoztak, s amelyek ott díszeltek az asztalon... Eszti nénemet – ez már egy fél évszázados személyes történet – a vendégek azért szolták meg, mivel a húsleves nem tyúkból, hanem a saját maga által nevelt libából főzette meg a szakácsasszonyokkal. És csirkepaprikás helyett lúdpaprikás került az asztalra.

A lakodalmak kapcsán ezen a tájon az elmúlt évtizedek alatt történtek persze egyéb furcsaságok is. Az egyik legnépesebb beregvidéki településen például 50–60 évvel ezelőtt az volt a szokás, hogy a házasságkötés hivatalos része után a násznép kétfélte: a legény rokonai a vőlegényes háznál, a leányé a menyasszonyos háznál mulatott tovább. Az ifjú pár pedig mit tehetett: hol itt, hol ott tűnt fel...

Mint korábban említettük, a lagzinak hajnalig kellett tartania. Mindig akadt néhány mulató kedvű pár, akik gondoskodtak róla, hogy ez így is történjen. Valószínűleg csak a legidősebb nagydobronyiak emlékeznek még rá, hogy bizony volt olyan idő, amikor a szerény lakodalmi ebéd elfogyasztása után a násznép hazament, gyorsan átöltözött, hogy folytassa a tegnap már megkezdett széna begyűjtését. A vidám csapatban ott szorgoskodott az ifjú pár is. A friss menyecske pedig a rokonság előtt bizonyíthatta szorgalmát, munkabírást, rátermettségét.

Kovács Elemér

Irodalmi kilátó

Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet **Irodalmi kilátó** címmel író-olvasó találkozót indított a magyarországi, kárpátaljai és más határon túli magyar írók, költők és szerkesztőségek bemutatása céljából. A közelmúltban Vári Fábán László író, költő *Vásártér* című új kötetének a bemutatójára került sor a konzulátus különtermében.

Az érdeklődőket Beke Mihály András első beosztott konzul köszöntötte. Elmondta, hogy az immár Gulácsi Lajos festőművész nevét viselő termet kulturális találkozópontra szeretné emelni. Ennek jegyében képzőművészeti és természetesen könyvbemutatókat, író-olvasó találkozókat kívánnak itt szervezni.

Mintegy bevezetőként Vári Fábán László felolvasta *Változatok a halotti beszédre* című költeményét. Ezt követően Csordás László, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság elnöke beszélgetett el vele. Az író őszintén vallott gyermekkoráról, az anyjával való rossz viszonyáról, elmondta, biztos benne, hogy az egészen kicsi korában történetekre is visszaemlékszik.

Vári Fábán László önéletrajzi regénye az ötvenes-hatvanas évek

lakosság tehetetlenül szemléli a hagyományos értékek felszámolására és az etnikai beolvasztásra irányuló hatalmi törekvéseket, ám passzív ellenállásukat az egészséges közösségi ösztön – a nyelvhez, a valláshoz és az nemzethez való ragaszkodás – szinte kifogástalanul működteti. Ez a közeg tárul fel egy élénk eszjárású, elevenen szemlélődő, érzékeny kisfiú szemszögéből, aki előtt a megismerni vágyott világ a felnőttek megnyilatkozásai, elszólásai és emlékezései által telítődik meg tartalommal, s ezáltal formálódna fokozatosan jellemmé az események résztvevői. Tőlük tanulja meg alkalmazni a bizalmat, a tartózkodás és hallgatás íratlan szabályait, ők szembesítik a mindennapi küzdelmek valós súlyával, környezete és családja emberi esendőségeivel, melyek – miközben az idill elmúlását hordozzák magukkal – a főszereplő eredendő gyermeki nyitottságát mentális elzárkózással változtatják.

A korrajz a közelmúltba visszavezető egyes fejezetrészekkel válik teljes egységgé, amely során a fél évszázaddal korábban megismert szereplők életének későbbi alakulása, beteljesedő emberi sorsa törvényszerűen alakul megrázóan egyetemes érvényűvé.

– Úgy érzem, ki kellett magamból írni, amit kiírtam: megkönnyebbültem. Ha ezért valamikor felelnem kell, s van túlvilági élet, ott bizonyára találkozunk majd, és megbeszéljük a dolgokat anyámmal. Hogy mit hogyan kellett volna, vagy mit nem lett volna szabad megtenni akár az egyik félnek, akár a másinak – mondta Vári Fábán László. – Az emlékezés szubjektív dolog, mert mindenki másképpen emlékszik a régmúlt történetekre. Én úgy hiszem, akik pontosan vissza tudnak emlékezni a gyermekkorukra, azok boldogok lehetnek, én például azért, mert ha majd az unokáim közül valamelyik kézbe veszi a könyvet és beleolvas gyerekkorom történeteibe, akkor talán azt fogja érezni, hogy bizony az már történelem.

Író-olvasó találkozó

Lengyel János író, újságíró, történész, eddig kilenc kötet szerzője első önálló kárpátaljai irodalmi műsorára a Beregszászi Járási Könyvtárban került sor. Az alkalomnak az író hamarosan napvilágot látó könyve címét adták: *Feltámadás Beregszászon, avagy Mitracsek úr visszatér*. Az érdeklődőket Varga Éva, a könyvtár igazgatója köszöntötte. Örömet fejezte ki, hogy épp ebben a művelődési intézményben rendezik az író-olvasó találkozót. Sokan eljöttek, hogy találkozzanak az íróval, s meghallgassák a Lengyel János tollából származó írásokat Katzler Hilda költő, újságíró és Deák Alexandra beregszászi diák előadásában.

– Mikor született az ötlet, hogy önálló irodalmi műsort tart?

– Az Irodalmi karaván révén többször szerepeltem más szerzőkkel együtt, de egyedül még sosem léptem fel, mint

ahogy a plakáton is olvasható, ez az első. Tulajdonképpen egy hirtelen jött ötlet volt. Néhány hónappal ezelőtt magyarországi kollégámat, Katzler Hildát hoztam el Beregszászra egy előadás erejéig. Ő vetette fel, hogy nekem miért nincs önálló műsorom? Júliusban szerettük volna megszervezni, de most realizálódott, aminek így is nagyon örülök, és köszönöm mindazoknak, akik megszervezték számomra ezt a nagyszerű rendezvényt.

– Valóban nagyon érdekes másfél óra áll mögöttünk, sok kérdést intéztek Önhöz, mi pedig sok információt kaptunk. Visszont egy olyan könyvet mutatott be, ami még nem jelent meg...

– Igen, ez is a mitracseki világ része, hogy a valóság és a képzelet néha egymásba ér. Úgy gondoltam, olyan még nem volt, hogy egy még csak kéziratban lévő könyvet mutassunk be, első akartam lenni ebben, és érdekesnek is találtam. A könyv kiadására egyébként már megvan a támogatás a Nemzeti Kulturális Alap jóvoltából.

– Akkor a főhős, Mitracsek úr kitalált személy?

– Igen, aki tulajdonképpen belőlem „táplálkozik”, de például nagyapámat és másokat is beletettem, s ezeket összegyúrtam. Ezért sem írok soha kort és kinézetet, hogy ez is egy megfoghatatlan dolog legyen, ilyen Mitracsek is, átjár a valóságból a képzelet világába. De mindenképpen bele akartam szőni Kárpátalját is, ezért Mitracsek úr néha Beregszászra is ellátogat.

– Elégedett a rendezvénnyel?

– Bevallom, egy kicsit tartottam attól, hogy kevesen lesznek, de hála Istennek szép számban összegyűltek az érdeklődők. Ugyanis voltam már olyan könyvbemutató, ahol velem együtt hatan voltunk. Le tudja lombozni a szerzőt, ha senki vagy csak alig néhányan jönnek el. Itt sok kérdést kaptam, a program interaktív volt, remélem, maradandó élményt sikerült nyújtanom a közönségnek. Legközelebb már a kötetrel együtt szeretnék jönni, és bemutatni Mitracsek urat az érdeklődőknek.

Az oldal anyagait Hegedűs Csilla készítette

kárpátaljai magyar közösségébe, az ugocsai Tiszaújlakra vezet vissza olvasóját, ahol mind ott-honosabban kezdi érezni magát a berendezkedő szovjet állam. A *Vásártér*, az egykori híres országos vásárok helyszíne egyre inkább leépülő környezetével már csak az utcabeli gyerekek és az oda kicsapott barmok birtoka. A második világháború és a sztálini megtorlások veszteségeiből még fel sem ocsúdó, megfélemlített, hangját hallatni sem merő magyar

ni akár az egyik félnek, akár a másinak – mondta Vári Fábán László. – Az emlékezés szubjektív dolog, mert mindenki másképpen emlékszik a régmúlt történetekre. Én úgy hiszem, akik pontosan vissza tudnak emlékezni a gyermekkorukra, azok boldogok lehetnek, én például azért, mert ha majd az unokáim közül valamelyik kézbe veszi a könyvet és beleolvas gyerekkorom történeteibe, akkor talán azt fogja érezni, hogy bizony az már történelem.

Falumonográfia Eszenyről

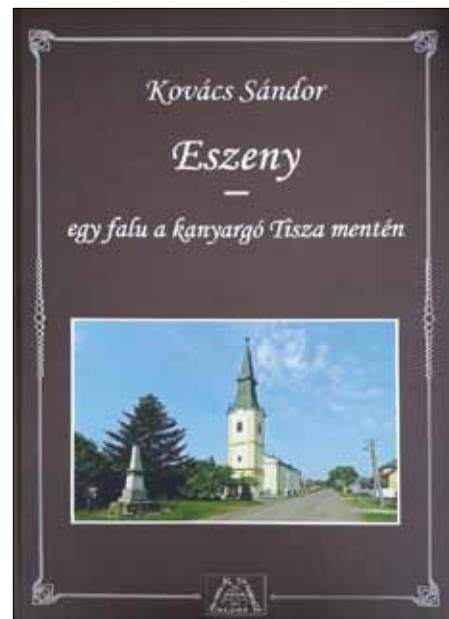
Eszeny község a közelmúltban ünnepelte fennállásának 770. évfordulóját. Ennek apropójára látott napvilágot a Romanika Kiadó gondozásában a Kárpátaljai Spektrum sorozat legújabb kötete a neves turisztikai szakíró, helytörténeti kutató, Kovács Sándor tollából. Az *Eszeny – egy falu a kanyargó Tisza mentén* című kötet hiánypótló munka, hiszen a településsel kapcsolatban ilyen alapos, történelmi adatokra épülő, ugyanakkor érdekesítően olvasmányos könyv még nem látott napvilágot.

A településen született, ma már Budapesten élő szerző eredeti foglalkozása matematikatanár, ám a Kárpátaljáról szóló útikönyvek, helytörténeti munkák, valamint a megyéről készült többnyelvű térképek révén a nevét Kárpát-medence-szerte szakíróként ismerik. Az utóbbi két és fél évtized alatt kiadott tizennégy kötetének szinte mindegyike a turisztikával, helytörténettel foglalkozók napi olvasmányává vált.

Hogy ma milyen nagy az érdeklődés az ismeretterjesztő könyvek iránt, azt jól példázza a kiadvány eszenyi bemutatója. A szervezők nevében Szabó Tibor, a Micz Bán Hagyományörző Társaság elnöke köszöntötte a helyi középiskola étkezdéjét zsúfolásig megtöltő mintegy másfélszáz résztvevőt, s annak a reményének adott hangot, hogy ha ilyen sokan szeretnék

látnivalók bemutatása azt a célt szolgálja, hogy az itt élő magyarok tisztában legyenek azokkal az értékekkel, amelyekkel szűkebb pátriánk rendelkezik. Legyenek büszkéek arra, hogy mennyi kulturális-szellemi értéket hoztak létre elődeink.

Zubánics László történész, egyetemi tanár hangsúlyozta, hogy a Kovács Sándorhoz hasonló jellegű munkák az azonoságtudat fontos részét képezik. Dicséretes, hogy egy település története kapcsán a szerző mennyi új adattal gazdagítja egy kistérség történetét. Hisz Eszeny múltja csak a vonzáskörzetéhez tartozó számos kisebb település, tanya fejlődésrajzán keresztül ismerhető meg igazán. A kanyargó Tisza mentén elterülő település élete mindig is nagymértékben függött a folyótól. A Tisza itteni szabályozásáról, a Szernye-mocsár lecsapolásáról, a különböző csatornák keletkezéséről érdekes információkat szerezhetünk a kiadványból, mint ahogy

A szerzővel folytatott, a Csordás László irodalomtörténész moderálta beszélgetés során természetesen sok más fontos téma is terítékre került. Például az, hogy a település

mikor érte fénykorát – ez az első világháború előtti időkre tehető –, hogyan ünnepelték meg a helybeliek az anyaországhoz való visszatérést, milyennek képzelte el a fennállásának 770. évfordulóját ünneplő község jövőjét. Kovács Sándor elmondta, az Eszenyről szóló könyv végső változata idén júniusban formálódott meg, s a kiadónak köszönhetően sikerült tartani a korábban kijelölt megvalósítási időkereteket.

Nem könnyű feladatok voltak, hiszen korabeli és mai

fényképek százait kellett kiválogatni, a szöveggondozás során pedig gyakorlatilag minden egyes mondatot a témával kapcsolatos forrásokhoz kellett igazítani. Kovács Sándor kronológiai sorrendbe szedte a község múltját és jelenét, kiemelve azokat a korszakos eseményeket, amelyek meghatározták Eszeny mai arculatát. A kötet bemutatja azokat az intézményeket is, amelyek révén Eszeny bekerült a Kárpát-medence magyarságtörténetébe – ezek a templom, az iskola és a Ritmus néptáncgyűttes.

A szerző önvallomásait követően egy képes vetítésre került sor, melyben a könyv összeállítása során látókörébe került fotókból villantott fel néhány érdekességet. Kovács Sándor a kiadó jóvoltából reprezentációs célokra könyveket adományozott az önkormányzatnak, a református egyháznak, az iskolának és az óvodának, majd dedikálta a monográfiát az érdeklődőknek.

A program a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet támogatásával valósult meg.

KH-összeállítás

mélyebben megismerni szülőfalujuk múltját, és részben jelenét, akkor annak a településnek van jövője is.

Kacsó Viktória ismertette a szerző eddigi munkásságát, kiemelve, hogy Kovács Sándor könyveivel, publikációinak sokaságával, illetve turizmust szervező tevékenységével sokat tett azért, hogy az anyaország érdeklődése megnőjön a legmostohább sorsú nemzetéről, a kárpátaljai magyarok iránt. Emellett a vidékünkön található építészeti örökség, illetve a természeti

arról is sokat megtudhatunk, hogy mennyiben változtatta meg a település életét a XIX. század második felében megépülő vasút. A szerző külön fejezetet szentel a település keletkezéséhez szorosan kötődő Micz bán mondanak, részletesen ír a falu határában egykor állt kastélyról és az itt működött pálos kolostorról, Eszeny számos más neveze-

tességéről, Balogh Sándor vértanú lelkészéről. Valamint a csöppet sem dicső szovjet korszakról. A templomról és az iskoláról, a méltán híres Ritmus táncgyűttesről. Megtudhatjuk, hogy a szovjet érában – biztosan nem véletlenül – itt alakult megyénkben az első kolhoz. Történt mindez 1946 tavaszán. Jellemző, hogy Kárpátalja legtöbb településén az erőszakos kolhozosítást az elvtársak és a velük együttműködő helyi kiszolgálók csak egy-két évvel később merték elkezdni.

A Kárpátaljai Szövetség tagságának idei balatonföldvári találkozóján Szöllősy Tibor, lapunk szerkesztőbizottsági tagja új könyvvel örvendeztette meg az egybegyűlteket. A hangulatos író-olvasó találkozó moderátora dr. Harajda András volt. A jelenlévők nagy érdeklődéssel hallgatták tagtársunk könyvbemutatóját, ezért szélesebb körben is szeretnénk megosztani az élményt. Alább a műelemzés szerkesztett változatát olvashatják.

Megér egy mosolyt

Már a kötet címéből is arra lehet következtetni, hogy vidám, szórakoztató írások gyűjteményét tarthatja kezében az olvasó. Megítélésem szerint a könyv címe tökéletesen fedi a tartalmat, valóban, mindegyik elbeszélés megér egy mosolyt, sőt, kettőt is, és ha kárpátaljai szívvel olvassuk az elbeszéléseket, akkor még a mosolyunk mögött egy-két könnycsepp is kibuggyanhat.

Mielőtt rátérnék e kis remekmű rövid ismertetésére, engedjék meg, hogy pár szót szóljak a szerzőről.

Szöllősy Tibor 1940-ben született, iskolai tanulmányait Beregszászon kezdte és Técsőn fejezte be. Már középiskolás korában elkezdte kutatni Hollósy Simon festőművész técsői életrajzát. 2008-ban *Hollósy Simon Máramarosban* címmel egy összefoglaló műve is megjelent ezzel a témával kapcsolatban.

1964-ben orvosi diplomát szerzett az Ungvári Állami Egyetemen. Técsőn kezdte pályafutását, ideggyógyász lett a járási kórházban, majd ugyanitt 24 éven keresztül osztályvezetői beosztásban dolgozott.

1964-ben bejött egy nem tervezett közjáték: tényleges katonai szolgálatra kapott behívót, be is sorozták közkatonaiként, és egy ezred segélyrészlegére került, ahol orvosként tevékenykedett közkatonaik rangban. A fiatalabb korosztálynak lehet, hogy egy kis magyarázattal kell szolgálnom, hiszen köztudott ma már, hogy egyetem után sem a 60-as évek előtt, sem a 80-as évek után közkatonaik szolgálata egyetemi végzettséggel senkit sem soroztak be a hadseregbe. Abban az időben azonban, állítólag, kevés volt az újonc, no meg a közkatonaik rangban orvosi munkát végző orvosok nem a tiszti rangban lévők fizetését kapták... A seregben eltöltött egy évet nagyszerű humorral adja elő könyvében, *Katonai napló* cím alatt. Sajnos, a naplónak csak töredéke maradt fenn, ugyanis nagy része megsemmisült az 1970-es técsői árvíz idején.

1986-ban részt vett a csernobili kataszt-

rófa következményeinek felszámolásában, ezzel kapcsolatos nem mindennapi élményeit *A kígyó önmagába mar* című könyvében örökítette meg. Igen figyelemreméltó olvasmány, ajánlom mindenkinek.

2006-ban jelent meg Szöllősy Tibor *Áthallatszik a harangszó* című kötete, amelyben majdnem két tucat interjút közöl Kárpátaljáról Magyarországra áttelepült személyekkel. Mindegyik beszélgetés a maga nemében hiánypótló, hiszen egy kényes kérdést tesz fel valamennyi interjúalany: mesélje el, miért települt át Magyarországra.

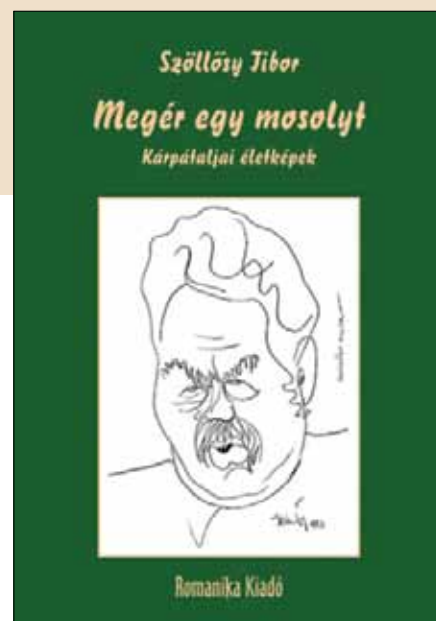
2000-ben látott napvilágot *A Técsői Református Egyház története* című munkája, 2002-ben a *Ki a Tisza vizét issza... Máramarosi helytörténeti mozaikkockák* címmel a Hatodik Síp Alapítvány – Mandátum Kiadó jelentette meg fontos könyvét, 2003-ban Békéscsabán adták ki *Kárpátaljai karcolatok* című gyűjteményét, amelyben kedves,

személyes jellegű kis történeteket tár elénk.

Orvosi és írói foglalatossága mellett hatalmas társadalmi munkát is folytatott. Hollósy Simon kört alapított, amelynek 12 évig volt az elnöke. Alapító tagja a KMKSZ-nek, a Magyar Értelmiségi Kárpátaljai Közösségének, tagja lett a Magyar Írószövetségnek, a Ruszin Írószövetségnek, a Magyar Orvosok és Képzőművészek Közösségének. Szerteágazó tevékenysége elismeréséül 1992-ben Széchenyi István emlékérem kitüntetést kapott, jelen van a Révay lexikonban, a Kárpátaljai Hírmondó egyik szerkesztője.

2001-ben települt át az anyaországba, családgyejesítés révén. Két gyermek édes-

apja és négy csodálatos kisember nagypapja. 2017-ben nagy bánat érte: rövid ideig tartó súlyos betegségben elhunyt szeretett felesége.

A mostani kis kötet alcíme *Kárpátaljai életképek*. És valóban, az apró történetek Kárpátaljáról, az ott élő hétköznapi emberekről szólnak, a legtöbb elbeszélés főszereplője maga az író és az általa átélt események. Nem kis helyet foglal el az akkori kommunista diktatúra ferde, sokszor nevetséges visszaéléseinek kifigurázása. *A bacilusok visszaütnek* című írásból megtudjuk, hogyan próbálta a politikai vezetés adathamisításokkal és az egészségügyi dolgozók elleni repressziókkal csökkenteni a területen előforduló nemi betegségek számát.

A bocskor arról szól, hogyan akarta az idős bácsi lebeszélni Kanadában élő rokonát a nagy Szovjetunióba való rokonlátogatásról, attól félve, hogy neki baja lehet a kapitalista rokon fogadásából.

Egy pár történet az egyetemi éveket vetíti elénk. Aztán elkezdődtek a dolgozók hétköznapi munkája. Néha arra is jutott idő, hogy átugorjon a határ másik oldalára, rokonlátogatásra. Mindez magától születte a sok vicces történet. Az orvosi teendők ellátása közben is adódtak mókás esetek.

Egyetemista éveiben Szöllősy Tibor sok magyar anyanyelvű diákkal együtt magyarországi turistacsoportoknak tolmácsolt. Ez a tevékenység sok kárpátaljai diáknak nem csak az igen vékony pénztárcáját igyekezett egy kissé vastagítani, hanem legális lehetőséget teremtett arra is, hogy együtt lehettek anyaországi testvéreikkel, utazhattak, legalább Szovjetunió belüli világot láttak. Ebből az időszakból is sok megmosolyogtató történetet őriz emlékezte, egy párat pedig ez a kötet is.

■ A már említett okok miatt katonáskodó szerző *Ördögbőrös emlékek* címmel katonanaplót írt, amelynek, mint ismert, nagy része az 1970-es árvíz idején elpusztult. De a megmaradt rész is sok kacagtató, az akkori szovjet hadseregre jellemző történetet tartalmaz. Az egyszerű ember találékonysága mindig csodálatot

vált ki, különösen a köztük élő értelmiségiek körében. Példa erre is van a kötetben. *A Kárpátaljai életképek* című fejezet írásai között egy-két könnyecseppet fakasztó is akad.

A betegek sokszor fantasztikus szöveggel tudják előadni problémáikat, hiszen jellemző, hogy a politikában, a

labdarúgásban, no meg természetesen a medicinában minden ember otthon van, profi módon el tud igazodni. Ezekből az aranyköpésekből is találunk a könyvben egy csokorra valót.

És végül hadd ajánljam a kötetből az olvasók figyelmébe az alábbi két írást.

Dr. Harajda András

Önfenyítés

Bécike nevelése a nagypapa feladata volt, mivel a szülők naphosszat lótotakfutottak, a nagymama pedig a háztartást vezette: főzött, takarított, mosott, tett-vett a ház körül.

Azért is volt szerencsés a munkamegosztás nagypapára kiadagolt szelete, mert világ életében tanítással, neveléssel foglalkozott, vagyis pedagógus volt, s jelenleg, mivel nyugdíjas lett és jó fizikai-szellemi erőben volt, maximálisan érvényesíthette sok évtizedes tapasztalatait egy szál unokája nevelése terén.

Az más dolog, hogy Bécike nem mindig értett egyet nagypapa nevelési módszereivel, ugyanis ő, mármint a nagypapa, jó néhány szokását, mint például a pálcával történő

fenyítést, átmentett a jelenbe aktív pályafutása neveléstárából, azaz Makarenkó-féle módszert alkalmazott: „helyretéve” szemefénye szó- és tettebeli ficamait, vesszőzéssel tette azokat feltétel nélküliekké.

Dupla, de olykor tripla is volt a kiosztás, ha a kis unoka az utcán begyűjtött kétértelmű szavakkal, kifejezésekkel körítette, színesítette mondanivalóját, vagyis – a nagypapa megítélése szerint – illetlen kifejezéseket használt, lévén számára a felmenő ősök, szentek emlegetése és azok tisztességtelen cselekedetekre való szokása az erkölcstelen, elítélendő büntény kategóriájába tartozott.

Az idomítás nem volt egyértelműen sikeres.

A minap Bécike olyan bömböléssel vonult a házba, hogy a siketfajdok is befogták fülüket.

– Mi történt, drága kis unokám? – igyekezett elébe nagypapa.

– Fáj..., fáj..., nagyon fáj – préselte ki magából Bécike.

– De hát mi fáj, mi történt, az ég szerelmére? – unszolta nagypapa.

– Meg... meg... megvertem magamat, nagypapa – dadogta könnyek között Bécike.

– Nyugodj már meg – simogatta kobakját nagypapa –, mondd el, mi történt!

– Törttem egy vesszőt a kertben, és... és megvertem magamat...

– De hát miért?

– Rám... rám akart ugrani a kakas, de én belerúgtam és el... elküldtem az anyjába – törölgette Bécike a szemét. – Tudtam: ha meghalod, mit mondtam, akkor meg fogsz verni. Az meg nagyon fog fájni. Ezért inkább én vesszőztem meg magamat...

Tévékór

Elcipeltem megbetegedett TV-készülékemet a mesterhez (naná, hogy nem ő szállt ki), akiről az a hír járja: legnagyobb tudora a TV-nyavalyáknak. A hétfégi hajrában kreált pletykáládám olyan, mint a szomszédságomban lakó házaspár: mikor a gazda bemulat (gyakori jelenség), van hang, de nincs kép, majd másnap van kép, de nincs hang.

Rövid vizsgálódást követően kimondta a mester a verdiktet: az állapot, mármint a készüléké, háromesélyes: vagy nincs kép, vagy nincs hang, esetleg mindkettő hiányzik.

Letaglózott szakértelmével, megkérdőjelezhetetlen vaslogikájával.

– Kikúrálom a kicsikét, nyugodt lehet! De hogy ez mikor lesz, mennyi időbe fog kerülni – meredt rám 40 fokos szemével – az attól függ: hazulról jött-e?

Nem kapcsoltam, de ő készségesen segített:

– A mestert is, mint a TV-t, fel kell tölteni időként energiával. Amennyiben hoz máris egy üveg vodkát, úgy egy óra alatt végzek.

– Mester! – kiáltottam fel nem remélt örömben. – Akár két üveggel is hozok.

– Nincs ellene kifogásom, sőt tetszik – mosolygott –, jöhet, de akkor csak két nap múlva leszek kész...

Könyvbemutató Nyíregyházán

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban is bemutatták dr. Szöllősy Tibor *Mégér egy mosolyt* című könyvét. A bemutatót a könyvtár dolgozóival közösen a Beregszásziért Alapítvány rendezte. A szerzőt és a könyvet Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriumának elnöke mutatta be a közönségnek, amelynek soraiban több Kárpátaljáról áttelepült érdeklődő is helyet foglalt.

A nagy sikerű könyvbemutatón közreműködött Orosz Róbert, a helyi Krúdy Gyula Gimnázium diákja, számos vers- és prózamondó verseny győztese, aki öt humoros írást olvasott fel.

Tudósítónk

A képen: Orosz Róbert, dr. Szöllősy Tibor és Dalmay Árpád.

In memoriam Csanádi György

1931. április 17-én született, beregszászi vasutas tisztviselő családban nőtt fel. Az érettségi bizonyítvány megszerzése után Moszkvában folytatta tanulmányait.

A Nyomdaipari Főiskola Könyvszerkesztői karán diplomázott. 1951 júliusától a Vörös Zászló (ma: Beregi Hírlap) című beregszászi járási újság fordítója, rovatvezetője. Hat évvel később főszerkesztője lett a lapnak. Nyugdíjazása után 1991-től hat éven át a Kárpáti Igaz Szó beregszászi tudósítója. Csanádi György közreműködött a beregszászi járási lap mellett megalapított irodalmi stúdió létrehozásában, baráti kapcsolatban állt Kovács Vilmossal, Horváth Annával és Drávai Gizellával. Alapító tagja volt a Beregszászi Népszínháznak, tagja az Ukrajnai Újságíró Szövetségnek.

Az újságírói hivatás gyakorlása mellett nagy figyelmet fordított a helytörténeti kutatásokra, foglalkozott Beregszász történetével, a város neves szülötteivel. A Kárpátinfo című hetilapban Beregszászi György néven folytatásokban közölte a *Fejezetek vidékünk történelmi múltjából* és a *Régi beregszásziak* című cikksorozatát. Ez utóbbi önálló kötetben is megjelent. Csanádi György *Sorsfordító évek sodrásában* című könyvében Beregszász kilenc évszázados történelméről, a viszontagságokról, a tragikus, sorsfordító rendszerváltozásokról írt. Arról is, hogyan vált a Vörösparti város Kárpátalja magyar politikai és kulturális életének központjává.

Fáradozását, felbecsülhetetlen értéktéremtését a Beregszászi Városi Tanács 2004-ben a Pro Urbe-díjjal ismerte el. Hamvait szeptember 15-én a beregszászi római katolikus temetőben helyezték végső nyugalomra.

Barátai és tisztelői

Gyászjelentés

Megrendülten értesültünk lapunk megbeszült szerzője,

Csanádi György

haláláról. Együttérzésünket fejezzük ki az elhunyt hozzátartozóinak. Emlékét megőrizzük.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

Az én főszerkesztőm

Nem szerette, ha fényképezik. Úgy tartotta, nem etikus, hogy az újságíró fotója szerepeljen a lapban, nem azért vagyunk, hogy magunkat fényezzük.

Többször megkérnyéztem, hogy adjon interjút a Kárpátaljai Hírmondónak, ilyenkor írt egy karcolatot valaki másról. Végtelenül szerény volt, nagyon sebezhető, tisztességes, lelkiismeretes.

Négy évtizeden át szerkesztette a Beregszászi járás lapját, abban az időben, amikor az újság még közeli rokona volt az olvasónak. Középkorú korom óta éreztem figyelő tekintetét. Első versem tizenöt éves koromban az általa szerkesztett lapban látott napvilágot. Amikor első nekifutásra nem vettek fel az Ungvári Állami Egyetem magyar nyelv és irodalom szakára, javasolta, hogy dolgozzam a járási nyomdában, amíg nem leszek egyetemista. Bizott bennem. Közölte első kis tudósítási-imat, nyesegette vadhajtasaimat. Úgy nevelt, hogy ne érezzem magam megbántva. Később nagy megtiszteltetésnek éreztem, hogy már a lap magyar kiadásának felelőseként megkért, olvassam el friss fejjel az írásait.

Nem voltak főszerkesztő allűrjei, mégis lábujjhegyen jártunk el az ajtaja előtt, amikor a szobájából kihallatszott írógépezet kopogása. Tiszteltük, mert hiteles volt. Az újságíró körökben gyakran előforduló apró

kihágásokat nem büntette szigorúan, az emberi gyarlóságokat megbocsátotta, lehet, magában még mosolygott is azon, mennyire tartunk tőle.

Allandóan résen kellett lennie, mi kerül az újságba, hiszen a járási lap két nyelven, magyarul és ukránul látott napvilágot. Volt idő, amikor majdnem húszezer példányt nyomtattak a magyar kiadásból. Főleg választások idején ültek a nyakunkon az úgynevezett cen-zorok a nagy szovjet demokráciában.

Példás családi életet élt feleségével, Pannikával, aki biztos háttérrel teremtett számára az íráshoz. Tökéletes háromnyelvű volt, kiválóan fordított magyarról oroszra vagy ukránra, illetve oroszról vagy ukránról magyarra. Munkabírását és jó szívét sokszor ki is használták, rengeteg fordítani valóval árasztották el egy köszönömért.

Meg-meglátogattam beregszászi otthonában, különösen, ha bizonytalan voltam egyben-másban. Mindig munkában találtam, még nyolcvanon túl is fáradhatatlanul dolgozott, de bármilyen sürgős teendő várta, mindig szakított rá időt, hogy meghallgasson, együtt gondolkodjon velem.

Nehéz szívvel írom ezeket a sorokat: elment az én etalonom, sok pályatársam példaképe, az én Főszerkesztőm, akihez próbáltam felnőni.

Gyurka bácsi, nagyon fogsz hiányozni!
Füzési Magda

Csanádi György emlékére

Mély megrendüléssel fogadtam Csanádi Györgynek, a beregszászi járási *Beregi Hírlap* nyugalmazott főszerkesztőjének halálhírét. Több mint negyven évig voltunk jó barátok. A beregszászi magyar népszínház egyik alapító tagja, majd kritikus volt. Alábbiakban az 1996-ban az Intermix kiadónál megjelent *Színfalak előtt, mögött, nélkül* című könyvemből – amelyben a beregszászi magyar népszínház több mint négy évtizedes tevékenységét próbáltam megörökíteni – idézem a következő gondolatokat. Így szeretnék megemlékezni Csanádi Györgyről, aki 1952-ben Dunajevszkij *Szabad szél* című operettjének egyik szerepét játszotta nagy sikerrel.

„... Csanádi György, a *Szabad szél* Shesterfieldjének egykori nagyszerű megformálója két éves katonai szolgálatának letelével a beregszászi járási újság, a *Vörös Zászló* (ma: *Beregi Hírlap*) szerkesztőségébe került fordítónak. Később újságíróként majd e lap főszerkesztőjeként dolgozott. Bár többé nem lépett színpadra, színházunkkal mind a mai napig szoros kapcsolatot tart fenn. Egyetlen olyan bemutatónk nem volt, ahol ő nem jelent volna meg.

Őszinte, olykor talán túl éles, de mindig igazságos bírálatával segítette színjátszóinkat. Bizton állíthatjuk, hogy mai népszínházunk sok oszlopos tagjának pályáját ő egyengette találó, segítőkész észrevételeivel. Ma is ezt teszi: nem csupán színházi kritikus, ő a mi házi kritikuskunk. E kettő között óriási a különbség. Egy hivatásos színház kritikus lehet akár kegyetlen is, sőt, elvárják tőle, hogy az érzelmeken felülkerekedve, könyörtelenül mutasson rá szakmai vétségekre. Amatőr színházat ehhez hasonlóan megítélni nem lehet, illetve nem szerencsés

dolog, hiszen dolgozó emberekről van szó, akik napi munkájuk után, úgymond második műszakban járnak a próbákra, utaznak tájoló előadásokra. Mindez természetesen nem lehet méntség az esetleges rossz játékra. A hibákra rá kell mutatnia a kritikusnak, elvégre a közönség nem hülye, a pénzéért jó produkciót akar látni, nem pedig a rossz előadáson, gyenge színészi alakításokon, azaz a szerencsétlen műkedvelőkön sajnálkozni. Csanádi György ezt a könyvünök egyáltalán nem mondható feladatát – az amatőr művészek teljesítményének elbírálását – negyven év óta sikeresen oldja meg.

Mindig is nagy érzéke volt a műkedvelőkhöz, bizonyára azért is, mert valaha ő is az volt. Tollával óvatosan bánt, szinte bírálva dicsér, illetve dicsérve bírál. Soha senkit nem hagyott ki a színlapról, a szakmai bírálat mellett mindenkire volt egy-egy kedves szava, elismerő jelzője. Tehette volna másképp, szigorúbban is, de tudta, egy felesleges rossz szó, megjegyzés mennyire fájdalmas lehet egy műkedvelő színész számára, aki szívét-lelkét kiadva lép a közönség elé, s teszi ezt nem csak a saját kedvtelésére, de mások szórakoztatására. Arról nem is beszélve, hogy mennyi szabadidőt áldozott fel emiatt, általában családja rovására...

Jómagam és még sokan mások csak később döbbsztünk rá, hogy itt nem csupán kedvtelésről, szórakozásról és szórakoztatásról van szó, hanem sokkal többről: egy, az anyor-szágtól elszakított népcsoport, a százhatvan-ezernyi kárpátaljai magyarság anyanyelvének ápolásáról, megőrzéséről.”

Nos, bíráló cikkeiben ezeket tartotta szem előtt Csanádi György is. Nyugodjon békében!

Schober Ottó,

a Beregszászi Népszínház egykori rendezője

A Kárpátaljai tragédia a Youtube-on is elérhető lesz!

„A lélek a túlvilágon csak akkor nyugszik meg, ha akad a földön valaki, aki élete igazságát kimondja.”

(Hamvas Béla)

A kárpátaljai családok szenvedéstörténetének néhány fontos láncszemét mutatja be a fikciós jelenetekkel kiegészülő dokumentumfilm. Történészek kimondják a tényekkel igazolható ítéletet: 1944. november 19-én, Erzsébet napján népiirtás kezdődött, amikor a 0036-os számú titkos parancs végrehajtásaként a begyűjtött kárpátaljai németek és magyarok tömegét elindították Szolyvára.

A filmben vázolt kórkép a nagyhatalmi önkény és arrogancia megrendítő bizonyítéka: a szovjethatalom sakktábláján zajló játék a titkos paktumok kárpátaljai sajátosságait mutatja be, a közép-kelet-európai főpróbát, miközben a túlélők és történészek vissza-visszatérnek a máig érvényes (!) „kollektív bűnös kisebbség” pecsétjéhez.

Nem várva tovább az MTVA bemutatási lehetőségére, 2018. november 17-én szombaton 12.00 órakor, a Szolyvai Emlékparkban rendezett megemlékezés koszorúzásával egy időben megnézhető lesz a Youtube-on a *Kárpátaljai tragédia* című 52 perces dokumentumfilm, amely a Göcsej Filmfesztiválon III. helyezést ért el.

A filmet, amelyet eddig közel kétezren láttak iskolákban, parókiákban, a Kárpátaljai Szövetség rendezvényein, művelődési házakban, mozikban, ifjúsági táborokban, a Rákóczi Szövetség rendezvényén, a Kárpát-medencei hadisírgondozók programjaként, önkormányzatok meghívására, ezúton ajánlom a Kárpátaljai Hírmondó olvasói figyelmébe.

Hajduk Márta,
a film forgatókönyvírója és rendezője

Támogatókat keresünk!

A Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) a 2018–2019-es tanévre újra meghirdeti a Szent Margit Programot.

A Szent Margit Program célja, hogy összekösse a Kárpát-medence, illetve a világ magyarságának jó szándékú támogatóit általános- és középiskolás gyerekekkel, ezáltal előmozdítsa a támogatott gyerekek tanulmányi eredményeit, hitbéli életét, valamint a magyar közösség életében való szerepvállalását.

A programban támogatóként bárki részt vehet, aki vállalja annak kötelezettségét, hogy egy tanéven keresztül (10 hónap) havi fix 10 euróval támogat egy gyermeket. A GISZ Kárpátalja-szerte egy jelentős adatbázist állított fel a támogatásra rászoruló gyerekekről. Az adatbázisban szereplő adatok alapján a támogató dönti el, hogy kit szeretne támogatni. A támogatás összegét lehetőség van készpénzben illetve banki átutalás formájában – egy összegben vagy havi rendszerességre lebontva – eljuttatni a GISZ számára.

* A GISZ ezt az összeget eljuttatja a kiválasztott gyerekeknek.

* A támogatott egy átvételi elismervény aláírásával tanúsítja, hogy megkapta az összeget.

* Amennyiben a támogató igényt tart rá – a GISZ-en keresztül – felveheti a kapcsolatot a támogatottal, levelezés által.

* A program befejezése után a támogató dönt, hogy tovább szeretné-e támogatni a kiválasztott gyereket.

A 2017–2018-as tanév folyamán 91 gyereket támogatott 63 támogató.

A következő tanévben szeretnénk ezt a számot bővíteni, s minél több gyerek számára biztosítani ezt a csekély anyagi segítséget.

Támogatóknak a szentmargitprogram@gmail.com e-mail címen, illetve a +380 964434906-os telefonszámon lehet jelentkezni. Tisztelettel:

a Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus
Ifjúsági Szervezet elnöksége

Nagy Zoltán Mihály a vásárosnaményiak vendége volt

Neves vendéget fogadott a Vásárosnaményi Olvasók Klubja, amelynek a Balázs József nevét viselő városi könyvtár (igazgató Fejes Csilla) ad otthont immáron 2011 óta. Az embert próbáló idő és a nyári szabadságok ellenére megtelt a könyvtár olvasóterme, hogy megismerje, élvezhesse az ismert József Attila-díjas költő, író társaságát, annál inkább, hogy *A Sátán fattya* c. regényből készült film helyi bemutatójának apropóján is időszzerű volt ez a találkozó.

A kérdés-felelet mederben folyó beszélgetést a klub motorja, Badákné Péter Ildikó moderálta a töle megszokott intellektuális szinten. Az ismert népi író közvetlenségével, humoros fogalmazásaival magával ragadta a hallgatóságot. Sok-sok háttérinformációval, eddig a köztudatból hiányzó adatokkal, ismeretekkel lettek gazdagabbak a jelenlévők a szerző munkásságát, az irodalomról alkotott véleményét, pályáját illetően: hogyan indult szépirodalmi tevékenysége, milyen akadályokba ütközött a szovjet rezsim kemény éveiben a szárnyát bontogató tollforgató, milyenek voltak a regényfolyam (*A sátán*

fattya, *Tölgyek alkonya*, *A teremtés legnehezebb napja*) születésének körülményei,

telten együttlétet, amelynek záróakkordjaként Nagy Zoltán Mihály eddig kiadott

mit gondol a filmadaptációról, ami megalapozott, kemény kritikát váltott ki részéről.

Szó esett – sok volt a kérdés – költői hitvallásáról, novelláiról tevékenységéről (*Páros befutó*, *Az idő súlya alatt*, *Új csillagok*, *Fogott figurák* c. kötetek), de a gyorsan múló idő megvámolta a feledhe-

műveit ajándékozta a jelenlévőknek és a könyvtárnak.

Kölcsönösen gazdagodva búcsúztak egymástól az író és hálás olvasói azzal a szent elhatározással, hogy „A mihamarabbi viszontlátásig!”...

Dr. Szöllősy Tibor, Nyírmada

JÚNIUS

Június 1. Ungváron a Cantus kamarakórus jótékonyági koncertet adott a nemzetközi gyermeknap alkalmából.

Június 2. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány a Rákóczi-főiskola átriumában megrendezte hagyományos évzáró ünnepségét, a VII. Kárpátaljai Tehetségnapot. A rendezvényen adták át az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Tehetség Program támogatásával 2017 őszén meghirdetett Ady Endre-ösztöndíjakat. A pályázatokat szakmai bizottság értékelte, pontozta, aminek eredményeként 23 tanuló részesülhetett 100 000 Ft összegű támogatásban a 2017/2018-as tanévben. Az ösztöndíjat Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Tehetségsegítő Tanács elnöke és Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja adták át a nyerteseknek.

Június 3. Nagy sikerrel zárta második kárpátaljai V4+ nemzetközi szobrászszimpóziumát a Pro Arte-Munkács Társadalmi Szervezet Viskén. Az idén Piotr Zbrozek (Lengyelország), Jitka Kusaova (Csehország), Balanyi Zoltán (Magyarország), Liu Yang (Kína), Vladislav Voloszenko (Ukrajna) vettek részt az egyhetes munkában. Matl Péter szobrászművész, az alapítvány elnöke közlése szerint az idei alkotásokból kettő a Felső-Tisza-vidékre (Aknaszlatinán, illetve Viskre), egy alkotás Nagyberegre, egy Sárosorosziba, egy pedig a magyarországi Geszterédre került.

Június 3. A II. Rákóczi Ferenc Középiskola udvarán sor került a munkácsi magyarok találkozására.

Június 4. A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) a Budapesti Gazdasági Egyetemen közreműködve (a magyar kormány, a Bethlen Gábor Alap és az Egán Ede Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Központ Jótékonyági Alapítvány segítségével) tanfolyamot indított *Jó gyakorlat a falusi turizmusban* címmel, aminek zárásaként elméleti és gyakorlati vizsgára került sor. A vizsgát tett hallgatók oklevelet kaptak, amellyel igazolni tudják, hogy képzett vendégfogadók.

Június 4. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület (KNE) szervezésében a nemzeti összetartozás napja alkalmából a magyar néptáncélet kilenc kiemelkedő alakja adott felejthetetlen műsort Ungváron a megyei filharmonia nagytermében.

Június 7. Az Oltáriszentség görögkatolikus egyházi naptár szerinti ünnepén – amelyet a népnyelv Ünnepjének is nevez – főtisztelendő Milan Šašik, a Munkácsi Görögkatolikus Püspökség elöljárója nagyszámú papi segédlettel felszentelte az ungvári járási Kisgejőc községében a Szent István király nevét viselő görögkatolikus kápolnát, amit a Bethlen Gábor Alap támogatásával újítottak fel.

Június 7–11. A Magyar Könyvkiadók

és Könyvterjesztők Egyesülése Budapesten megrendezte a 89. ünnepi könyvhetet és a 17. gyermekkönyvnapokat. Erre az alkalomra jelent meg Finta Éva *A tékozlás genezise* c. verses könyve, Ortutay Péter *Apagy Satanas* c. novelláskötete, Dupka György *A nagy háború emlékezete Kárpátalján 1914–1918* című monográfiája és a *Vizszontlátás II.* c. antológia (Válogatás az *Együtt folyóirat* 2009–2017 közötti számainak szépirodalmi anyagaiból). A könyvheti újdonságok között volt még Kovács Elemér *A vasfüggönyön innen. Kárpátaljai magyar anekdotakincs* c. könyve, valamint *A magyar művelődési élet jeles személyiségei* (Szépirodalom, közirás, tudományos irodalom, művelődés 1918–2018) Dupka György közreadásában.

Június 7–10. Beregszászon megrendezték a II. Kárpátaljai Zsidó Napokat a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Budapest), a Határtalan Kultúra Program (Budapest), a Shalom Alapítvány (Beregszász), Magyarország Beregszászi Konzulátusa, Beregszász városa, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Beregszász), valamint a Pro Cultura Subcarpathica (Beregszász) szervezésében.

Június 13. Fennállásának ötvenedik évfordulóját méltatta a Csapi Zeneiskola. Ebből az alkalomból ünnepi koncertet tartottak a művelődési ház nagytermében.

Június 14. A Magyarország Beregszászi Konzulátusán felavatott Gulácsy teremben *Irodalmi kilátó* címmel író-olvasó találkozók sorozatát indította el a külképviselet és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet. Első alkalommal a Magyar Napló szerkesztősége volt vendégük. János Zoltán főszerkesztővel, Zsiga Kristóffal, a Magyar Napló Kiadó ügyvezetőjével, Szentmártoni Jánossal, a Magyar Írószövetség elnökével, az Irodalmi Magazin főszerkesztőjével, Bíró Gergellyel, a prózarovat szerkesztőjével és Mórocz Gáborral, a kritikai és tanulmány rovat szerkesztőjével Csordás László, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) elnöke beszélgetett a Magyar Napló történetéről, rovatairól, kiadványairól, elhivatottságról, értékközvetítésről. Az irodalmi délutánon Tarpai Viktória színművész kárpátaljai szerzők és a megjelent szerkesztőségi tagok munkáiból olvasott fel részleteket.

Június 16–17. A munkácsi várban immár második alkalommal elevenítették fel Zrínyi Ilona és Thököly Imre házasságkötését. A eseménysorozat keretein belül korhű viseletben megrendezett esküvői ceremóniának, várostromnak és más történelmi érdekességeknek lehettek tanúi a vár vendégei.

Június 17. Két kárpátaljai festőművész – Homoki Gábor és a terebesfejérpataki (Gyilove) születésű Igor Lucenko – alkotásaiból nyílt kiállítás Budapesten, az Unio Gallery Kamara- és Galériatermében.

Június 18–23. A Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat idén is meg-

szervezte ifjúsági és mozgáskorlátozott táborát a Karácsfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceumban.

Június 18. Ismét magyar emlékhelyet csúfítottak el Ungvár közelében. A Kijev–Csap gépkocsit mentén kialakított Egán Ede Emlékparkban található két kötömb egyikéről a közelmúltban eltűntették a magyar trikolt. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa helyreállította a korábban lemezelt kötömböt, amely így ismét piros-fehér-zöld színekben pompázik.

Június 18. Elkezdődött az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium építése Beregszászon. Az építkezés befejezésének várható vége 2019. augusztus 31.

Június 18. A magyar kormány támogatásával megújult a benei római katolikus közösségi ház és a plébánia. A hívek legnagyobb öröme egy Jézus szíve szoborral is gazdagodott a benei egyházközség. Az eseményen Majnek Antal munkácsi római katolikus püspök celebrált szentmisét.

Június 20. A Beregszászhoz tartozó Kuklyán szentelte fel Milan Šašik, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke azt a fa haranglábat, amelyet közös összefogásból építettek fel azon a helyen, ahol elődje is állt.

Június 22. Az ungvári járási Alsószlatinán magyar–ukrán kormányzati munkacsoport ülésére került sor az ukrán oktatási törvény ominózus 7. cikkelye kapcsán. A megbeszélésen részt vettek Sziijjártó Péter és Pavlo Klimkin, a két ország külügyminiszterei, Kásler Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője és Lilija Hrinevics ukrán oktatási miniszter. Brenzovics László parlamenti képviselő, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke, Zubánics László, az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke, Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) elnöke is jelen voltak.

Június 24. Az UMDSZ szervezésében Mezőkaszonban emlékeztek meg Szent László királyról. A helyi középiskola falán lévő emléktáblánál Zubánics László és Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja mondott ünnepi beszédet. Ezután került sor a III. Szent László Kupa régióközi focibajnokságra.

JÚLIUS

Július 2–15. A KMPSZ szervezésében Beregszászon megrendezték a Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémiát. A megnyitót a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) Esztergom termében tartották. A rendezvényt dr. Orosz Ildikó, a II. RF KMF rektora nyitotta meg. A képzés során a tanulás és a munka mellett a résztvevők napirendjét kulturális programokkal gazdagították, többek között kézműves foglalkozásokon, színházi előadáson, filmvetítésen vehettek részt.

Július 4–8. Huszonhatodszor szervezte meg a Kárpátaljai Nyári

■ Szabadegyetemet a Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Felsőszinevén.

Július 6–14. Megrendezték a XXIII. Kárpátaljai Népzene, Néptánc és Kézműves Tábor a KMPSZ, a Kárpátalja Kulturális Örökségének és Népi Hagyományainak Megőrzéséért Művészeti és Kulturális Egyesület, a Pál család és a Péterfalvi Művészeti Iskola szervezésében. A tábor alapküldetése a népzene kezdő és haladó szinten való oktatása. Az egyhetes együttlét programpalettája igen színes, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség nyári akadémiajának is helyszíne, a résztvevőket gyermekjáték-oktatás, népmese-, hangszeres zene-, kóruskurzus, szakmai találkozók várták. A tábor nyitónapján sor került a felújított Tiszapéterfalvai Kultúrház avatási ünnepségére is.

Július 6. A II. RF KMF átriumában Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című meséjének zenés színpadi adaptációját mutatták be. Közreműködött Farkas Pál vezetésével a Váci Szimfonikus Zenekar és a Vörösmarty Gimnázium Leánykara.

Július 7. A nagyberegieknek régi álmuk vált valóra azzal, hogy a település központjában, a polgármesteri hivatal melletti parkban korszerű játszótér avathattak. A létesítmény pályázati pénzből és a helybéliek szorgos, odaadó munkája révén valósulhatott meg. Az átadó ünnepség keretében a kárpátaljai nagycsaládosok családi napot tartottak.

Július 9. *Célok és feladatok az ukrán mint államnyelv oktatásának tökéletesítéséhez* címmel elkészült egy terjedelmes szakértői tanulmány a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Kutatóintézetében, dr. Csernicskó István nyelvész irányításával. A magyar szervezetek álláspontját tükröző szakértői anyag a sajtóban is megjelent, Brenzovics László, Zubánics László és Orosz Ildikó aláírásával annak ukrán változatát Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma vezetőinek is megküldték.

Július 9–14. Huszonharmadik alkalommal szervezett anyanyelvi tábort a KMPSZ gyermeklapja, az *Irka* a szórványban élő gyermekek számára, amelyre a beregszászi főiskolán került sor.

Július 12. Diplomaosztó ünnepséget rendezett az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete az egyetem Zanykovecka utcai épületének nagytermében, ahol 37 végzős diák vehette át diplomáját. Ünnepi beszédet mondott mások mellett Szili Katalin miniszterelnöki megbízott.

Július 12. Diplomaosztó ünnepséget tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetében is. Az intézmény történetének második kibocsátása, összesen 72 fiatal vehette át a tanulmányai sikerességét igazoló oklevelet.

Ünnepi beszédet mondott Potápi Árpád János nemzetpolitikaért felelős államtitkár.

Július 14. Tiszapéterfalván, a Tisza stadionban sor került a III. Kárpátaljai Lovas Napra, melyen öt kárpátaljai lovasiskola mutatkozott be a nagyérdeműnek.

Július 15. A hagyományos Turul-ünnepség Tiszaújlakon vette kezdetét, ahol a Sólház falán megkoszorúzták Esze Tamás emléktábláját. A rendezvény felvonulással folytatódott a tiszabökényi határban lévő Turul-emlékműig, ahol ünnepi beszédet mondott többek között Seszták Miklós, a Kárpát-medencei gazdaságélénkítésért és turisztikai fejlesztések koordinációjáért felelős kormánybiztos, Zubánics László, az UMDSZ, illetve Brenzovics László, a KMKSZ elnöke.

Július 15. Tiszapéterfalván a vidámparkban a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében lezajlott a VII. KurucFeszt. A Rákóczi-szabadságharc első győztes csatájának emléket állító fesztiválon népi együttesek bemutatkozása, kézműves foglalkozások, népi gyermekjátékok, bor- és ételkóstolás, vidámparki attrakciók szerepeltek az egész napot betöltő programban.

Július 15–21. *Zenevarázslat 2018* elnevezéssel zenei és képzőművészeti tábor zajlott le Tiszapéterfalván Várnagy Andrea zongoraművész vezetésével.

Július 20. A Beregszászi Magyar Esperesi Kerület szervezésében több százan vettek részt a máriapócsi gyalogos zarándoklaton.

Július 23–29. Karácsván megnyitották a XVI. Kárpátaljai Keresztény Gítaros Tábor a Szent Márton Egyesület szervezésében.

Július 28. A Kárpátaljai Református Egyházkerület idén Tiszapéterfalván tartotta hagyományos családi csendesnapját.

Július 28. A III. Motoros Randevű helyszíne volt Nagyberég a KMKSZ helyi alapszervezetének közreműködésével.

Július 30. Szinyákon (Kékesfüreden) került sor a XXIV. *Megmaradni* Ifjúsági Találkozóra (nagy korosztály) a Görögkatolikus Ifjúsági Szövetség szervezésében.

AUGUSZTUS

Augusztus 4. Ezen a napon startolt el a VI. PET Kupa, amelynek résztvevői az idén arra vállalkoztak, hogy nem kevesebb, mint 10 tonna hulladéktól tisztítják meg a Tiszát és árterét. A túra egyfajta játékos civil kezdeményezés, amelynek célja továbbra is a környezetbarát életforma és a környezettudatos magatartás népszerűsítése, valamint a folyók természetes állapotának megőrzése.

Augusztus 5. Az ilosvai járási Komlós (Hmelnik) községben megrendezték a Borzsa-völgyi kisvasút napját.

Augusztus 5. Magyarországra indulásuk előtt Csapon ünnepélyesen elbúcsúztatták a kelet-ukrajnai konfliktus által érintett

azon gyermekek utolsó csoportját, akik a magyar kormány költségén egy héten át üdülnek a Velencei-tónál, valamint a vatikáni jutalomutazásban részesülő gyermekeket, akik részt vettek a Magyarország által támogatott Jóság Könyve nemzetközi projektben.

Augusztus 6. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány idén 8. alkalommal rendezte meg a Jankovics Mária Alkotótábort. A tábor öt napja során a gyerekek művészetek iránti hajlamát több szakember segítette, köztük Kulin Agnes, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) elnöke, a tábor szakmai szervezője, Néger Krisztina, a PADIJUN Kárpátaljai Megyei Ifjúsági Tehetséggondozó és -fejlesztő Palota dekorációs, ajándéktárgy-készítő és formatervező szakkörvezető tanára, Fekete Gabriella keramikusként, az „Élet útja” Szociális Rehabilitációs Központ vezető munkatársa, ifj. Hidi Endre keramikusként, szobrászként, a RIT tagja.

Augusztus 10–12. A KMKSZ Ifjúsági Szervezete Tiszapéterfalván, a Tisza stadionban rendezte meg az ISZ Feszt 2018 elnevezésű fesztivált, amelyen kárpátaljai és anyaországi könnyűzenei előadók léptek fel.

Augusztus 12–23. 2018-ban a huszonötödik Summerfest Nemzetközi Folklórfesztiválon, Százhalombattán új programsorozatot indult útjára, amelynek célja, hogy élő kapcsolatot alakítson ki a kárpátaljai és az anyaországi magyarok között. Kárpátalja kiemelt díszvendége volt a tíznapos rendezvénynek. A Kárpátalja című népművészeti kiállítás anyagát Szigetvári József, a rendezvény főigazgatója, Pál Katalin, a Hagyományok Háza Hálózat kárpátaljai kirendeltségének vezetője, Molnár Eleonóra, a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület elnöke mutatta be. Az érdeklődők megtekinthették a Magyar Állami Népi Együttes *Megidézték Kárpátalja* című előadását. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulata a Vidnyánszky Attila által rendezett *Tóték* című Örkény István-színművet mutatta be nagy sikerrel. A késő éjszakai órákban a Pál család és barátai koncertjére került sor a református templomban, amelyen fellépett a Kovács családi zenekar Mezővárriból, Brassói-Jőrös Andrea és Bacsai János Viskről. A fesztivál ideje alatt a kárpátaljai kézművesek portékája is megtalálható volt a kézműves sátrak sorában.

Augusztus 13–18. A KMPSZ szervezésében Beregszászon lezajlott a Keresztény Balázs Olvasótábor.

Augusztus 19. Az ungvári járási Tiszasálon közössége hagyományosan a templom előtt álló Szent István-szobornál ünnepelte meg Magyarország születésnapját.

Augusztus 20. A KMKSZ ezúttal is Aknaszlatinán tartotta központi Szent István napi ünnepségét. A Szent István

római katolikus templomban ünnepi szentmisével és az új kenyér megáldásával kezdődő, majd az államalapító királynak a templomkertben felállított szobránál folytatódó ünnepségen Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi konzulátusának főkonzulja tartott ünnepi beszédet.

Augusztus 20. Hatodik alkalommal áldották meg és osztották szét a Kárpát-medence új búzából készült testvérkenyerét Szent István napján Beregszászon.

Augusztus 20. Szent István-napi rendezvény zajlott le Tiszacsomán a Pro Cultura Subcarpathica, az UMDSZ, a KMKSZ, a KMKSZ ISZ, a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet és a Tiszacsomai Községi Tanács közös szervezésében. A program szentmisével kezdődött a helyi görögkatolikus templomban (itt őrzik

Szent István koponyaereklyéjének egy darabkáját), majd a Honfoglalási Emlékparkban kulturális programra, kézművesek bemutatójára került sor.

Augusztus 20. A Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK), a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) a történelmi egyházakkal közösen a sokéves hagyományhoz híven az ungvári vár belső udvarában megtartotta államalapító szent királyunk napját.

Augusztus 23. Születésének évfordulóján Micska Zoltán munkáiból nyílt egyéni kiállítás a munkácsi várban. Az Ukrán Nemzeti Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja, Ukrajna érdemes művésze, Boksay és Erdélyi-díjas festőművész 2017-ben távozott az élők sorából.

Augusztus 25. A Kárpátaljai Megyei Szabadtéri Népművészeti Múzeum kiál-

lítótermében Darmstadtból érkezett művészek alkotásaiból nyílt kiállítás. Német részről Klaus Bleher és Paul Hirsch, ukrán részről Tarasz Tabaka a projekt kurátora. A kivitelezésben jelentős szerepet vállalt a két testvérváros, Ungvár és Darmstadt vezetése, a megyei állami közigazgatási hivatal, valamint a két település civil szervezetei. A következő lépés: az ungvári művészek bemutatkozása Darmstadtban. Egyébként a két város 26 éve ápol testvérvárosi kapcsolatokat.

Augusztus 25. A Mezőgecei Községi Tanács, a Mezőgecei Hagyományörzők és Fejlesztők Egyesülete, valamint a KMKSZ Mezőgecei Alapszervezete szervezésében Megrendezték a IX. Mezőgecei Nemzetközi Lekváfőző Fesztivált.

Összeállította:

Dupka György és Zubánics László

Elismerések

* Apáczai Csere János-díjjal tüntették ki Nagy Bélát, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárát.

* Az Irodalmi Jelen költészeti díját az idén Lőrincz P. Gabriella vehette át, Shrek Tímeát pedig próza kategóriában debüt díjban részesítették.

* A Emberi Erőforrások Minisztériuma Bonis bona (A nemzet tehetségeiért) díjjal tüntette ki dr. Nagy Natáliát, az Ungvári

Határontúli magyar alkotók kategória harmadik helyezettje lett a dr. Linner Bertalan sebészfőorvos életét bemutató dokumentumfilm (rendező: Bunda Rita, operatőr: Bunda Szabolcs).

* A Magyar Művészetért Díjrendszer 40. gáláján Gubcsi Lajos Ex Libris Díjat adott át Szabó Árpádnak, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium igazgatójának és Virág Lászlónak, a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége elnökének.

* A Népművészet Mestere címet vehette át Varga Judit nevetleni szövnő. A díjat Kásler Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztérium vezetője adta át augusztus 17-én a Budai Várban a Mesterségek Ünnepe szervezett eseményen.

* Augusztus 20-a alkalmából magas színvonalú szakmai munkájáért Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült Pál Eszter viski születésű népdalénekes, előadóművész. Ugyancsak Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést vehetett át Szilágyi Lajos

Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszékének docensét és Engi Erikát, a Tiszapéterfalvai Ifjúsági Művészeti Iskola zongoratanárát.

* A Kijevben élő csapi származású Magyar Árpád képzőművész rangos elismerésben részesült – a Tarasz Sevcsenko népeket egyesítő nemzetközi projekt I. fokú oklevelét kapta meg.

* A Magyar Színházak XXX. Kisvárdai Fesztiválján az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Életmű-díjjal jutalmazta Vidnyánszky Éva nyugalmazott középiskolai tanárt, a beregszászi színház Ficseri Gyermekstúdiójának alapítóját, egykori vezetőjét, a magyar színjátszás fáradhatatlan népszerűsítőjét Kárpátalján.

* Szombathelyen az V. Savaria Filmszemle

Mezőváriból, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének tanára, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség beregszászi járási elnöke (a kitüntetést Tiszacsomán a Szent István-napi búcsú keretében adták át).

* Államalapító Szent István ünnepén adják át 2011 óta a Külhoni Magyarokért Díjat is. Idén Kárpátaljáról Bíró Mária és Bíró Árpád, a ráti Szent Mihály Gyermekotthon vezetői kapták meg a kitüntetést.

* Kovács Géza és Vass Tamás, a *Váralja kávézó – az élő történelem Ungváron* című film alkotói, a közmédia kárpátaljai tudósítói nyerték el a fődíjat és a hozzá tartozó 800 ezer forintos pénzjutalmat a IV. Kulturális Filmek Fesztiválján Szatmárcséken.

Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka kiállítása

A 2018-as esztendő a Szent Korona Éve

A Fővárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat és a Terézvárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében a budapesti Magyarok Házában láthatta először a közönség Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka *Üvegbe foglalt szentségek – Hódolat a Szent Korona Országának* című, a tematikus év tiszteletére készített nagyszabású kiállítását.

980 évvel ezelőtt, 1038. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony Napiján ajánlotta fel Szent István királyunk a Szent Koronát és rajta keresztül Magyarországot Szűz Máriának. Így lett Mária „Patronia Hungariae” – Magyarország védelmező asszonya.

Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka üvegfestményeiken egy teljesen új nézőpontból közelítik meg a magyar koronázási ékszerek titkait. A hagyományos üvegfestészetet a legújabb technikával ötvöző alkotások újszerű módon a háromdimenziós térhatás felé közelítenek. Méreteinél, titokzatosságánál fogva a koronázási palást ábrázolása jelentette a legnagyobb alkotói kihívást. Az eredeti paláston mai elkopott állapotában a hímzések részletei csaknem teljesen kivehetetlenek, ami művészi szabadságot is adott ezek kiteljesítésére oly módon, hogy a palást színvilága harmo-

záljon a korona zománcképeinek koloritjával. A paláston egy élő történetet látunk: az Atya, Jézus, Mária alakjaival, a szentek életének jeleneteivel, István király, Gizella királyné és Imre herceg ábrázolásával.

Már nem egyszer mondtam: Szócska Györgyi üvegfestő – a jövő Róth Miksa-ja. Sűrített alkotói és élettapasztalatával üzeni nekünk a lelkébe már szinte „belemélyedt” példaképének idézetét, amelyet

már többször felolvastam, de most is ide kívánczok: „Ne nézd az üvegfestést a meggazdagodás útjának, ha szükségleteidet megkeresed vele. Tiéd még az öröm is, ha szívvel-lélekkel szolgálhatsz ezt az örökbecsű művészetet”. Györgyi és alkotótársa, Bodnár Boglárka szoros művészi együttműködésben vettek részt a műalkotások újszerű és különleges megformálásában,

az üvegfestészetben találták meg azt a műfajt és anyagot, amivel megőrizték az ősi motívumokat, a szent ereklyéket, a bibliai témákat.

Bevontak minket egy olyan lelki-szellemi áramkörbe, amely nem csak a saját, hanem mindannyiunk szellemi, érzelmi energiáját beindította. A szemlélődő megéri az alkotók integrációs képességét, amely a valóságban megtapasztalt jelenségeket nem ragadja ki az egészből. Nemcsak a saját életünket, környezetünket látjuk, hanem az egész világot a maga tágasságában, összefüggéseiben. Egy művésznél az életmű a legfontosabb, ezzel éri el hatását, fejezi ki gondolatait.

Matl Péter kiállítása Debrecenben

A nyár egyik képzőművészeti érdekessége volt, hogy Matl Péter szobrászművész, Kárpátalja egyik legjelentősebb kortárs alkotója ragyogó kiállítással szerepelt a Debreceni Művelődési Központ Belvárosi Galériájában. A Magyarország Ungvári Főkonzulátusának hathatós támogatásával rendezett bemutatkozás szerves folytatása a határon túli kortárs magyar képző-, ipar- és fotóművészet jeles képviselőit, alkotócsoportjait bemutató kiállítás-sorozatnak.

Matl Péter 1960-ban született munkácsi pedagógus családban, az Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskolában kerámiaszakon végzett, 1980 után gimnáziumi tanárként helyezkedett el, valamint a Kárpátaljai Megyei Képzőművészeti Vállalat alkalmazásába került. Ekkor főként festéssel, rajzokkal és kerámiazással foglalkozott, a katonaságnál eltöltött éve alatt azonban

szobrászi tevékenységét bontakoztatta ki. Kárpátalján 2014-ben megalapította a Pro Arte-Munkács művészeti civil szervezetet,

amely a helyi magyarság megmaradásáért dolgozik, kiállításokat és szobrásztáborokat szervez.

Matl Péter szobrászművész az utóbbi 20 évben többnyire köztéri alkotásokat készített, munkái megtalálhatók Magyaror-

szág több városában, valamint Ukrajnában, Ausztriában, Csehországban, Svédországban, Franciaországban, Japánban, Németországban, Brazíliában, Szlovákiában és az Amerikai Egyesült Államokban. A művész alkotásait főként fából, kőből, bronzból

készíti, fő művei a Vereckei-hágónál álló, a magyar honfoglalás millicentenáriumára készült emlékműve, valamint az ópusztaszeri Nemzeti Összetartozás Emlékmű. A vereckei emlékmű az elmúlt évek során a kárpátaljai magyarság egyik jelképévé vált.

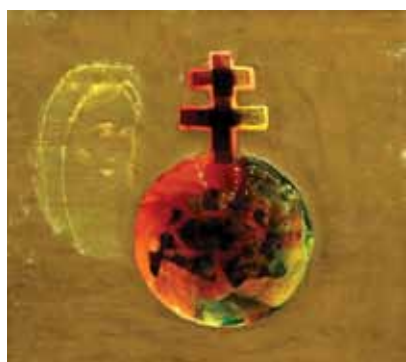
Legkedvesebb témája a család, valamint azoknak az ősi ornamentikáknak a megformálása, amelyek szorosan kötődnek a magyarság kultúrájához. Ezeket a motívumokat tudatosan építi be alkotásaiba. Az elmúlt húsz év alatt rátalált arra a formai nyelvre, amelyen keresztül közvetíteni tudja saját művészi arculatát, a magyar örökséget, gyökereit és kultúráját.

(KH-montázs)

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka kiállítása

■ Szócska Györgyi ötvös iparművész és grafikus, aki szülővárosában Ungváron, majd Moszkvában végezte az egyetemet, jelenleg Budapesten él. Első nagy munkája a 14 festményből álló Stációk Kálvária-sorozat volt. Sokan feldolgozzák alkotásaikban a bibliai témákat, de kevesen tesznek azért, hogy azok érthetővé váljanak a hétköznapi ember számára, mindenkire szóljanak.

A metafizikával, a szakrális kérdésekkel kapcsolatban nagy a bizonytalanság, mert anyagi, tárgyi létben megfoghatatlanok. Pedig az ember és a transzcendens világ közötti kapcsolat – állandó valóság. Kiállító művészeink a jelenségek ábrázolásában nem álltak meg az alsóbb szinten, hanem eljutottak a lényegig. Ez már szakralitás, a lent és a fent egysége, ez már filozófia, teológia, hagyomány. A tehetség nem más, mint az, ha valaki ezt a kozmikus, szakrális rendet felismeri, legyen az költészet, festészet vagy zene. Ezt csak tehetséggel, erős elhivatottsággal, szenvedéllyel lehet elérni. Ihlet és szenvedély nélkül nincs művészet. Ha az alkotó lemond a természet szakrális erőivel való kapcsolatáról, megáll fejlődésében. Aki lent van, jöjjön feljebb, aki pedig fent, az törekedjen arra, hogy ne elvontan gondolkodjon a hitről, a szakralitásról.

Az üvegbe foglalt magyar szent-ségek csodálatos anyaga is ezt a szakrális, transzcendens élményt sűríti. E nélkül értelmét veszítené az a küzdelem, amelyet Györgyi folytat a fejlődésért, a színvonalért. A szentek bemutatásakor középpontba állította a felfelé törekvő, az üdvösség felé irányt adó érzelmeket, amelyeket a legnehezebb kifejezni.

E gyönyörű alkotások célja, többek között, Isten tiszteletének tudatosítása, az égiek segítségének közreműködése, „Patrona Hungariae” és az ábrázolt szentek előtt álló személy közötti szellemi-érzelmi kapcsolatteremtés.

Szócska Györgyi és Bodnár Boglárka tehetségét látva csak azzal a biztatással tudom zárni szavaimat: ne féljete a további feladatok nagyságától, ha Isten rátok bízta, segíteni is fog!

Ortutay Mária

